

**Perkátai Általános
Művelődési Központ
Szivárvány Óvoda
Perkáta**

Óvodapedagógiai Program 2018

Törvényi változásoknak való megfeleltetés: 2020

Törvényi változásoknak való megfeleltetés: 2022

Perkátai Általános Művelődési Központ
Szivárvány Óvoda
2431 Perkáta, Bocskai u. 2.
Tel.: (25)450-608

Perkátai Általános Művelődési Központ Szivárvány Óvoda Perkáta

Régi óvoda

Új óvoda

1 TÖRVÉNYI ÖSSZEFOGLALÓ

Az **Óvodai nevelés országos alapprogramjának** kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.)

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának (a továbbiakban Alapprogram) kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.) Korm. Rendelet meghatározza az óvodai nevelés alapelveit, az óvodai nevelés feladatait, az óvodai élet megszervezésének elveit, az óvodai élet tevékenységi formáit, a tevékenységekben megvalósuló tanulás formáit, az óvodáskor végére elérendő fejlődés jellemzőit.

Az alapprogram 1996. évi kiadásával az volt a cél, hogy az Alapprogram – összhangban a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény (a továbbiakban közoktatási törvény) rendelkezéseivel – **hosszú távon megalapozza és kijelölje a magyar óvodai nevelés szakmai fejlődési irányait**, s Alapprogramra épülhessenek az egyes óvodák önálló nevelési programjai.

A **közoktatási törvény 93. § (1) bekezdés b) pontjának rendelkezése** alapján az oktatásért felelős miniszternek rendszeresen, de legalább öt évenként – az Országos Köznevelési Tanács és az Országos Kisebbségi Bizottság közreműködésével – értékelni kell az Alapprogram bevezetésével és alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatokat. Szükség esetén – az Országos Köznevelési Tanács egyetértésével, a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket érintő kérdésekben az Országos Kisebbségi Bizottság egyetértésével, továbbá a Közoktatáspolitikai Tanács véleményének kikérésével a Kormánytól kezdeményeznie kell a szükséges módosítást; továbbá gondoskodnia kell – a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai neveléséhez kapcsolódóan, az országos kisebbségi önkormányzat bevonásával – **az óvodai nevelés programok módosításának rendelkezéséről**.

A kutatás eredményét az Országos Köznevelési Tanács 2009. május 14i ülésén megvitatta és egyben határozott egy „Szakmai Bizottság” létrehozásáról és összetételéről, melynek feladatául az **Alapprogram felülvizsgálatát és átdolgozását jelölte meg**.

A „Szakmai Bizottság” javaslatai alapján készült el az „Alapprogram” módosítását tartalmazó előterjesztés.

A rendelet módosításában fontos szempontként merülnek fel az **óvodával szembeni elvárások változásai**, a társadalmi, illetve a közoktatási rendszer új kihívásai, különös tekintettel a családok életében és a családi nevelésben bekövetkezett változásokra, a **hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek** óvodai nevelésére, az óvoda és az iskola kapcsolatrendszerére, az iskola kezdő szakaszára gondolva.

363/2012.(XII.17.) Korm. Rendelete

az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

A Kormány a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 94.§ (4) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében foglalt feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1.§ Az 1. melléklet (a továbbiakban: Melléklet) tartalmazza az Óvodai nevelés országos alapprogramját.

2.§ A Melléklet VI.3. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„3. A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.”

3. § (1) Ez a rendelet - a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2013. szeptember 1-jén lép hatályba.

A 2.§ 2014. szeptember 1-jén lép hatályba.

A Melléklet rendelkezéseit első alkalommal a 2013/2014. nevelési évtől kell alkalmazni.

Hatályát veszti az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló 137/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelet.

**A Kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete
az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
módosításáról**

*A Kormány a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 94. § (4) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján,
az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében foglalt feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:*

1. § Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.)

1. melléklete az 1. melléklet szerint módosul.

2. § Ez a rendelet 2018. szeptember 1-jén lép hatályba.

A Kormány 275/2019. (XI.21.) kormányrendelete az óvodába járással és tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról.

Óvodánk mottója:

*„Életed öröme a gyermek.
Virág, kit a tavaszi rét termett.
Ha először szólít puha szóval,
Úgy véled a fülemüle szólal.*

*Járni tanul, magasodik felnő,
Fényes napod, nem csúfítja a felhő.
Boldog kor jövődő építője.
Mire kidőlsz, - ember lesz belőle.”*

(Aali Tokombajev: A gyermek)

2 AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Perkátai Általános Művelődési Központ
Szivárvány Óvoda

Az óvoda pontos címe, telefonszáma, e-mail címe:

2431 Perkáta, Bocskai út 1-2.

Régi óvoda: 25/452-235

Új óvoda: 25/450-608

e-mail: perkata.ovoda@invitel.hu

Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma:

Nagyközségi Önkormányzat Képviselő Testülete

Perkáta, Szabadság tér 1.

Tel.: 25/450-224

A Perkátai Általános Művelődési

Központ Alapító Okiratának száma, kelte:

82/2018. (VIII.15.)

Az engedélyező szerv neve:

Perkáta Nagyközségi Önkormányzat Képviselő Testülete

Az óvoda befogadó képessége:

Új óvoda: 75 fő

Régi óvoda: 72 fő

Összesen: 147 fő

Óvodai csoportok száma:

6 csoport (új óvoda 3 csoport, régi óvoda 3 csoport)

Az óvoda vezetője a módosított program készítője:

Cseréné Marczal Zsuzsanna

3 HELYZETKÉP - HELYZETELEMZÉS

Perkáta 4200 lelkes nagyközség Fejér megyében. Dunaújvárostól 16 km-re helyezkedik el. A Szivárvány Óvoda a Perkátai Általános Művelődési Központ tagintézménye.

Óvodánk hat csoportos, két épületben működik.

2,5 – 7 éves gyermekek számára reggel 5.30-tól 17.00 óráig tart nyitva. Férőhely száma 147 fő.

Óvodánk épületei a **falu központjában** található. Az új óvoda a templom mellett, szembe vele a régi óvoda. Néhány percre az iskola és a közművelődést kiszolgáló könyvtár, orvosi rendelő, polgármesteri hivatal.

Közlekedési szempontból **jól megközelíthető**.

A gyermekanyag kizárólag csak a faluból érkezik, néha a szomszédos településekről egy-egy fő.

A szülők túlnyomó többsége ingázik Dunaújvárosba, Székesfehérvárra, Szabadegyházára, illetve kis százaléka helyben vállal munkát.

Sok a munkanélküli és nagyon sokan költöznek, ingáznak Dunaújvárosból Perkátára, Perkátáról Dunaújvárosba, illetve az utóbbi években Budapestről is több család költözött Perkátára a jobb megélhetés reményében.

Régi óvoda 1878-ban épült, három csoporttal működik.

A három csoporthoz egy közös mosdó, WC tartozik. A helyiségek fűtése központi radiátoros gázkazános fűtéssel van kialakítva a nagyobb hatásfok elérése érdekében.

Az étkeztetés melegítőkonyhás rendszerben a csoportszobában történik. Az épület külső része 2009-ben új, esztétikus vakolatot kapott.

2010-ben a világítás részben korszerűsítve lett.

2013-ban pályázati forrásból tető és nyílászárók cseréje történt meg. A csoportok és a közlekedők aljzatának cseréjére is sor került. Az óvoda udvara korszerűsítésre szorult.

Új óvoda

1991-ben épült, két csoport kapott benne elhelyezést.

2009-ben komplex akadálymentesítés történt. Ennek eredményeként hosszú évtizedek után meg tudott újulni az egész épület:

- a bejárati ajtók a mai kor igényeinek messzemenően megfelelőek,
- a csoportszobák új parketta borításúak,
- a csoportszobákhoz tartozó öltözők, mosdók, WC helyiségek modern csempét és járólapot kaptak,
- az iroda helyiség padozata megújult,
- a dolgozók öltözőjében járólap csere történt,
- a folyosók és közlekedők esztétikus burkolatot kaptak,
- kialakításra került egy gyengén látók, hallássérültek és mozgásukban korlátozottak részére egy mosdó helyiség.

- megtörtént az új óvoda kupola részének szigetelése és új cserepezése,
- modern, energiatakarékos kazánok kerültek beszerelésre,
- a bejárókhöz akadálymentes járda került kialakításra.

A 2018-ban megvalósult óvodabővítés során egy új óvodai csoporttal, tornaszobával, a szükséges kiszolgálóhelyiségekkel, valamint a tehetséggondozáshoz kiemelten fontos tehetséggondozó szobával bővült intézményünk.

Nemcsak az épület szép, **a környezete is nyugodt, esztétikus.** Nagy alapterületű udvarral rendelkezik.

A gyerekek étkeztetése melegítő konyhás rendszerben történik.

A gyermekek nevelését, gondozását, képességeik fejlesztését a két épületben 23 fő látja el.

A javításokat, fűtési és udvari feladatokat egy fő az ÁMK közös fűtő- és karbantartója végzi.

Az óvodai nevelő – oktató tevékenység az Óvodai Nevelési Program szerint történik.

A gyermekcsoportok kialakítása a beíratott gyermekek életkorától függően alakul. Ezért van olyan év, mikor vegyes életkorú csoportok is kialakításra kerülnek. **Az óvoda és a család kapcsolata jónak mondható.** A családi háttér általában jó, de egyre inkább jellemzővé válik, a családok anyagi helyzetének romlása, a munkanélküliség növekedése, ezáltal az érzelmi kapcsolat, biztonság gyengülése.

Elsődleges számunkra, hogy az idejáró gyermekek jól érezzék magukat, szeretet vegye őket körül, és minden segítséget megkapjanak képességeik fejlődéséhez, iskolai tanulmányaik megkezdéséhez. Intézményünk sajátos arculatát jellemzi, hogy nevelőmunkánkon belül fokozott figyelmet fordítunk a népi hagyományok ápolására, anyanyelvi nevelésére, környezetbarát szemléletmód megalapozására, mely területek jól összekapcsolhatók az óvodai munka folyamatával. Fontosnak tarjuk továbbá a gyermekek erkölcsi nevelését, egészséges testi – és lelki fejlődésük elősegítését, hagyományaink (ünnepek) ápolását. Óvodánk kollektívája nyílt, fogékony az újra, eredményes jobbra törekvés jellemzi. Jó a hangulat, összhang, együttműködés. Zökkenőmentes, összehangolt a régi és az új óvoda dolgozóinak munkája. Hagyománytisztelet, ápolás, kitartó minőségi munka jellemzi óvodánkat. Szakmailag jól felkészült nevelőtestület dolgozik és már több éve munkaközösség keretében is foglalkozunk a néphagyomány ápolás óvodai lehetőségével. Mindezek végiggondolása segítette a helyi pedagógiai program kidolgozását.

E program figyelembe veszi intézményünk feltételeit, szűkebb és tágabb környezetünk lehetőségeit, kapcsolatainkat, eddig elért eredményeink megtartását, az elképzeléseink megvalósítását, községünk közoktatási koncepcióját, családok, iskola, igényeit, elvárásait, de mindig szem előtt tartva a **GYERMEKEK** érdekeit, hogy nekik valóban derűs, szép, nyugodt, gyermekkoruk legyen.

A környezeti adottságok, személyi feltételek, tárgyi felszereltség (melyet folyamatosan kívánunk tovább fejleszteni) adott az eredményes munkához. Pluszforrásokat jelentenek a szponzorok támogatásai és a pályázati lehetőség kihasználásai.

4 BEVEZETŐ

„1. Az **Óvodai nevelés országos alapprogramja** (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelés ügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, *Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.*

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – **szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;**

a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az **óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.**

Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az alapprogram szerint az óvodai nevelésben *megjelenhetnek* a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvések, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, **értékkrendjének módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekében, védelmében** tartalmaz.

Az óvoda nevelő testülete **elkészíti pedagógiai programját:** vagy átvesz és **adaptál egy kész pedagógiai programot, vagy saját programot készít, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak.** Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános *szakmai* igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek **harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.**

2. Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe kell venni:

a Nemzetiség óvodai nevelésen irányelvét is, ha az óvoda nemzetiségi nevelést végez;

a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermekeket nevel.”

A Perkáti Általános Művelődési Központ Szivárvány Óvoda **Nagy Jenőné: Az “Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című óvodai programot adaptálta, átalakítva a helyi igényeknek, lehetőségeknek távlati elképzeléseinknek megfelelően.** Ez a program átfogja a teljes óvodáskor nevelő – fejlesztő munkáját és az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján készült.

2018-ban a minisztérium által jóváhagyott Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel óvodapedagógiai alternatív program alapján került átdolgozásra.

A program **alappillére kettős**: az érzelmekre épít és a gyermek esztétikai tevékenységét, alkotókészségének fejlesztését hangsúlyozza.

Az érzelmeknek **rendkívüli jelentősége van az óvodás gyermek életében**. Ez a kor a nagyfokú emocionális ingerlékenység, érzelmi labilitás, polarizált érzelmek kora.

Ezen sajátosságokat olyan **szeretetteljes pedagógiával szeretnénk befolyásolni, melyben a gyermek érzelme differenciálódhat, az érzelmi állapotának tartóssága megnövekedhet, a gyermek érzelmi labilitása csökkenhet, megszelídülhet a végleteket mutató érzelmi reagálása, fokozódhat az érzelmek feletti uralkodás képessége, kialakulhat a gyermek gazdag érzelmi skálája és megerősödhetnek a magasabb rendű érzelmei.**

A program másik alappillére a **tevékeny óvodai élet megteremtése, melyben hangsúlyt kapnak a művészeti értékek, hogy a kreatív gondolkodási irányt megerősítsék**. A divergens, kreatív gondolkodás megerősítése utat nyit a képzelőerő, alkotó erő kibontakoztatásának

Ehhez az alábbi kreatív gondolkodás területét bemutató elméletet éreztük találónak, mely kiemeli a művészetet, a humort, valamint megerősíti a felfedezés útján szerzett tapasztalati gondolkodást.

HUMOR „HAHA”		Robbanásszerűen oldja a feszültséget, lazít, jó közérzetet teremt.
MŰVÉSZETEK „AH”		Segít a gyermeknek megélni a művészet által kiváltott érzelemgazdag és ellenőrzött feszültségoldást.
FELFEDEZÉS „AHA”		Hagyja a gyermeket kíváncsiskodni, kutatni, vizsgálódni a tárgyi, természeti, társadalmi, kulturális környezetben.

5 A PROGRAM CÉLFEJEZETE

Nevelési célok

Az óvodások nyugodt, harmonikus fejlődésének elősegítése, a magasabb rendű érzelmek (erkölcsi-szociális, esztétikai és intellektuális érzelmek) kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

A sokoldalú, igényes készségfejlesztés biztosításával a gyermeki személyiség fejlődésének elősegítése.

A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

A nevelés fő feladatai

Az óvodások testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi szociális, az esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciálódásának segítségével.

Az erkölcsi – szociális érzelmek alakításának feladatai

Az érzelmi biztonságot nyújtó, közvetlen, szeretetteljes, állandó értékrendet biztosító, nyugodt, családi légkör megteremtése;

Az óvodapedagógusok tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a gyermekek az óvodájukat megismerhessék, ezáltal megszerethessék, hogy olyan tulajdonságok alapjai indulhassanak el bennük a felnőttek mintáján keresztül, mint a hűség, becsület valamihez, amely megalapozhatja majdan a lojalitást, empátiás érzeteket környezetükhöz, óvodájukhoz, gyermektársaikhoz, és az óvoda felnőttjeihez;

Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a felnőtt-gyermek közös élménye, a közös tevékenysége. A közös együttlétek, közösen végzett munka öröme, olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mind az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, szerénység, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlenség, igazságosság, igazmondás;

A mindennapi testi – lelki edzés- gyakorlás lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodóképességét, harmonikus testi-lelki fejlődését;

A gyermek – gyermek, felnőtt – gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a helyi viselkedéskultúra szokásainak interiorizálását, a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermekek legyenek képesek a környezetükben lévő emberi kapcsolatokban észrevenni a jót és a rosszat, és azt tudja érthetően kifejezni.

Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képessége megteremtése segítse a barátkozást, hogy minden gyermek megtalálhassa társát a csoportban.

Az erkölcsi, szociális érzékenység fejlődése segítse a gyermek én-tudatának egészséges alakulását és engedjen teret a gyermek önkifejező törekvéseinek.

A gyermekek az óvodapedagógusok segítségével fogadják el egymást és tudjanak alkalmazkodni ahhoz is, hogy valamiben különböznek egymástól.

Az esztétikai érzelmek alakítása

Az egyéni igényeket is figyelembe vevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének formálása;

A harmonikus, összerendezett közös mozgások, énekes játékok, gyermektáncok, segítsék elő a gyermekek jó tartásának kialakulását, az esztétikus, finom mozdulatainak megjelenését;

Az esztétikus óvodai környezet segítse a gyermekek szép iránti igényének kialakulását, a szép környezet felfedezését, felismerését és megóvását;

Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, hogy kialakuljon a gyermekekben az esztétikum iránti érdeklődés a művészetek, és a természeti, tárgyi, emberi környezetben egyaránt;

A művészeti tevékenységeken keresztül teremtsék meg a szépre rácsodálkozás, gyönyörködés lehetőségét, a művészetek komplexitásával létrehozható katartikus élményeket, pillanatokat, hogy a gyermekekben megerősödjön az élménybefogadó képesség;

Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének;

A gyermekek mondjanak véleményt a tárgyi - emberi - természeti környezetükről, s vegyék észre a különbséget a szép, a gondozatlan, csúnya jelenségek között.

Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

Az óvodapedagógus a gyermekekkel fedeztesse fel anyanyelvünk szépségét. Leljék örömeiket abban, ha érthetően el tudják magyarázni mondanivalóikat, kérésüket. A meghitt beszélgetések erősítsék meg a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét, kifejezőkészségét, és a gazdag nem verbális közlések megjelenését is;

A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást - különös tekintettel a kreatív képességeik megerősítésére.

Az intellektuális érzelmek tudatos támogatása segítse a gyermekek érdeklődésének felkeltését, tudásvágyának kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását. Örüljön és legyen büszke sikereire és eredményeire;

A kíváncsiságot felkeltő vizsgálódások, kísérletezgetések, kutakodások, problémafeltáró és -megoldó helyzetek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze a gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását, és a gyermekek alkotásvágyát;

A kreatív önkifejezés segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, tapasztalataikat, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék, s a felnőttel együtt vegyék észre a környezet által spontán adódó helyzet- és jellemkomikumokat!

5.1 NEVELÉSÜNK ALAPELVEI

Szeretetteljes, biztonsági érzetet adó, érzelemben gazdag óvodai élet megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek.

Az óvodai integrált nevelésben **megvalósítjuk a sajátos nevelési igényű** gyermekek fejlesztését.

Az óvoda integrációs felkészítésében megvalósítja az oktatási miniszter által kiadott rendelet alapján a gyermekek **szociális helyzetéből és fejlettségükből** eredő hátrányok kiegyenlítését. Az óvodás gyermekek számára biztosítjuk **az egyenlő bánásmódot, figyelünk egyéni érzékenységeikre.**

Biztosítjuk számukra a törvény által **igénybe vehető szolgáltatásokat**, a szakmai szabályoknak megfelelő nevelést, oktatást.

Tiszteletben tartjuk emberi méltóságukat, nyugodt légkört teremtünk környezetükben.

Megfelelő eszközökkel és módszerekkel segítjük egyéni fejlődésüket. Hátrányos helyzetük megszüntetésére mások jogainak is figyelembevételével teszünk intézkedéseket.

Az óvodai nevelés minden területén, az egész óvodai **életben a gyermekek mindenképp felett álló érdekét vesszük figyelembe.**

Különös tekintettel vagyunk a következőkre:

A törvényben meghatározott szolgáltatásokat megfelelő színvonalon biztosítjuk, olyan módon, hogy az ne jelentsen aránytalan terhet egyetlen gyermek számára sem.

A törvényben meghatározottak szerint segítjük a képességfejlődést, tehetség kibontakozását és a személyiségfejlődést.

Kiindulási pontok

Minden gyermek a saját adottságainak, képességei szerint, annak figyelembe vételével nevelhető, fejleszhető; nevelik, fejlesztik őt a társkapcsolatok és az óvoda minden dolgozója. A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s a gyermeknek oly fontos biztonságérzetet, **“hogy tisztellek, Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”** Minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, de azt is érzékelje, hogy melyek a hiányosságai. Ezt természetesen minden lelki feszültség szerint fogadja el.

Ez a program magába foglalja a hazai óvodai gyakorlat legjobb tapasztalatait azért, hogy a tradicionális értékeket megőrizze. Ugyanakkor arra készíti az óvodapedagógusokat, hogy az egész napi óvodai életet még differenciáltabban, az egyéni szükségleteket, képességeket figyelembe véve szervezzék meg.

Az óvodapedagógusok a természeti, tárgyi környezet megismerését úgy irányítják, hogy a gyermekek a közvetlen környezetükben szerezzenek tapasztalatokat, ismerjék településük értékeit.

A népművészet formanyelvén fogant vers, mese, ének, énekes játék, vizuális és tárgyi környezet kiemelő programtevékenységi tereként építi be a hagyományőrzést, népszokásokat, hogy az óvodapedagógusok évszakokhoz, jeles napokhoz csoportosítva tervezzék meg az óvodai nevelés tartalmait.

Szeretnénk az egész napi óvodai életet még árnyaltabban, sokszínűbben, differenciáltabban, az egyéni szükségletek, különbözőségek figyelembevételével megszervezni. Pedagógiai munkánk során arra törekszünk, hogy az óvodások szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveket.

Óvodánkban a néphagyományokra, vers- mese – dramatikus játékokra, a vidám éneklés, énekes játékok és zenehallgatásra, rajz, mintázás, kézimunka tevékenységekre helyezzük a hangsúlyt, valamint a természeti – emberi – tárgyi környezet megismertetését elsősorban a közvetlen környezetünkben tapasztalati lehetőségek biztosításával tesszük érzelmileg gazdagabbá.

Fontos az óvodások mozgásigényének kielégítése, testi fejlődésük elősegítése, ezért gondot fordítunk a gyermekek mindennapos változatos mozgásának elősegítésére, zenés, mozgásos percek, énekes-táncos lehetőségek biztosítására, levegőztetésére.

Óvodai munkánkkal szeretnénk megvalósítani mindent, ami szép, ízléses, esztétikus, művészi és nem idegen az életkortől.

Gyermekképünket a közvetkezőképpen tudjuk összegezni:

Feltételezzük, hogy minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez és az alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt az óvodában megkapja, kialakul az óvodás tartása, önállóvá, nyugodttá és kiegyensúlyozottá válik. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.

6 GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Gyermekkép

„1. Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, **szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény** egyszerre.

2. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezőt együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, **hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.**

Óvodakép

Az óvodás korú gyermek nevelésének elődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. **Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvóvédő, szociális, nevelő – személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.**

Az óvodai nevelés célja az, hogy a **elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével (ide értve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátást is.)**

Az óvodai nevelésben alapelv:

A gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;

A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

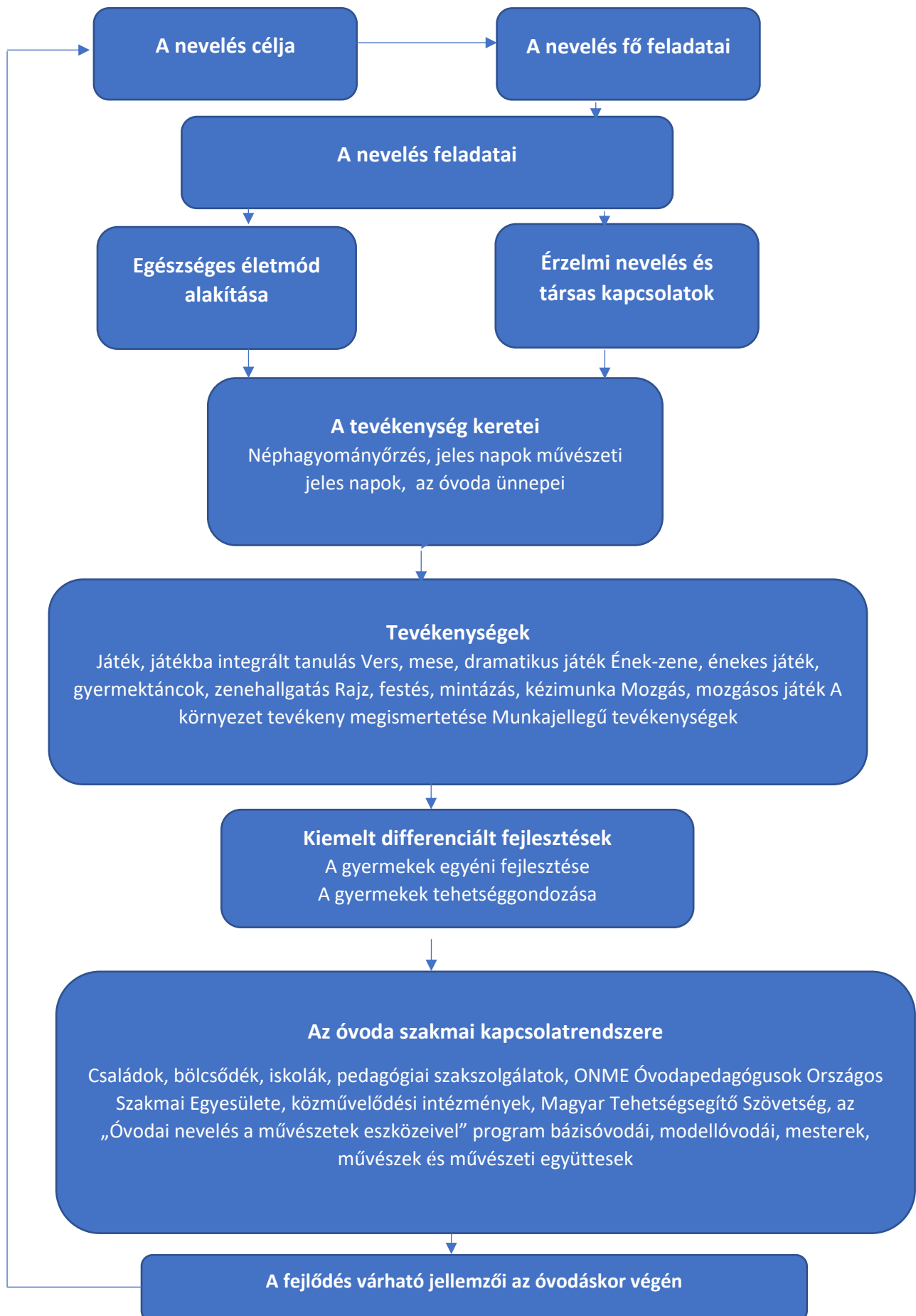
Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai *hatásoknak* a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a **mással nem helyettesíthető játékról**: e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, *emberi értékek* közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A *nemzetiséghez* tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integrációs lehetőséget.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, *társadalmi integrálását*.

6.1 A PROGRAM RENDSZERÁBRÁJA

7 AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

„Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

az egészséges életmód alakítása,

az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösség(i) nevelés

az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.”

Az egészséges életmód alakítása

„Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;

a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;

a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;

a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;

az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só - és telítettségi - tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;

a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;

a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, **a környezettudatos magatartás megalapozása;**

megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.”

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. „Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezért szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érhék; - **az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;** - az óvoda egyszerre segítse a gyermek **erkölcsi**, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek; - **az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.**

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet és a szülőföldhöz és a családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.”

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel– az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetéről.

*Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – **alkotóképesség**) fejlesztése.*

Valamennyi értelemi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.”

7.1 AZ ERKÖLCSI – SZOCIÁLIS ÉRZELMEK ALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI

Az érzelmi biztonságot nyújtó, közvetlen, szeretetteljes, állandó értékrendet biztosító, nyugodt, családi légkör megteremtése;

Az óvodapedagógusok tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a gyermekek az óvodájukat megismerhessék, ezáltal megszerethessék, hogy olyan tulajdonságok alapjai indulhassanak el bennük a felnőttek mintáján keresztül, mint a hűség, becsület valamihez, amely megalapozhatja majdan a lojalitást, empátiás érzeteket környezetükhöz, óvodájukhoz, gyermektársaikhoz, és az óvoda felnőtteihez;

Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a felnőtt-gyermek közös élménye, a közös tevékenysége. A közös együttlétek, közösen végzett munka öröme, olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mind az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, szerénység, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlenség, igazságosság, igazmondás;

A mindennapi testi – lelki edzés- gyakorlás lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodóképességét, harmonikus testi-lelki fejlődését;

A gyermek – gyermek, felnőtt – gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a helyi viselkedéskultúra szokásainak interiorizálását, a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermekek legyenek képesek a környezetükben lévő emberi kapcsolatokban észrevenni a jót és a rosszat, és azt tudja érthetően kifejezni.

Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képessége megteremtése segítse a barátkozást, hogy minden gyermek megtalálhassa társát a csoportban.

Az erkölcsi, szociális érzékenység fejlődése segítse a gyermek én-tudatának egészséges alakulását és engedjen teret a gyermek önkifejező törekvéseinek.

A gyermekek az óvodapedagógusok segítségével fogadják el egymást és tudjanak alkalmazkodni ahhoz is, hogy valamiben különböznek egymástól.

7.2 AZ ESZTÉTIKAI ÉRZELMEK ALAKÍTÁSA

Az egyéni igényeket is figyelembe vevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének formálása;

a harmonikus, összerendezett közös mozgások, énekes játékok, gyermektáncok, segítsék elő a gyermekek jó tartásának kialakulását, az esztétikus, finom mozdulatainak megjelenését;

az esztétikus óvodai környezet segítse a gyermekek szép iránti igényének kialakulását, a szép környezet felfedezését, felismerését és megóvását;

az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, hogy kialakuljon a gyermekekben az esztétikum iránti érdeklődés a művészetek, és a természeti, tárgyi, emberi környezetben egyaránt;

a művészeti tevékenységeken keresztül teremtsék meg a szépre rácsodálkozás, gyönyörködés lehetőségét, a művészetek komplexitásával létrehozható katartikus élményeket, pillanatokat, hogy a gyermekekben megerősödjön az élménybefogadó képesség;

az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének;

a gyermekek mondjanak véleményt a tárgyi - emberi - természeti környezetükről, s vegyék észre a különbséget a szép, a gondozatlan, csúnya jelenségek között.

7.3 AZ INTELLEKTUÁLIS ÉRZELMEK ALAKÍTÁSÁNAK FELADATAI

Az óvodapedagógus a gyermekekkel fedeztesse fel az anyanyelvünk szépségét. Leljék örömeiket abban, ha érthetően el tudják magyarázni mondanivalóikat, kérésüket. A meghitt beszélgetések erősítsék meg a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét, kifejezőkészségét, és a gazdag nem verbális közlések megjelenését is;

a gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást - különös tekintettel a kreatív képességeik megerősítésére.

az intellektuális érzelmek tudatos támogatása segítse a gyermekek érdeklődésének felkeltését, tudásvágyának kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását. Örüljön és legyen büszke sikereire és eredményeire;

a kíváncsiságot felkeltő vizsgálódások, kísérletezgetések, kutakodások, problémafeltáró és -megoldó helyzetek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze a

gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását, és a gyermekek alkotásvágyát;

a kreatív önkifejezés segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, tapasztalataikat, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék, s a felnőttel együtt vegyék észre a környezet által spontán adódó helyzet- és jellemkomikumokat!

8 A NEVELÉS KERETEI

8.1 AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel-igényének alapjainak lerakása, alakítása, formálása, testi fejlődésük elősegítése.

- A gyermekek testi-lelki szükségletének biztosítása, igényes gondozása, szabad mozgásigényük fokozása, kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzetségének biztosítása.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezet megteremtése, a környezettudatos magatartás megalapozása.

A gyermekek testi-lelki szükségletének biztosítása, igényes gondozása, szabad mozgásigényük fokozása, kielégítése.

Az óvodapedagógus, az óvodai felvételi után tájékozódik a gyermekekről, ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát (nyílt napok, családlátogatások).

A szülővel közösen anamnézist készítenek a gyermekről. Elsősorban a gyermekek testi, biológiai-fiziológiai és mozgásszükségleteire, az érzelmi védettségének biztonságára, továbbá a szeretet és esztétikai szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységvégzéshez szükséges. **A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul.** Ezért folyamatos megfigyeléssel, testsúly, testmagasság, összehasonlító mérésekkel segítse az egyéni sajátosságok feltárását. Az összehasonlító közös mérésekkel a gyermekek megismerik egyéni külső jellemzőiket, amely a gyermeki én megismerését segíti elő. A nagyobb gyermekek ismerkedjenek meg belső tulajdonságaikkal, egyre több olyan megfigyelést végezzenek az óvodapedagógusokkal, hogy mit ismernek, mire képesek, mit tudnak és mind ehhez hogyan viszonyulnak.

A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt megértő viszony, a természetes testközelség megléte.

A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel közelednek hozzájuk és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermek igényei, családból hozott szokásai.

Az óvodapedagógus a fokozatosság betartásával törekedjen arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségletüket. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítsa az óvodapedagógus.

Az óvodapedagógus a befogadás ideje alatt minden gyermekkel, a dajkák bevonásával együtt végezze a gondozási teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a fogásokat, gondozási szokások sorrendjét.

Az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok, a dajkák bevonásával állapodjanak meg a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetében, az azonos gyakoroltatás érdekében.

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja.

Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben teremtsen interakciót, hogy a gyermek kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. **Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában.**

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért az óvodapedagógus következetesen kérje a szülőket, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket és közösen törődjenek az öltözőszekrények rendjével, hogy a gyermekek mindenüket megtalálhassák. Ennek kialakításában a szülők lehetnek a partnerek, akiket fontos meggyőzni a praktikus, izléses öltözködés előnyéről.

A fejlődés egyik feltétele a táplálkozás, mely az elhasznált energiát pótolja és a további testépítést biztosítja. A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük 3/4 részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda a szülőkkel együtt kísérje figyelemmel a gyermekek étrendjét, hogy az kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen.

Az étkezési szokásokat az óvodapedagógus úgy alakítsa ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon. **A gyerekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak.** A csoportban dolgozók ismerjék meg a szülők segítségével ezeket és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. A gyermekeknek a nap bármely szakában biztosítsák a folyadékfelvételt, az egyéni különbségek tiszteletben tartásával.

Az óvoda különös gonddal védje a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC-használathoz a felnőttek teremtsék meg a feltételeket és időt arra, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhesék ezeket a teendőket.

Figyeljenek a hallás, látás problémával küszködő gyerekekre, hogy szemüvegük, készülékük gondozott legyen.

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják az udvari mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgásszeretetének kialakítását, mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A szervezett séták is hozzájárulnak a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséhez.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetés szükséges. A nyugodt pihenés feltétele a csend, bizonyos bezártság. Az elalvás előtti mesélés és az azt követő altatók dúdolása kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljék át az altatódal hatására kialakult szendergés állapotát. Az óvodapedagógus készítsen olyan hangfelvételeket, amelyen sokszor felvett ugyanaz a klasszikus vagy népi altatódal található. Ha a zene fokozatosan halkabban szólal meg, segít a gyermekeket elaltatni.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermekeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozza a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel igyekezzenek gátolni.

3 – 4 éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. **A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszegényítésétől.**

Csakis a tapintatos, szeretetteljes bánásmód és a szülővel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

A 4 – 5 éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a gyakori rövid prevenciós fejlesztő tornák, a mozgásigény kielégítése segít a gerinc deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő játékos mozgással a lúdtalpas gyermekek lábtartása javítható. **A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha minden nap edzési lehetőségük van.**

Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. A felnőttekkel együtt végzek rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk és fokozzák a szív jó vérellátását, rugalmasságot és állóképességet.

Minden nap – ha lehet kétszer is – tartózkodjanak a szabadban.

A gyermekek a víz edző hatását is érzékelik meg az óvodában: Nyáron pancsolás, párapu használata az udvaron. Lehetőség szerint uszodalátogatás szervezése, a víz megszerettetése, vízhez szoktatás céljából.

A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezet megteremtése, a környezettudatos magatartás megalapozása

Az óvoda személyi feltétele befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának, környezettudatos magatartásának kialakítását. A **gazdag tárgyi környezet**, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak és esztétikus, nyugtató hatású, színharmóniát áraszt, jó alapot ad az óvodai nevelő-munkához.

Az óvodapedagógusok feladata, hogy tudatos felelősséget vállaljanak a közvetlen és tágabb környezetük gondozásában, megóvásában. Ha már óvodás korban érzékennyé tudják tenni a gyermekeket a környezeti problémák iránt, kialakulhat bennünk a környezettudatos magatartás csírája. Így válhatnak a gyermekek környezetüket ápolóvá, védővé, természetet szeretővé és tisztelővé. Ehhez számukra sokféle szenzitív módszert és hatékony egyéni és kiscsoportos tanulási környezetet szükséges teremteni.

Az óvoda egyik legfontosabb fejlesztési tere az óvodaudvar. Az udvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek elég időt tölthetnek kint. Az udvaron legyen árnyékos és napos játszórész. Legyen füves, homokos, betonos rész is. Az udvar esztétikai szépségét adja a sok szép virág, cserje, ízlésesen kialakított gyermeki veteményeskert.

A mozgásfejlesztő eszközök különböző típusú mozgásokhoz adnak lehetősége. A labdás játékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermek rendelkezésére. **Az óvoda udvarán legyen olyan udvarrész**, ahol énekes játékokat, gyermektáncokat játszhatnak a gyermekek és ahol bábozásra, dramatikus játékokra nyílik lehetőség. Az udvaron a gyermekeknek legyen biztosítva a higiénikus tárolással elkészített ivóvíz.

Az udvar rendben tartásába vonjuk be a gyermekeket. A játékok és egyéb fejlesztőeszközök tisztán tartásában, lemosásában minden alkalommal vegyenek részt a nagyobb óvodások. A környezetszennyezés, szemetelés ellen közösen lépjenek fel az óvoda dolgozói, elsősorban példamutatásukkal és a patyolat tiszta óvoda tisztaságot követelő szépségével. A gyermekekkel ismertessék meg a szelektív szemetgyűjtést.

Az óvoda épületét a **nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának** figyelembe vételével az óvodapedagógusok esztétikusan rendezzék be. **A több funkciót betöltő csoportszobát tegyék alkalmassá a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre.**

A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az izlésközvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos. **A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot hagyjuk szabadon,** csak olyan függönyt használjunk, ami nem veszi el a fényt. A mozgásos tevékenységeket mindig nyitott ablaknál végezzék a gyermekek. Fűtés idején a száraz levegő enyhítésére párologtató szükséges. Erős napsütés ellen a csoportszobát világos függönnyel vagy redőnyök használatával védjük.

Az óvodapedagógus **a többféle játék- és művészeti tevékenységhez alakítson ki elkülönített csoportszoba részeket.** Alakítson ki mesesarkot, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak a színtere. Legyen olyan **sarok vagy csoportszoba rész,** ahol a gyermekek összegyűjthetik a séták alkalmával talált „kincseket”.

Az öltözők berendezése, világítása, fűtése, szellőzöttsége biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltöztetéshez.

Minden gyermeknek legyen külön ruha- és cipőtartó szekrénye vagy polca. Az öltözőben a szülők részére legyen egy esztétikus hirdetőtábla, ahol havi időszakokra lebontva tájékoztatást kapnak a csoport nevelési-fejlesztési elképzeléseiről, eredményeiről. A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését.

Minden gyermeknek legyen **elkülönített fogmosó felszerelése,** törölközője. A fürdőszobai tevékenységek szokásait rögzítsék képi formában a többcsatornás érzékelési lehetőség biztosítása miatt. A programhoz egy olyan kisméretű helyiség szükséges, ahol az ovi-galéria megrendezhető. **A gyermekek szemmagasságában kiállított alkotások** megfelelő megvilágításban szolgálják az alkotásokra történő rácsodálkozást.

A környezet megszerettetését, a zenei nevelést, a játékidő élmény teli eltöltését segíti a video szoba, ahol megfelelő fényviszony tegye élvezhetővé a napközben vetített felvételek megnézését. A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelek segítsék a szokások beidegződését.

A nevelési intézmény közösen védjen minden gyermeket a balesetet okozó eszközöktől úgy, hogy együtt van velük, s helyes használatát pontosan megtanítja nekik. Így elérheti az óvodában a baleset-megelőzést. Az óvodapedagógus ismerje az elsősegélynyújtás feladatait.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- a kulturált testápolás, étkezés, a helyes öltözködés, testedzés, szabad mozgásos lehetőségek, alvás szokásait, és az eszközök használatának módját;
- a közvetlen környezetének rendjét, ápolását és védelmét;
- a szokásokat megerősítő, segítő, vizuális jelek jelentéstartalmát.

A gyermek képes:

- önállóan, igényesen ellátni az egészségügyi teendőit;
- vigyázni, rendben tartani az egészséges életmódhoz szükséges eszközöket;
- önállóan annyi ételt szedni, amennyit el tud elfogyasztani;
- a hőmérsékletnek megfelelően, önállóan öltözködni;
- eligazodni, önmagát kontrollálni az egészségügyi szokásokat mutató vizuális jelek segítségével;
- gondozni, védeni, alakítani, szépíteni a környezetét;

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- igénye a gondozottság, ápoltság;
- örül, ha igényesen elvégzi a gondozási feladatait;
- észreveszi, és érzéseit elmondja a környezete tisztaságával, ápoltságával kapcsolatban;
- szereti, védi és érdeklődik a közvetlen természeti, társadalmi környezete iránt.

8.2 AZ ÉRZELMI NEVELÉS ÉS TÁRSAS KAPCSOLATOK

A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Vegyes életkorú csoportokat is szervezünk a korosztályi adottságoknak megfelelően.

A családi légkör megvalósítása érdekében az óvodában, a vegyes életkorú csoportokban lehetővé tesszük, hogy a testvérek egy csoportba járjanak. Rokoni, baráti kapcsolatokra is tekintettel vagyunk, ha a szülők kéri és a lehetőségek engedik.

Az óvodapedagógus feladatai

- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a gyermekek befogadásától az óvodáskor végéig.
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a gyermekek befogadásától az óvodáskor végéig

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. **Családias légkörben kialakul a gyermekek érzelmi kötődése társaihoz, felnőttekhez egyaránt.** Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékokra ösztönöz. A gyermekek élettere legyen barátságos, otthonos, amit elsősorban az óvodapedagógus tervez meg, de adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesüljenek.

Mozoghassanak a gyermekek szabadon a csoportszobájában, mosdóban, ezzel is fokozható az otthonosság érzése.

Legyen minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezetű légkört biztosít és ez is mélyítheti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

Az otthonosság érzését segíti elő az is, ha az óvodapedagógus a gyerekeknek tároló helyet biztosít, ahová gyűjtött "értékeit" beteheti, önállóan gondozhatja, kezelheti.

A gyermekek érkezésekor az óvoda csoportszobájában halk zene segítse a nyugalmat árasztó milió megteremtését.

A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez.

Nagyfokú körültekintést, gyöngédséget, megértést, türelmet kíván meg a 3-4 éves gyermekek beszoktatása.

Az óvodapedagógus adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha lehetséges, minél hosszabb időn keresztül, fokozatos időcsökkentéssel vegyenek részt a szülők ebben a folyamatban. Ez több szempontból nagyon hasznos. A gyermekeknek a szülői együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, szokásait. **A "biztonságos" beszoktatás során viselkedési rendet tanul meg a gyermek, ami segíti a társas beilleszkedést.** A beszoktatás ideje alatt a gyermekek elhozhatják magukkal azokat a tárgyaikat, amelyekhez ragaszkodnak. A beszoktatásban lehetőleg mindkét óvodapedagógus vegyen részt. A dajkával együtt gondosan készítsék elő ezt az időszakot. Az óvodapedagógusok a szülőkkel beszéljék meg a beszoktatás menetét.

A sok érdekes, izléses játék mellett **az óvodapedagógus személyes kapcsolattal**, mesével, ölbéli énekes játékokkal, mondókákkal **kedveskedjen a gyermekeknek.** Az idősebb óvodások is lepjék meg a kicsiket egy-egy szép verssel, mesével, énekes játékkal.

A lefekvésnél az új gyermeket különös szeretettel vegye körül az óvodapedagógus. A nyugalmas légkör megteremtése érdekében üljön le közéjük, és altatódalokat dúdolgasson nekik. Az óvodapedagógus különös türelemmel, tapintattal mutassa be a testápoláshoz, étkezéshez használatos tárgyakat. **Már beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzék a tevékenységeket**, amit sok-sok érzelmi megerőltetéssel, játékosan gyakoroltasson az óvodapedagógus, természetesen figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait. Az 5-6-7 éves gyermekek segítsenek a kicsi csoportosok öltöztetésében, vegyék körül őket gyöngédséggel, szeretettel.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez gazdag, tevékenykedtető óvodai élet szükséges. A gyerekek minél többet tevékenykedjenek a közvetlen és tágabb környezetükben, hogy szülőföldjükhöz való kötődésük elinduljon. A közös élmények az óvodáskor végéig biztosítják a gyermekek együttműködését, amiben formálódik egymáshoz való viszonyuk. Az óvodapedagógus a különféle cselekvésekben is biztosítsa a nyugalmat, az ingerek ne okozzanak a gyermekekben zaklatottságot.

A gyermekeknek legyen lehetősége minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran átélhesse a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Így kialakul, hogy egy időben, egymástól függetlenül különböző motivált cselekvések alakulnak ki egyénileg és csoportosan is, ahol a gyermekek képesek alárendelni spontán aktivitásukat a közös tevékenységnek.

Az érdektelen gyerekekre szenteljen figyelmet az óvodapedagógus, hogy mielőbb kiderítse érdektelenségük okát, mert befolyásolását csak így tudja elindítani.

Az osztott csoportok minél több programot szervezzenek a kicsik és nagy óvodások együttműködtetésére. A vegyes csoportokat működtető óvodák viszont segítsenek abban, hogy az azonos korú 5-6-7 éves gyermekek is folytathassanak külön tevékenységeket.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak úgy alakul ki, ha jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége.

Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudja felelni az elvárásoknak. **A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára - egyéni sajátosságait figyelembe véve - érthetővé, vonzóvá tudja tenni.**

A gyermekek neveléséhez először meg kell teremteni a jó kapcsolatot a szülőkkel, nagyszülőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez. Bizalmas kapcsolatban a gyermekek egyéni jellemzőit megismerheti az óvodapedagógus, ami elengedhetetlen feltétele az egyéni nevelésnek. Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű és tulajdonságú társaikat.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

A felnőtt próbálja megérteni - elsősorban érzelmileg - a gyermekeket.

A parancsolás helyett igyekezzen kérdezni, ami elősegíti a megértést, az átérzést. Így elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszaszorítva, hanem más irányba terelhetővé válik.

A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. A „szeretet báb” sokat segít a szokások értelmezésében, a gyerekek meggyőzésében.

A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.

A gyermekek tevékenységéhez a felnőtt biztosítson nagy szabadságot, a pontos határok megjelölésével. Többszöri határátlépésnél vezessen be konzekvenciákat. A határokat meg kell védeni a gyermeki respektálás érdekében. Tehát a nagy szabadság, a világos határok azt jelentik, hogy az óvodapedagógus röviden egyértelműen, pozitívan fogalmazza meg azt, amit akar, vagy amit nem akar.

A nevelőközösség alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolást.

A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak. A gyermekek érdeklődjenek a közösség érdekében végzendő feladatok iránt, érzelmileg éljék át a közös aktivitásból eredő célok teljesítését. Örömmel és érdeklődéssel kapcsolódjanak be a közös együttlétbe.

A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult összeütközések feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő odafigyeléssel, kivárással hallgassa meg az óvodapedagógus, hogy véleményt tudjon mondani a történekről úgy, hogy a gyermeke saját felelőssége erősödjön.

A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyerekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.

Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.

A felnőtt-gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság tárgyilagos megnevezésével, az ok kiemelésével. Biztosítson az óvodapedagógus minden gyermeknek személyes perceket, hogy a jó kapcsolatot megerősítse. Ezekben a beszélgetésekben a mások és a saját érzések elfogadása és megfogalmazása is kapjon hangot. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélőtárs megbecsülése, értékelése, a kölcsönös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bíráltság, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.

A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a siker észrevételeit és a sikertelenséget segít elviselni.

Tilalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak és változásra képessé váljanak. **A felnőtt örömét jelezze dicsérettel,** és félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.

A humor jó segédeszköz a pozitív töltésű viszonyok ápolásában, a szeretet egy bizonyos formája. A nehézségeket a humor feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- az óvodát, társait és a körülötte lévő felnőtteket;
- a közösségi élet szokásszabályait (köszönés, udvarias megszólítás, megköszönés, tudakozódás, a csoport jelképrendszerét, szimbólumait, hagyományait stb.);
- a csoportban kialakított konfliktuskezelés szokásait;
- saját képességét, és azt természetesen elfogadja.

A gyermek képes:

- a viselkedés helyes szokásszabályainak betartására;
- felismerni, ha társainak segítségre van szüksége;
- együtt érezni a közösség tagjaival;
- konfliktusos helyzetben társával egyezkedni;
- leküzdeni a felmerülő akadályokat, megvigasztalni társát;
- a közösségért dolgozni;
- a sikertelenséget elviselni, a sikernek örülni;
- önállóan, szabadon tevékenykedni a csoportszobában, mosdóban;
- önállóan dönteni, választási lehetőség esetén;
- a rábízott egyéni feladatokat önállóan, a szabályok betartásával megoldani.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- ragaszkodik óvodájához, a kisebb gyermekekhez és a felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozza nyilvánosságra;
- segítőkész társaival, együtt érez a közösség tagjaival, érdeklődik társai, barátai iránt;
- figyelmesen meghallgatja a felnőttek és társai közléseit;
- elfogadja a másképpen fejlődő gyermekeket, értékeli a sajátos nevelési igényű társainak sikeres próbálkozásait;
- örül saját és mások sikereinek;
- felelősségteljesen végzi a rábízott feladatokat;
- élvezi, érzi a humoros helyzeteket;
- boldogan várja az iskolába lépést;
- igényévé vált a helyes viselkedés szabályainak betartása; egymást is megkérlik a szabályok betartására;
- konfliktusos helyzetben társaival egyezkedik;
- a csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadja.
- tudja saját képességét – külső-belső tulajdonságait, tudja értékeit, de azt is meg tudja fogalmazni, mik a számára nehezebb tennivalók.¹

1 Sós Ágnes (2013): A gyermekek öndefiníciós képességének fejlesztése egy hároméves projekt keretén belül. Óvodapedagóguskincsesztára. B 1.17. Raabe Tanácsadó és Kiadó Kft., Budapest.

9 A PROGRAM TARTALMA

9.1 NÉPHAGYOMÁNYŐRZÉS, NÉPSZOKÁSOK, JELES NAPOK

Ez a program a néphagyományőrzést a népi kultúra ápolását az óvodapedagógusok kiemelt feladatának tekinti. Az óvodapedagógus építse be a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek a folklórban megőrzésre érdemesek. Az óvodapedagógus teremtsen meg azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves része a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra, s a mai gyerekek is megtalálják benne a szépséget, örömet és a követendőt. Az óvoda természetes közege a hagyományőrzésnek. A népi kultúra gyermektől gyermekig, pedagógustól pedagógusig, szájról- szájra hagyományozódik. **A program olyan óvodapedagógust igényel, aki ismeri, szereti a gyermekfolklórt, képes azonosulni azzal, ragaszkodik népünk múltjához.**

9.2 A NÉPHAGYOMÁNY TARTALMA AZ EGYES TEVÉKENYSÉGI FORMÁKBAN

Vers, mese, dramatikus játék	Ölbeli játékok, mondókák, népmesék, szólások közmondások, rigmusok, névesúfolók, találós kérdések
Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc, zenehallgatás	Mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene
Rajz, mintázás, festés, kézimunka	Tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, mézeskalács sütés, nemezelés
Környezet tevékeny megismerése	Időjósítások gyűjtése a jeles napokhoz (Az óvodapedagógusok e tevékenység keretén belül egy, két- és négyhetes projektekben dolgozzák ki az összes jeles napot, hogy az ünnepre felkészülhessenek.)
Mozgás, mozgásos játékok	Ügyességi és sportjátékok

Jeles napok

Az őszi jeles napjai	
Őszi ovigaléria megnyitója	szeptember harmadik hetében
Őszi szüret	szeptember 15- október 15-ig
Őszi ovikoncert	október első hete
Márton nap	november 11.
Kukoricázzunk!	november 3. hete
A tél jeles napjai	
Téli ovigaléria megnyitója	november negyedik hetében
Advent	november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig
Mikulásvárás	december 6.
Luca nap	december 13.
Téli ovikoncert	december 3. hete
Karácsonyvárás	Advent első napjától december 24-ig
Farsang	vízkeresztől hamvazószerdáig
A tavasz jeles napjai	
Tavaszi ovikoncert	március első fele
Tavaszi ovigaléria megnyitója	március harmadik hetében
Húsvét	tavaszi napéjegylenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap
Május elseje	május 1.

A hagyományőrzés tartalmai

Az óvodai csoportok minden jeles napot projektrendszerűen terveznek meg, a helyi tradícióknak megfelelően, melyhez az óvodapedagógusok, a gyermekek érdeklődése szerint, változatos (egyhetestől, négyhetesig terjedő) tevékenységet biztosítanak.

A hagyományok ápolása közben történő tervezgetés, együttműködés, együttjátás, örömtelivé, izgalmassá teszi a gyermekek előkészülését a jeles napra. Maga az ünnep, legyen vidám hangulatú, felszabadult, boldog együttes tevékenység a felnőttekkel együtt. Minden népi jeles napon hangozzanak el a jeles napra jellemző népi rigmusok, szólások, közmondások, mondókák, gyermekdalok az óvodapedagógusokkal közösen, s a felnőttek előadásában a népdalok, a táncmuzika, amelyek felidéznek a múlt hangulatát.

❖ Az őszi jeles napjai

Szüret

A legkisebb óvodások

Hallgassanak éneket, mondókát almáról, szőlőről, szüretről. Kedvük szerint vegyenek részt a szüreten, a multságban. Szemezzék a szőlőt, kóstolják a mustot és a szőlő őrzésről játszanak körjátékot a nagyokkal.

A nagyobb óvodások

Ismerjenek meg egyszerűbb énekes játékokat, gyűjtsék, válogassák az őszi gyümölcsöket. Vegyenek részt a szüret előkészítésében, süssenek pogácsát. Kedvük szerint vegyenek részt a szüreten, játszanak népi játékokat, préseljék a mustot, táncoljanak népzenere.

A legnagyobb, nagycsoportos óvodások

Szervezzenek szüreti mulatságot az óvodapedagógusok segítségével. Díszítsenek kaput gyümölcsökkel, süssenek pogácsát. Tudjanak verset, dalt, mondókát a szőlőről. Legyenek aktív részesei a mulatságnak, táncoljanak, énekeljenek, játsszanak szüreti népi játékokat, szemezzék, préseljék a szőlőt. Készítsenek termésekből egyszerűbb hangszereket.

Kukoricázzunk!

A legkisebb óvodások

Hallgassanak éneket, mondókát, mesét, verset a kukoricáról. Ismerkedjenek meg a kukoricával, mint növényvel. A szülők segítségével gyűjtsenek kukoricacsöveket. Próbálkozzanak a morzsolással, hidas építéssel. Kóstolják meg a nagyok által készített prószát. Tekintsék meg az ovigalériát.

A nagyobb óvodások és legnagyobb óvodások

A projekt feldolgozása során a gyermekek ismerkedjenek meg a kukoricával, a kukorica felhasználásával, a hozzá fűződő hagyományokkal. Magángazdaságokba, a Falumúzeumba, magán kiállításra történő látogatások során megismertetjük őket a régi népi eszközökkel, használatukkal, összehasonlításokat végzünk a ma használt eszközeinkkel. A témakör feldolgozása során megtapasztalhatják a kézzel történő kukoricaszedést, valamint részt vehetnek kukoricaaratáson, ahol megismerkedhetnek a modern, gépi betakarítással. Kipróbálhatják a régi népi játékokat, a hidas építést, csuhézást, részt vesznek kukoricamorzsoláson. Elkészíthetik, megkóstolhatják a kukoricaprószát, puliszkát.

Márton napja

A gyerekek ismerkedjenek meg a Márton napi hagyományokkal, kiállítás, bábozás, népi játszótér és táncszínház segítségével, mélyüljenek ismereteik a témakörrel kapcsolatban. Készítsenek Márton napi lámpásokat a szülők bevonásával.

❖ A karácsonyi ünnepkör tevékenységei

A legkisebb óvodások

Ismerkedjenek az advent jelképeivel: koszorú, naptár. A naptár alapján minden nap készüljenek egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Rövid dalt, mondókát vagy verset tudjanak a Mikulást és a karácsonyt várva. Készítsenek egyszerű fenyődíszeket, ajándékot szüleiknek. Figyeljék a vízbe tett cseresznyeágakat, az ültetett Luca-búzát. Ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokkal.

A nagyobb óvodások

Segítsenek az adventi naptár és koszorú elkészítésében. Naponta nézzék meg mik a további feladatok. Tegyék vízbe a cseresznyeágot, ültessenek Luca-búzát, mártsanak gyertyát, fényesítsenek almát, fessenek az ablakra, süssenek mézeskalácsot, készítsenek fenyődíszet nehezebb technikával. Mikulás és karácsony előtt tanuljanak dalt, verset, mondókát. Egyenek almát, mézes diót, gyűjtsék meg a gyertyát.

A legnagyobb óvodások

Önállóan, de az óvodapedagógusok irányításával készítsenek adventi naptárt és koszorút. Luca napján kotyoljanak másik csoportokban, tanuljanak kotyoló mondókát, verset a Mikulásnak és karácsonynak. Lucanaptárt is készítsenek, és figyeljék az időjárást. Bevált-e a Katalin napi jóslat, készítsenek asztaldísz, öntsenek gyertyát.

Az étkezési szokásokhoz süssenek tököst, gerezdeljenek almát, törjenek diót. Gyúrjanak, süssenek és díszítsenek mézeskalácsot.

Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)

A legkisebb óvodások

Egyszerű technikával díszítsenek papíralarcot, tanuljanak farsangi mondókát, figyeljék meg a nagy óvodások tevékenységeit, vegyenek részt a farsangi multságban, utánozzák a nagyobb gyermekek és felnőttek táncos mozdulatait.

A nagyobb óvodások

Díszítsenek farsangi álarcot, öltözzenek jelmezbe a szülők segítségét kérve, vegyenek részt farsangi játékokban, tanuljanak egyszerű farsangi éneket vagy mondókát a farsang köszöntésére. Hallgassanak tréfás mesét, éneket, verseket. Gyűjtsenek képeket a farsangról, és díszítsék vele óvodájukat.

A legnagyobb, nagycsoportos óvodások

Tanuljanak farsangi éneket, bálba hívogató mondókát. Segítsenek jelmezük, maszkjuk elkészítésében, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében. Vegyenek részt az ügyességi játékokban.

Húsvét

A legkisebb gyermekek

Ismerkedjenek a húsvét jelképeivel, tanuljanak a locsolkodáshoz mondókát, az óvodapedagógus segítségével fessenek tojást. Ismerkedjenek a locsolkodás szokásaival, és vegyenek részt a tojás-játékokban. Fogadják szeretettel a kiszézőket, komálókat. Tegyenek nagy sétát az óvoda környékén.

A legnagyobb óvodások

Tegyenek nagyobb sétát a településük ligeteiben, természeti szépségeiben. Ha van lehetőségük, vegyenek részt a tavaszi határkerülésben. A csoporttermüket díszítsék fel tavaszi virágokkal, húsvéti képekkel. Az ablakokat is díszítsék ki húsvéti motívumokkal. Írjanak tojást viasszal, festéssel és berzseléssel. A locsolkodáshoz, komáláshoz, komatál-küldéshez tanuljanak verset, körjátékot, és a vendégeskedéshez süssenek a szülők segítségével pl. húsvéti kalácsot. A fiúk locsolják meg a lányokat és az óvoda dolgozóit, a lányok pedig készítsenek hímes tojást különleges technikával, pl. karcolással, maratással.

Május elseje

A legnagyobb óvodások

A májusfa díszeit készítsék el, és a felnőttek segítségével tegyék a fiúk a májusfára. Az óvoda „összes lakója” táncolja körbe a kidíszített fát a tavaszi körjátékok közös éneklésével. A fiúk rendezzenek erőpróba versenyeket, pl. kötélhúzást és fára mászást.

❖ Hagományos ünnepeink és rendezvényeink

Március 15.
Anyák napja
Évzáró
Gyermeknap

Egyéb rendezvények:

Autómentes nap (szeptember 22.)
Magyar népmese napja (szeptember 30.)
Zene világnapja (október 1.)
Állatok világnapja (október 4.)
Kézmosás világnapja (október 15.)
Vizes élőhelyek világnapja (február 2.)
Víz világnapja (március 22.)
Gyermekkönyvek világnapja (április 2.)
Költészet világnapja (április 11.)
Föld napja (április 22.)
Madarak és fák napja (május 10.)
Nemzeti összetartozás napja (június 4.)
Környezetvédelem napja (június 5.)

10 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

10.1 SZEMÉLYI FELTÉTELEK

„1. Az óvodában a nevelő munka középpontjában a gyermek áll.

2. Az óvodában a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvodapedagógus, *akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.* Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

3. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

4. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

5. A *nemzetiséghez* tartozó gyerekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

6. A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.”

A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartásában az óvodapedagógus végzi. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Éppen ezért nem mindegy, milyen értékeket közvetít, s azokat milyen tudatosan

képviseli. Gyakran előfordulnak értékellentétek szülők és az óvoda között. Az óvodapedagógus vállalja fel a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védi. E programot megvalósító óvodapedagógus közvetítse a művészetek tradicionális értékeit.

Vállalja az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is.

Az óvodapedagógus legyen képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásaival esztétikai élményhez juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz alkalmazzon egyéni módszereket, egyéni fejlesztési lehetőségeket úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson.

Az óvodapedagógusnak legyen igénye az önművelésre, a körülményekhez képest teremtsen lehetőséget a szakmai tájékozottságának, szaktudásának fejlesztéséhez. Személyiségvonásaiban jelenjen meg a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteiben legyen érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia. Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. Az óvodapedagógusok váltott műszakban dolgoznak (heti váltás). Az óvodapedagógusi párok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni.

Elengedhetetlen a csoportonként egy szakképzett dajka foglalkoztatása. Az óvodapedagógusok vonják be a dajkákat a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe, gondozási feladatok végzésébe. Az óvoda rendjére, tisztaságára a dajkák felügyelnek.

A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, a döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítsék a legjobb megoldás kialakítását.

Az esztétikus, gondozott udvar biztosításához nélkülözhetetlen a karbantartó személye, aki egyben fűtési feladatokat is ellát. Munkáját az ÁMK igazgató irányítja, egyeztetve az óvodavezetővel.

A beszédhibás gyermekek megfelelő fejlesztése érdekében szükséges a logopédus szakember állandó segítsége az óvodában.

Az eltérő fejlődésű gyermekek hatékonyabb nevelésében, fejlesztési feladatok keresésében, aktuális problémák rendezésében segítséget jelentene egy állandó pszichológus szakmai szolgáltatása (kisebb óraszám).

A pedagógiai program megvalósításához óvodapedagógusoknak ajánlott kiegészítő szakképesítések, tanfolyamok:

Kis népi mesterségek szakismerete,
bábelőadói képzettség,
gyógypedagógiai (logopédusi) szakképesítés,
zenei területen (ének, hangszer stb.),
alapfokú néptánc oktató, népi játékok,
drámapedagógia képesítés,
speciális tornát, mozgást segítő képesítés,
eltérő fejlődésű gyermekek fejlesztése
területi munkaközösségi tanfolyamok stb.,
szakszolgálat; pedagógiai intézet által szervezett továbbképzés,
egyéb humán szolgáltató magánszervezetek által szervezett továbbképzések,
megyei, városi továbbképzés lehetőség szerint,

intenzív vagy szakosító képzésen való részvétel,
számítógép-kezelői ismeretek szerzése,
szakirodalom folyamatos beszerzése, tanulmányozása,
nevelői értekezleten beszámolás,
információáramlás megszervezése.

Az óvodában az óvodapedagógusok szakmai teameket, szakmai munkaközösségeket hozhatnak létre, egy-egy tevékenységforma, nevelési terület elemzése, értékelése, fejlesztése céljából, valamint a társas, szakmai kapcsolat karbantartására. A közösség tagjaként valamennyien vállaljanak felelősséget a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, a munkatársi kapcsolatban, a döntéshozatal előtt, nyílt véleménnyel segítsék a legjobb megoldás kialakítását.

A vezető és helyettes munkamegosztás alapján végzi a hagyományos feladatokat:

- pedagógia, szakmai
- tanügy-igazgatási,
- ügyviteli,
- menedzselési,
- részben gazdálkodási feladatokat.

Munkájukat intézményi titkár, gazdasági vezető, munkavédelmi megbízott, tűzvédelmi felelős, stb. segíti.

A feladatok végzését az óvodavezető, ÁMK vezető koordinálja, irányítja.

A vezető a lehetőségek optimális felhasználásával **biztosítsa a jól szervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek felelősségteljes önálló feladatvégzését.**

A nevelőtestület az önértékelési rendszerét, a pedagógiai céljaiknak vesse alá, hogy a pedagógiai programjukat minőségi szinten meg tudják valósítani. A nevelőtestületnek legyen célja, hogy minden pedagógus saját segítőjévé váljon személyes és a nevelő közösség szakmai fejlődésének.

Tárgyi feltételek

„Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen *változó* testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékgényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A gyermekek *által használt tárgyi* felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a *biztonságukra* figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.”

Az óvodapedagógus az óvoda épületét, udvarát, berendezését úgy alakítsa ki, folyamatosan karbantartva, hogy a lehető legjobban szolgálja a gyermekek nevelését, fejlesztését.

Legyen tiszta, gondozott, esztétikus minden terme, öltözője, mosdója, konyhája, folyosója, egyéb helyiségei.

A gyermekek mozgásának, játékgényének kielégítéséhez szükségesek a megfelelő játékeszközök.

E program a művészetek eszközeivel kíván erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért a következő eszközök, játékok, tárgyak egészítsék ki a meglévő készleteket:

Esztétikus mesesarok (kuckó), kialakítása párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok stb.

Hangszerek: furulya, gitár, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér (kicsi, nagy), csengő, agonga, népi hangszerek, gyermekek óvodapedagógusok által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla stb.

Képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, kartonok, filcanyagok, gyapjúk, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctoll, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzag stb.

Plasztikai munkákhoz agyag, gyurma, gyurmatábla, a gyerekeknek kötény, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak.

Megfelelő, esztétikus környezetet kialakítása az egész óvodában, ehhez képek, dísz tárgyak vásárlása, készítése.

Videó- és magnófelvételek készítéséhez, lejjátzásához lehetőség biztosítása, olyan videó- és magnófelvételek beszerzése, melyek segítik a zenei élményközvetítést, a természet megismerését, esztétikai élmények nyújtását.

Esztétikus élsarok a természet kincseinek gyűjteményével, a gyermekek által készített egyes évszakokat tartalmazó albumaival, akváriummal.

A természetjáráshoz, sétákhoz kis kosarak, nagyító, távcső stb. vásárlása.

A projektterben egy nagyméretű táblára kerül a projekt témája, az élményekről, tapasztalatszerző eseményekről készült fotók, valamint egyéb kiegészítő, témához illeszthető gyűjtött képek. A projekt tartalmának mélyítéséhez az óvodapedagógusok fejlesztő játékokat kreálnak, amit szintén a projektterben előkészítenek, hogy a gyermekek önállóan a szabad játékukban is játszhasanak vele. **A projekt összegző értékelése** egy kiállítással zárul, melyet a gyermekekkel együtt alakítanak ki az óvodapedagógusok a folyosón vagy a teremben.

Az udvaron pódium-szerű lehetőség, ahol énekes játékokat, dramatikus játékokat, bábjátékokat játszhatnak a gyerekek, további mozgásos tevékenységet segítő játékok, játszóhelyek kialakítása.

Felszerelési tárgyak, eszközök pótlása, szükség esetén cseréje.

Különböző kézi szerek a zenés - mozgásos percekhez, pl. labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, zsebkendő, zászló, trambulín, ezek tárolásának kialakítása.

Az esztétikus terítéshez, kulturált étkezési szokások kialakításához megfelelő eszközök vásárlása, pótlása (pohár, terítő, tálca, merőkanál stb.).

A játékhoz több konstrukciós építő játék pl. Lego, Dubló, Tüske beszerzése. Szerepjátékokhoz: babák, babakocsi, játékedények, orvosos kellékek, egyéb kiegészítők vásárlása stb. A csoportteremben egy kisebb méretű családi szoba kialakítása, ahová a gyermekek családi képei elhelyezhetők.

A pedagógiai program akkor járul hozzá a gyermekek fejlődéséhez, ha a szükséges feltételek biztosítva vannak.

11 AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

„1. A gyermek egészséges, **a tevékenységekben megnyilvánuló** fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, *melyek a megfelelő időtartalmú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.* A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyerekeknek.

2. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

3. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatárssal.

4. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. ***Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.***”

11.1 HETIREND

A hetirendet a csoportban dolgozó óvodapedagógusok állítják össze.

11.2 A SZERVEZETT TANULÁS FORMÁI

Kötelező	Mozgás, mozgásos játék
	Énekes játékok – gyermektánc az udvaron, csoportszobában vagy tornateremben
Közvetve kötelező	Vers, mese, dramatikus játék
Kötetlen	Rajz, festés, mintázás, kézimunka
	A környezet tevékeny megismertetése
	Ének-zenei képességfejlesztés
	Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás időkeretei korosztályonként

A **3-4 évesek** napi szervezett együttes, kis létszámú csoportos vagy mikrocsoportos játékos tanulás időkerete maximum: 35 perc.

A **4-5 évesek** napi szervezett együttes, kis létszámú csoportos vagy mikrocsoportos játékos tanulás időkerete maximum: 45 perc.

Az **5-6-7 évesek** napi szervezett együttes, kis létszámú csoportos vagy mikrocsoportos játékos tanulás időkerete maximum: 65 perc.

Tehetségműhelyek hetente egy alkalommal szerveződnek **5-6-7 éves** gyermekeknek, időkerete: 30 perc.

11.3 A PROGRAM AJÁNLOTT NAPIRENDJE

A **gyermekre nagy hatással van a feszültségtől mentes együttlét, az örömteli hangulat, az óvodapedagógus érzelmegazdagsága, az óvoda egész életének átgondoltsága.**

Tervezésnél az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükséglet. Egész nap során érvényesüljön a folyamatosság, rugalmasság elve.

Az óvodapedagógus teljesítse a gyermekeknek azt az alapvető igényét, hogy személyes kapcsolatot tudjanak felvenni vele, szenteljenek elegendő figyelmet minden gyermekre, hogy a felvetett problémáikra választ kaphassanak.

A gyermekek délutáni pihenése élettani szükséglet. A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek 2 óra, a nagyobbaknak 1,5 órára rövidül, majd a legnagyobbaknál az egy órás pihenés után megszűnhet, ill. egyéni igények szerint alakul.

A napirendben külön időpontot (pontokat) jelöljön meg a gyermekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire, hogy a szülők láthassák a délelőtti és a délutáni mozgásos alkalmak beiktatását.

A napirend mutassa be a különböző tevékenységek időpontjait, hogy a szülők rá tudjanak kérdezni a gyermekek tevékenységben való részvételükre, együttműködésükre, és az aznapi eredményeikre, teljesítményeikre.

A napirend javaslat tájékoztatást nyújt arról, hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek. Ennek alapján minden csoportban az óvodapedagógus dolgozza ki gyermekek számára leginkább ideális napirendet. A modellként bemutatott példa korcsoportonként, az egyes évszakok által meghatározott feltételek szerint módosítható.

Az állandóan és/vagy ciklusosan megjelenő tevékenységek nyugalmat, folytonosságot, támaszt biztosítanak.

Javaslattevő a gyermekek napirendjének elkészítéséhez

Időtartam	Tevékenység, teendők	
5.30-7.00	Játék összevont csoportban	
7.00 – 10.30	<p>JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Személyes percek</p> <p>Játékba integrált teendők, tevékenységek Testápolási teendők Tízórai Egyéni verselés együttes mesélés, dramatikus játék tevékenységek Kis létszámú, csoportos rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Kis létszámú, csoportos, környezet tevékeny megismertető és élményfeldolgozó tevékenységek Kis létszámú, differenciált tehetséggondozó műhelyek megtartása</p>	J Á T É K
10.30-12.00	<p>JÁTÉK A SZABADBAN Játékba integrált teendők, tevékenységek Kis létszámú, csoportos, környezet tevékeny megismertető élmény- és tapasztalatszerzések, séták Közös énekes játék, gyermektánc az udvaron</p>	J Á T É K
12.00-13.15	Ebéd, testápolási teendők	
12.30-15.00	Pihenés, altatás mesével, altató énekekkel vagy zenével	
14.30-16.00	Egyéni testápolási tevékenységek Uzsonnázás	
16.00-17.00	<p>JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY A SZABADBAN Játékba integrált teendők, tevékenységek Közös zenés, mozgásos percek Egyéni fejlesztések</p>	J Á T É K

12 AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való **szoros együttműködés**. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

3. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

4. **A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőség szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.**”

12.1 ALAPELVEINK ÉS A KAPCSOLATTARTÁS FORMÁI

A szülői szervezet (közösség) figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését az óvodában.

A pedagógiai program és a házirend elérhetőségét minden szülő számára biztosítjuk.

Az új gyermekek szüleit az óvodai felvételt követően az óvodában fogadjuk és információt nyújtunk a működéssel kapcsolatban.

A szülőket évente kétszer tájékoztatjuk a gyermeke fejlődéséről.

A szülői szervezet tájékoztatást kérhet a gyermekek nagyobb csoportját érintő kérdésekben.

A szülői szervezet képviselője tanácskozási joggal vehet részt a nevelőtestület értekezletein.

A gyermekek neveléséhez szakmai segítséget nyújtunk egyénileg és csoportos formában.

A családokat érzelmi oldalról is támogatjuk, az óvodában mindig lehet kérdezni és kérni.

Különböző szolgáltatásokat biztosítunk.

Az óvoda és a család

A nevelés legelső színtere a család, mely optimális esetben legalább a gyermek hároméves koráig biztosítja a felhőtlen gyermek-anya kapcsolatot. Ez alatt az idő alatt hatalmas fejlődésen megy keresztül a gyermek és idegrendszerileg, testileg, szellemileg alkalmassá válik az óvodai életre. Ekkor már az óvoda és a családi környezet közösen neveli a gyermeket, közösen felelős a gyermek fejlődéséért, jövőjéért.

Az óvoda a családdal együtt szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van.

A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez.

Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. Még előbb kapcsolat, **együttműködés kialakítására** törekszünk a családokkal.

A kapcsolattartás formái:

- A **családlátogatás** még az óvodába kerülés előtt vagy a befogadás időszakában nagyon hasznos, mert a gyermek szociokulturális környezete sok információt ad az óvodapedagógusnak a gyermek megismeréséhez.
- **Az anyás befogadás** kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, a gyermekek szokásait, az óvodapedagógusok, dajka nénik személyiségét, és a környezet légkörét, amelyben a gyermekek élnek. Ugyanakkor, az óvodai szakemberek megismerhetik az anya és a gyermek kapcsolatát, kommunikációjukat, viselkedési- és reagálási jellemzőjüket.
- **A napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről**, szülői értekezletek, nyílt napok (nyitott óvoda, a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, kirándulások).
- **Szülői értekezletet** az óvodapedagógusok félévente egy alkalommal tartanak, ahol a csoport általános feladatait, a félévi nevelési és fejlesztési terveket, népi jeles napokat, művészeti jeles napokat, rendezvényeket ismertetik a szülőknek.
- „**A szülő tájékoztatása a gyermeke egyéni fejlődéséről**” félévenkénti beszélgetések során a gyermekek fejlődét nyomon követő Gyermektükröt mutatja be az óvodapedagógus a szülőknek, valamint a féléves fejlesztési tervét, és annak eredményeit.
- **A szülőkkel közösen szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások** mind azt szolgálják, hogy igazi közösséggé tudjon válni az óvoda a szülőkkel együtt, és a közös élmények gazdagítsák a gyermekek, szülők, pedagógusok mindennapi munkáját.
- Az óvodában a szülők által választott **szülői szervezet** végzi az érdekegyeztető és érdekképviseleti feladatokat. A szülői szervezet célja az intézmény nevelési munkájának segítése, az együttműködés előmozdítása a szülők és a nevelőtestület között.
- Szülői igény- és elégedettségi vizsgálatok hasznos visszajelzést adhatnak az óvoda működéséről és az óvoda pedagógiai munkájáról, ha őszinte vélemények megfogalmazását várjuk el a szülőtől. Az óvoda legalább kétévenként éljen ezzel a lehetőséggel, hogy megismerje a szülők igényeit, elégedettségét és elégedetlenségét. Az eredményeket és az intézkedéseket hozza nyilvánosságra.

Az óvoda és a bölcsőde kapcsolata, és a kapcsolattartás formái

Az óvoda közvetlen partnere a bölcsőde. A gyermekeket óvodába lépés előtt ez az intézmény is nevelheti, ezért az átmenet zökkenőmentessé tétele érdekében fontos a szakmai, tartalmi kapcsolat kialakítása, mely egymás nevelőmunkáját segíti megismerni.

A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, közös továbbképzések a művészeti területen, szülői értekezletek a gyermekek óvodába lépése előtt, a közvetlen partneri kapcsolatok évenkénti megbeszélése, tervezése, értékelése, bölcsődések gyermeknapi köszöntése stb.

Az óvoda és az iskola

Az óvoda és az iskola kapcsolatában, tartalmi együttműködésében érvényesüljön a kölcsönös nyitottság. Az óvodapedagógus szoros együttműködést, nevelőpartneri viszonyt alakítson ki az iskolai pedagógusokkal. A kapcsolattartást az iskolával az óvodai nevelő munka szerves részének tekintse.

Az óvoda és az iskola együttműködésében érvényesüljön a kölcsönös bizalom, egymás munkájának ismerete és megbecsülése.

Az óvoda és az iskola együttműködésének célja, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését ez által is elősegítsük.

A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái: Látogatások, tapasztalatcserék, tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről, a tehetséggondozásban részt vett gyermekek követése, értekezletek, továbbképzések, egymás rendezvényein, ünnepein történő megjelenés, közreműködés.

Kölcsönös tájékozódás a gyermekek fejlődéséről (hospitálás). Fontosnak tartjuk a rugalmas iskolakezdést. A gyermek akkor kezdje meg az iskolát, ha érett rá.

Az óvoda és a közművelődési intézmények

Az óvoda kapcsolatot tart a közművelődési intézményekkel: könyvtár, művelődési ház. A kínálatából úgy válogasson, hogy az elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, s zárja ki azokat a kezdeményezéseket, amelyek az óvoda pedagógiai elveivel, értékközvetítésével, tartalmával nem összeegyeztethetők. A könyvtár az óvodai könyvkészlet és szakkönyvtár mellett gazdagítja a gyermekirodalom és a szakirodalom kínálatát, segíti az óvodapedagógusokat és a szülőket a tájékozódásban. Év közben egy-egy alkalommal rendhagyó foglalkozás keretében szervezzen az óvodapedagógus a gyermekek számára kötetlen beszélgetést a könyvtárossal.

A művelődési ház közel hozza a gyermekekhez a hiányzó művelődési lehetőségeket: a bábszínházat, a kiállítást, a gyermekszínházat stb. A színházlátogatás a nagycsoportban ünnepi alkalommá válhat. Fejleszti a gyermekek erkölcsi érzelmeit, esztétikai fogékonyságát, erősíti az óvodai közösséggel alakuló kapcsolatukat, formálja magatartásukat.

A múzeumlátogatás a nagycsoportos gyermekeknél elősegítheti a múzeum megszerettetését, a helyes múzeumi viselkedés megismerését és elfogadását. **A kapcsolattartás formái:** látogatás, tájékoztatás, megbeszélések, értekezletek, rendezvényeken részvétel.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda célja megfelelő tartalmi kapcsolat az **ÁMK igazgatóval**, a **pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel**, a nevelési tanácsadóval, a speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal, az **egészségügyi szakszolgálatokkal** (védőnő, orvos), a **gyermek- és ifjúságvédelmi intézményekkel** és **egyéb helyi szervezetekkel, intézményekkel, civil szervezetekkel**.

A kapcsolattartást elősegíti, hogy Perkáta ÁMK intézményei közös igazgatásúak, így az ÁMK igazgató és az igazgatótanács által **még tartalmasabb, hatékonyabb, magasabb színvonalú együttműködést lehet kialakítani.**

A kapcsolattartás formái: Igényektől függően folyamatos. Információcserék, megbeszélések, rendezvényeken való részvétel, továbbképzések.

Az óvoda nevelőtestülete az egyesületi tagságán keresztül tartja fenn szakmai kapcsolatát az **„Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesületével.**

A kapcsolattartás formái: közgyűlés, országos tavaszi tanácskozás, őszi konferencia, jó ötletek gyakorlatának rendszere, az egyesület továbbképzései, a program szakirányú, szakvizsgát adó képzése, bázisóvodák és modellóvodák által nyújtott szakmai napok, testvéróvodai kapcsolatok, egyéni segítségek adása a program megvalósításához, és az óvoda kérésére érdekképviselet.

Az óvoda és az Oktatási Hivatal kapcsolata

Az óvoda az Oktatási Hivatal irányító és koordináló munkájával részt vesz az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzésben, az intézményi, vezetői és pedagógus önértékelés rendszerében, a pedagógus életpálya-modell minősítési rendszerében. Az Oktatási Hivatal ezeken keresztül támogatja az óvoda szakmai fejlődését

A kapcsolattartás formája: internetes felület, hivatalos levelek

Az óvoda és a Pedagógiai Oktatási Központ kapcsolata

Az óvodák a pedagógiai regionális központok segítségét kérhetik a szaktanácsadói munka igénybevételéhez. A vezető óvodapedagógus szükség szerint igényelhet szaktanácsadói segítséget a pedagógusok önértékelési tervének elkészítéséhez, valamint a tanfelügyeleti ellenőrzésben érintett óvodapedagógusok önfejlesztési tervének elkészítéséhez.

A kapcsolattartás formái: kapcsolatfelvétel, igénylések, együttműködés, szaktanácsadás, rendezvényeken való részvétel.

Az óvoda és az alapfokú művészeti iskolák, zeneiskolák, művészeti együttesek kapcsolata

E program szükségessé teszi, hogy az óvoda kapcsolatot alakítson ki a környezetében működő zeneiskolával, művészeti együttesekkel, alkotókkal. Velük együttműködve tudja elérni, hogy az irodalom, a zene, a népi és képzőművészeti alkotások, a környezet művészeti értékei megjelenhessenek az óvodában.

A kapcsolattartás formái: kapcsolatfelvétel, együttműködési megállapodások megkötése, egymás rendezvényein való részvétel, megbeszélések a művészetek életkornak megfelelő közvetítése érdekében.

Az óvoda és a tehetséggondozást országosan képviselő szervezetek kapcsolatai

Az intézmény folyamatos tartalmi kapcsolatot ápol a **Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetségével.** 2011. 01. 16. óta regisztrált Tehetségpontként, 2011. 08. 31-e óta Kiválóan Akkreditált Tehetségpontként, 2014.10.11. óta pedig Akkreditált Kiváló Tehetségpontként dolgozunk, 2018-ban ismét elnyertük az Akkreditált Kiváló Tehetségpont címet.

A kapcsolattartás formái: A helyi tehetségpont munkájának elismertetése akkreditálással, rendezvényeken, képzéseken, konferenciákon, pályázatokon való részvétel.

Az óvoda és a külföldi magyar óvodák kapcsolata

Óvodánk az Erasmus+KA1 Közoktatási intézmények munkatársainak mobilitása pályázat megvalósítása során több oktatási intézménnyel tart fenn kapcsolatot.

A kapcsolattartás formái: Közös eTwinning projektek, szakmai tapasztalatcserék.

Kiemelt, törvényes kapcsolatok

A törvény értelmében **a történelmi egyházakkal** az óvoda feladata megszervezni a gyermekek hitéletének nevelését, amennyiben a szülő igényli.

13 AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

13.1 JÁTÉK

„1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad – képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szüksége, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az *óvodapedagógus* utánosztható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtve, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az *óvodapedagógus* jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, *eszközökre*, játékszerre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlétszámot, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. A játék folyamatában *az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, az elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.*

5. *Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenység szervezésben is meg kell mutatkoznia.*”

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, és a játékba integrált tanulás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A játéktevékenységhez szükséges feltételek biztosítása.
- A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének folyamatos gazdagítása, a gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A gyermekek szókincsének, beszédkészség, kommunikációjának fejlesztése, gazdagítása a játékszituációkban.
- Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása szituációktól függően.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (derűs, alkotó légkör, hely, idő, eszközök, élmények, tapasztalatszerzés)

Derűs, alkotó kedvű légkört elsősorban olyan játék biztosításával érhet el az óvodapedagógus, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti meg azt, milyen helyet választ és mennyi ideig tart a játéka. Az óvodapedagógus teremtsen meg mindezekhez a lehető legjobb feltételeket a gyermekekkel együtt, alkalmazkodva a már kialakult játékhelyzetekhez. A gyermekek óvodába érkezését övezze nagy odafigyelés. A gyermek tudja elmondani megérkezésekor az otthoni élményeit, tudja elmondani, ha valami bántja, amelyeket szeretne megosztani a felnőttekkel. A „személyes percek” után neveljük arra a gyermekeket, hogy legyen célkitűzése, azaz tudja megnevezni, hogy mivel szeretne játszani. Az alkotó légkört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés, konfliktusok megoldása, egy-egy jó ötlet a játék továbbviteléhez.

A játékos légkört segíti a sok új ötlet is, a kellő időben adott segítség, megerősítés. A csoportban csak annyi szabályt vezessünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, a szabad játékot, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását a biztonságérzetet.

A kreatív légkör segíti a gyerekek ötleteinek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani. Fontos az együttélés alapvető szabályainak, szokásainak kialakítása. A természetes, hiteles, érdelemgazdag "anyapótló" óvodapedagógusi magatartás. **Az óvodapedagógus kezdeményezésére a gyermekek szívesen vesznek részt az énekes és mozgásos játékokban.** A képességfejlesztő játékoknál a gyermek válasszon szabadon a felkínált szerepek, játékhelyzetek, társak között. Az óvodapedagógus az együttjátszás során teremtsen meg a kezdeményezett játékhoz szükséges témát, eszközöket, szabályokat és a helyet. Az óvodapedagógus őszinte játéka mély átérzésre serkenti a gyermekeket. **Az óvodapedagógus az oldott légkör érdekében bátran használjon humoros kifejezéseket és tréfás szavakat.**

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása

A gyermekek a csoportszobában szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus segítségével alakítsák ki játékuik számára megfelelő helyet. A csoportszobákban legyen helye a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített „kuckóknak,,.

A programban a művészetek jelentős szerepe miatt kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek „kincsesládája” is.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó séták során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek különböző szempontok alapján. Ide kerülnek a környezeti projekttevékenység gyűjtőmunkái, amit a szabad játéktevékenységben minden gyermek alkotó módon felhasználhat. A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, **tárgykészítő népi játékoknak legyen meg az állandó helye.** Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben álljanak a gyermekek rendelkezésére **játékidőben is.** A gyermekek rendelkezésére áll még egy kisméretű családi szoba, ahol néhányan megtervezhetik a „papás-mamás” játékot: a főzést, étkezést, a gyermekek gondozását, altatását.

A gyermekek játéktere lényegesen növekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében az óvodapedagógus segítse az udvari szerepjáték kibontakozását.

A játékhoz szükséges idő

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak.

A 3-4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak, egyedül, egymás mellett, néha összeverődve, kivéve a tisztálkodás, alvás és étkezés idejét.

Később a gyermekek már összeszokott csoportokban játszanak. A csoportok kialakulásához, szerepek elosztásához több időre van szüksége, mint a kisebbeknek. Ezért az óvodapedagógus kísérelje figyelemmel a játékot és törekedjen arra, hogy csak akkor ajánljon más játékot, ha már a gyermekek játéka felbomlóban van, azt körülmények miatt szükségesnek látja.

A gyermekeknek az óvodapedagógus biztosítsa a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan tulajdonságú, mint az állhatatosság, kitartás képessége kialakulhasson.

A napi életszervezésben az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy a gyermekek minél több időt kapjanak az udvari játéktevékenységhez.

A kreativitást ösztönző játékeszközök

A játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek kibontakoztatják és gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Az óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközt biztosítson, mely izléses, praktikus, egyszerű félkész játék, hogy sokféle ötlethez, játékfajta ihlessen. Ugyanakkor a játékhoz a gyermekek használják fel a természet kincseit, terméseit, mert kiváló kiegészítői lehetnek a szerepjátékoknak, illetve a játékok által biztosított különböző gyermeki képességek kibontakozásának.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, amelyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióját, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos stb.), amely ösztönzi a gyermekeket a szerepjátékra, harmadsorban az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek.

Az óvodapedagógus a nagyobb gyermekeknek bővítse az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelem és képességfejlesztő játékokkal, amit a gyermekek egyénileg vagy mikrocsoportban óvodapedagógussal vagy egyedül játszanak.

Mozgásfejlesztő játékeszközöket a nagymozgások fejlesztésére időnként a gyermekek érdeklődésének megfelelően vihetjük be a csoportba. Ezeket a szereket felhasználva a gyermekek bújhatnak, másznak, kúsznak, gurulnak, így elősegíthetjük a mozgásfajták gyakorlását, fejlesztését, differenciálódását. A szem-kéz koordináció fejlesztéséhez legyenek különböző méretű építők, összerakók, kirakók, kuglik, gyöngyök, különböző méretbe, barkácsoló eszközök. **Az udvari játékok szintén a gyermekek nagymozgását elégítik ki.** Különböző jelentősége van változatos méretű labdáknak. A mozgás fejlesztése érdekében fontos a futó és fogójátékok szervezése, télen csúszkálás, szánkózás megszervezése lehetőség szerint.

A gyermekek tapasztalatainak gazdagítása, élmények szerepe

A gyermekek a környezetükből szerzett tapasztalatokkal a játék tartalmát gazdagítják. Az óvodapedagógus tegeye lehetővé, hogy a családban, óvodában, tágabb természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékidőben is átélhessék. A programban kiemelt szerepet kapnak a kislétszámú csoportos élmény- és tapasztalatgyűjtések, séták, különböző programok. Ezek fejlesztő hatása meg kell, hogy mutatkozzon a gyermekek tapasztalatgazdagságban.

Az új szerepjátékok bevezetését mindenkor előzze meg élmény- és tapasztalatszerzés, hogy a gyermekek mély kötődése kialakulhasson az új szerepjáték témájához, valamint a helyszínen látott és megfigyelt munkamozzanatok beépüljenek játékukba, mert azok teszik hitelessé a gyermekeket a szerepek megformálásában.

A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, gazdagítása a gyermekek egyéni igényeinek, sajátosságainak figyelembevételével.

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manualitás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a gyakorló játék. Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, így a véletlen cselekvéshez örömrzés társul. Ez az örömrzés ad alapot a cselekvés többszöri megismérléshez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. **Az óvodapedagógus biztosítsa a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket, s játékaival adjon mintát a játékok helyes használatához, a játékok elrakásához.** Ez a tevékenység jól fejleszti a szem-kéz koordinációt, kezesség-szemesség kialakulását. **Az óvodapedagógus kísérje figyelemmel a gyermekek halandzsázását.** A többszöri ismérléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron is biztosítsa az óvodapedagógus a gyermekeknek a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, melyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgathat.

Az óvodapedagógus segítse a gyermek játékát továbbfejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Az óvodapedagógus szervezzen és vállaljon szerepeket, hogy a különböző kapcsolatok kialakítása minta legyen közös cselekvésekhez. **A kicsik játékában kapjon teret a feltételek biztosítása a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék, melyek egyszerű mozzanatokat jelenítenek meg együttlét, együttmozgás formájában.** A gyermekek vállaljanak el szerepeket, használjanak szimbólumokat a "mintha" helyzetek megteremtéséhez.

A rendszeres, többször ismérlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak.

Az egyszerű mesék megelevenítésében legyen résztvevő az óvodapedagógus adjon modellt egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben használjanak minél több kelléket a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábjáték először az óvodapedagógus előadásával jelenjen meg az óvodában. Lehet a csoportnak „szeretett” bábja, akinek a gyermekek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót emelje központi helyre a többi közül, hogy a gyermekek simogathassák, szeretgethessék. Az óvodapedagógusok a bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékeket a gyermekekkel közösen készíthetik el. Az elkészült eszközökkel mindig lehessen játszani.

A többi játékfajtahoz kapcsolva **jelenjen meg a barkácsolás**, elsősorban az óvodapedagógus által barkácsolt kellékek készítésével, amit az óvodapedagógus a gyermek aktív bevonásával hoz létre.

A gyermek konstrukciós játékára legyen jellemző a formagazdagság. A gyermek élje át az "én készítettem" alkotás örömét. Legyenek képesek arra, hogy bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozzanak létre. Használjanak különböző anyagokat, eszközöket.

Az óvodapedagógus ajánljon fel **szabályjátékot**, amit a gyermekek könnyen elsajátítanak, szabályait betartanak, és szívesen, önállóan is kezdeményeznek. Ilyenek a **logikai játékok, társasjátékok, mozgásos, ügyességi játékok**, amelyek kiválóan fejlesztik a gyermek matematikai alapképességét

A gyermekek játékelgondolása fejlődjön. Jelenjen meg a többféle ötletből kialakított tartalmas játék, ami fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, szabálytanulási készségét, társakhoz való viszonyát, az együttes cselekvő képességét.

A szerepjátékot és a dramatizálást egészítse ki az építő, konstrukciós játék. Később legyenek képesek arra, hogy bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozzanak létre.

A gyermekek szókincsének, beszédképességének, kommunikációjának fejlesztése, gazdagítása a játékszituációkban

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszéd kialakulására, amely nagy hatással van a gyermekek beszédképességének fejlődésére. Az óvodapedagógus beszéde mindenkor legyen minta, modell a gyermek számára, hogy mindennap hallhassa a szép magyar beszédet, és láthassa a helyes artikulálást, amely megkönnyíti a beszéd érthetőségét a szöveg helyes tagolásával együtt. **A hangszínnel, hangerővel bánni tudást a dramatikus játékok segítik elő.** Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó és szókincsfejlesztő játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.).

Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása

Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai legyenek szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyerekeket cselekedni.

A kiscsoportosok esetében - ha szükség van rá - az óvodapedagógus legyen játékkezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játékhelyzetben is legyen támogató, engedő és elfogadó. Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.

Az óvodapedagógus avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás testi épségét, nyugodt játékát.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- a játéktevékenység csoportban elfogadott szabályait;
- a játékok helyét; a játékok megóvására vonatkozó tudnivalókat.

A gyermek képes:

- önállóan, érdeklődésének megfelelő játékot választani;

- önállóan eldönteni, hogy kivel és mivel játszik;
- szerepjátékot, konstrukciós játékokat játszani, bábozni, meséket megeleveníteni, építményeket létrehozni, barkácsolásban rész venni, különböző szabályjátékot a csoportban elfogadott norma szerint játszani;
- elmélyülten, állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában részt venni;
- önállóan megteremteni a kitalált játékához szükséges helyet és eszközt;
- kreatív játéktevékenységet folytatni, a játékához félkész eszközöket készíteni az óvodapedagógus segítségével, és azt felhasználni;
- az együttműködés normáit betartva, együtt játszani kisebb csoportokban a társaival.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- kíváncsi mások kreatív játéktevékenységére;
- élvezettel hoz létre bonyolult építményeket, konstrukciókat, és abban tud gyönyörködni;
- játéktevékenységekben együttműködő, segítő, figyelmes társ;
- interakciója színes, kedves, kulturált és érthető;
- sokszor jelét adja annak, hogy kijátszotta magát, és boldog a játéktevékenység végén;
- szüleinek gyakran beszél a játékélményeiről;
- igénye a több napon keresztül tartó játéktémában való elmélyülés.

13.2 VERS, MESE, DRAMATIKUS JÁTÉK

„1. A többnyire játékos, mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolóok, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusokkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

3. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, áttelekítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg.

A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

7. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi-népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.”

A tevékenység célja: a gyermekek erkölcsi-szociális, esztétikai és intellektuális érzelmeinek gazdagítása, személyiség-fejlődésük, pozitív személyiségjegyeik megalapozása a csodákkal teli meseélményekkel, mesefeldolgozásokkal, és a mondókák, versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Az óvodapedagógus feladatai

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő összeállítása;
- 3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos és új művészeti komplex tartalmi formák, munkaformák és módszerek biztosítása a vers, mese, dramatikus játéktevékenység minőségének fejlesztéséhez;
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvodapedagógusok feladata. Csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét. Ezért a műválasztásában érvényesüljön a pedagógia, pszichológiai, módszertani tudatosság.

Az óvodapedagógus a **legkisebb óvodások** versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és a legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítja össze. Olyan meséket válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

A nagyobb óvoda gyermekek meséi már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus, realiztikus mesék. Kapjon helyet a magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcáfólok, halandza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikusok és a mai magyar körök népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

A legnagyobb óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realiztikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásokban napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Az óvodapedagógus tervezzen bátrabban lírai verseket, mert a gyermekek már ebben a korban is megérik a költői képek érzelmét, kifejező erejét. A kiválasztott versek, mesék erősítsék meg a környezet megszerettetését, a néphagyomány-ápolást, az évszakok szépségét.

3-6-7 éves korban kedvelt hagyományos és új művészeti komplex tartalmi formák, munkaformák és módszerek biztosítása a vers, mese, dramatikus játéktevékenység minőségének fejlesztéséhez

Az **óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek** első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és felnőtt érzelmi egymásra találásában. Az óvodapedagógus teremtsen minél több lehetőséget a vidám rigmusok korai megkedveltetésére. A gyermekek az óvodapedagógussal együtt sokszor ismétlik az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, de sohase keltse bennük ez a gyakorlás érzetét.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk hozzá a gyerekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógusok, a nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbálják megjeleníteni az egyszerű meséket. Rövid improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a bábokat. Az óvodapedagógus mutasson be párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket.

A bábok számát fokozatosan növelje.

A vers, mese, dramatikus játékhoz kellékeket használjon az óvodapedagógus, ami elősegíti a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Az óvodapedagógus és a nagycsoportos korú gyerekek bábozzanak, dramatizáljanak minél több alkalommal a kisebbeknek. Legyen ez egyben színfoltja az óvodai ünnepeknek, rendezvényeknek.

A **kiscsoportos korú gyermekek** 10-12 mondókát és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

A **nagyobb óvodás gyermekekben** kialakul a mese, a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógus meséit. A gyermekek arcán megjelenik a megfélelmező áhítat, figyelő ámulat. Játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsza szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kapcsolódjanak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához.

Az óvodapedagógus segítségével jelenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit. Rögtönözzenek bábjátékot.

A **nagyobb gyermekek** 4-5 mondókát, 5-6 rövid verset és 10-14 új mesét ismerjenek meg.

A **legnagyobb óvodásoknak** is minden adandó alkalmat használjon fel az óvodapedagógus a kiolvasók, rigmusok ismételtetésére. 4-5 kiolvasóval gazdagodjon a nagycsoportok mondókarepertoárja. A gyermekek játszanak a rímes találós kérdésekkel, alkossanak együtt rímjátékokat.

A gyermekek ismételtessék az előző évben tanult verseket. Az új versek (15-20) bemutatása kapcsolódjon a gyermekek élményeihez. Az óvodapedagógus a gyermekeket lehetőleg ne szavaltassa kórusban. Kerülje az éneklő hanglejtést. Ügyeljen a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra.

A hallott egyszerű meséket önállóan tudják dramatizálni, bábozni.

Az óvodapedagógus - főleg a délutáni pihenés alatt - olvasson a gyerekeknek folytatásos mesét. A gyermekek próbálják meg a mese önálló befejezését, új mesék kitalálását.

A közösen kitalált meséket nevezzék el a "mi mesénk"-nek. A gyermekek fejezzék ki a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal. A gyermekek készíthetnek albumot a tanult versekről, mesékről.

A hallott élményekhez társuló élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az élmények felelevenítésére.

A nagyobb gyermekek halljanak 15-20 új mesét a nevelési év folyamán. E tevékenység minden nap megjelenik az óvodában.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése az irodalom eszközeivel

A nyelvi-kommunikációs képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, melyet az óvodapedagógus utánzásra készítő, szemléletes, képszerű bemutatása teremt meg. Az óvodapedagógus magával ragadó meseelőadása a záloga annak, hogy az irodalom nyelvstilisztikai eszközei nagymértékben fejlesszék a gyermeki beszédet és a kommunikációt. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a szavak helyes kiejtését, a tiszta beszédhallást.

A **magyar népi mondókák** és gyermekversek ismétlése hatásosan segíti a beszédészlelés és beszédmegértés fejlődését. A gyermekek ezen irodalmi műfajok segítségével gyakorolják a helyes légzést, a helyes ejtést, artikulációt, egyes beszédhangok, hangkapcsolatok törvényszerűségeit, mint a hasonulás, összeolvadás, rövidülés, hangkiejtés stb.

A **versek** ismétlése alkalmat teremt a gyermek számára a beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés gyakorlására. A dramatizálható népi mondókák, népmesék felkeltik a gyermekek beszélőkedvét, beszédfantáziáját, a beszédindítást. A gyermekek megtanulhatják a fonetikailag változatos felépítésű, muzikális szavakat, a szófajok legkülönbözőbb változatait, a hangok

stílusjegyeit, azok érzelemkeltő hatásait, színeffektusokat közvetítő szavakat, szókapcsolatokat, a hangfestő-, hangutánzó-, rokon értelmű igéket, ikerszavakat, valamint a nyelvi komikum, humor verbális példáit.

A **népköltészeti alkotásokból**, a népmesékből a gyermekek sok új régies-népies fogalmat ismerhetnek meg, hiszen a népmese a magyar nyelv kincsesládája. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket, a dramatikus helyzetek pedig lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, a szerepek megformálására és az önálló mesemondásra.

A beszédhibás gyermekek fejlesztéséhez logopédus segítségére van szükség.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- a három nevelési évben hallott mondókákat, verseket, meséket;
- mesélés, bábozás, dramatikus játékok szokásait, szabályait;
- a vershez, meséhez kapcsolódó hívó képeket.

A gyermek képes:

- a hívóképek alapján önállóan felidézni az egyszerűbb verseket, rigmusokat;
- a meséket helyes artikulációval és jó szövegfonetikai hatáselemekkel elmondani;
- figyelmesen mesét hallgatni;
- meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással kifejezni;
- aktívan, cselekvően részt venni a mesefeldolgozásban;
- a „mi mesénk” megkezdett gondolatmenetét folytatni;
- az átváltozás eszközeit, díszleteket, a félkész játékeszközöket használni;
- elfogadni önmagát, társait különböző szerepekben;
- mesék jeleneteit rajzban kifejezni;
- egyszerű bábokat készíteni.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- örömmel ismételi a verseket, rigmusokat;
- várja, igényli a mesehallgatást;
- örömmel mesél, bábozik, dramatizál;
- ötletei vannak a mesefeldolgozáshoz, amely láthatóan boldoggá teszi őt;
- a kitalált mesék „AH” örömmel töltik el;
- mosolyra derül helyzet- és jellemkomikumokon, szójátékokon.

13.3 ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC, ZENEHALLGATÁS

„1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik a *zenei érdeklődést*, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, *hallgatása* a gyermek néptáncok és népi játékok, a *néphagyományok* megismerését, tovább élését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

2. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (*az egyenletes lüktetés*, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

3. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus *figyelembe veszi* a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek *nemzetiségi hovatartozását is*.

4. *Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával* „

A tevékenység célja: a zenei anyanyelv megismertetése, megszerettetése az ölbeli játékokon, közös éneklésen és a közös énekes gyermekjátékokon-táncokon keresztül, amely felkelti a gyermekek zenei érdeklődését.

Az érdelemgazdag tevékenységen keresztül a gyermekek zenei képességfejlesztése is megvalósul, mely utat nyit a zenéhez való mélyebb, pozitív viszonyulás kialakulásához.

A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely a nemzeti, nemzetiségi, etnikai hovatartozás figyelembevételével is formálja a gyermekek zenei ízlését, és nagymértékben befolyásolja esztétikai fogékonyságát.

Az óvodapedagógus feladatai

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető zenei képességek fejlesztése kreatív, játékos módszerekkel;
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása;
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a zenei tevékenység segítségével.

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő kiválasztása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismerjenek meg. A mondókák, énekes játékok a zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A kisebb gyermekek ismerjenek meg elsősorban olyan ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyenek ezek között arc-, kéz-, ujj-lovagoltató játék. A szeretet-kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal

összekapcsolt zenei élmény. A kicsik egyszerű 4-5 hangból álló olyan énekes játékokat ismerjenek meg, amelyek játéka álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszható. A gyermekek mindössze 1-2 komponált gyermekdalt tanuljanak meg ünnepek köszöntésére.

A nagyobb gyermekek tanuljanak mondókákat és még mindig játsszon velük az óvodapedagógus ölbéli játékokat. Ők már képesek arra, hogy dúr hexacord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyekkel mozgásuk is jól fejleszthető. Ismerjék meg a csigavonal, hullámvonal szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, a negyed ritmusképeken túl megjelenhet már a szinkópa is.

Az óvodapedagógus az alkalmi dalokat úgy válassza ki, hogy azokhoz utánczó mozdulatokat, játékokat lehessen kitalálni.

A legnagyobb gyermekek legyenek "anyáskodóak", játszanak minél több ölbéli játékot a kisebbekkel. Ezek egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző játékhelyzetben is alkalmaznak a gyerekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket gyűjtsön az óvodapedagógus, amit maga tud előadni és amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt. Az óvodapedagógus érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekeljen, de jelenjenek meg a zenei anyagában a rokon-, és más népek dalai, valamint a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene is.

A 3-6-7 éves korban tervezhető zenei képességek fejlesztése kreatív, játékos módszerekkel

A legkisebb gyermek tanuljanak meg 6-8 mondókát, ölbéli játékot és 10-15 énekes játékot. Rövid mondókák, dalok 2/4-es ütemek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok legyenek. E kor jellegzetesebb játéka az ölbéli játék.

A gyermekek a jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a zenei készségeket, és ismerik meg az alapfogalmakat. Tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét. Érzékeljék különböző mozdulatokkal az egyenletes lüktetést. Az óvodapedagógus énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve közös játékba, tevékenységbe. Az óvodapedagógus keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, hogy képesek legyenek az áhítatos zenehallgatásra. Minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenehallgatási élményt. A gyermekeknek legyen lehetősége 2-5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát videó felvételen megtekinteni.

A nagyobb gyermekek énekelgessenek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, mődalokat. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megtanulása mellett ismételgessék a 3-4 éves korban tanult dalokat is.

A körjátékok közül az óvodapedagógus már nehezebbeket is válogathat, pl. szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékok stb.

A tiszta éneklés érdekében a gyermekek minél gyakrabban énekeljenek önállóan. Énekeljenek egyénileg, kisebb csoportban halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben. Mutassák meg lelassított éneklés közben az énekek dallamvonalát.

A gyermekek játszanak kérdés-felelet játékot, változatos szövegekkel és ritmusmotívumokkal. Érezzék az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztése érdekében. Ezeket a „ritmushangszereket„ készítsék el közösen az óvodapedagógusokkal, hogy együtt tudjanak mondókázgatni, énekelgetni a kis „ritmuszenekar„ kíséretével. **A zenei élmény legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.**

A legnagyobb óvodás gyermekek tanuljanak meg 4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt. Az óvodapedagógus válogasson olyan dalokból, melyben már szünet, szinkópa is előfordul.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvodapedagógus bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat is tervezzen, amit e korosztály néptáncának is tekinthetünk.

Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak.

Az óvodapedagógus a gyermekek tiszta éneklését a minél gyakoribb egyéni énekléssel segítse elő. A hallásfejlesztést segítő fogalompárokot, pl. a halkabb-hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással vagy dallambújtatással.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

A gyermekek játszanak minél gyakrabban zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezzék a motívumok hosszát. Az óvodapedagógus fejlessze a gyermekek alkotóképességét, teremtsen arra lehetőséget, hogy egy-egy zenei feladatot többféleképpen lehessen megoldani. **Az ügyesebb legnagyobb óvodás gyermekeknek adjon az óvodapedagógus lehetőséget, hogy metallofonon is játszhasanak.**

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája lehet kötött vagy kötetlen. A kötött jellegű szervezett énekes játékot lehetőleg az udvaron tartsa meg az óvodapedagógus, rossz idő esetén pedig a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékot tervezzen az óvodapedagógus, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, élményteli játékot.

Az új játékokat utánzások tanulás szerint sajátítják el a gyermekek, az óvodapedagógusok mintája alapján.

Az óvodapedagógus a zenehallgatást kapcsolhatja a különböző tevékenységekhez.

Teremtsen módot arra is, hogy a gyermekek kedvük szerint megnézhesenek és hallgassanak néhány perces kórusművet, hangszerekkel megszólaltatott műzenét.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a zenei tevékenység fejlesztésével

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. **A mondókák, énekek szövegének hanglejtése, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása éreztesse a nyelv kifejező erejét, szépségét.**

Az éneklés, az énekes gyermekjátékok a beszéd és a gondolkodás együttes fejlődését fokozva segítik a fogalomalkotást, gyarapítják a gyermek szókincsét. A zenei tevékenységek lehetővé teszik a különböző grammatikai megoldások, a választékos kifejezések, a párbeszéd gyakorlását.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segítse a magán és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játékok adjanak alkalmat a szókincs bővítésére.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

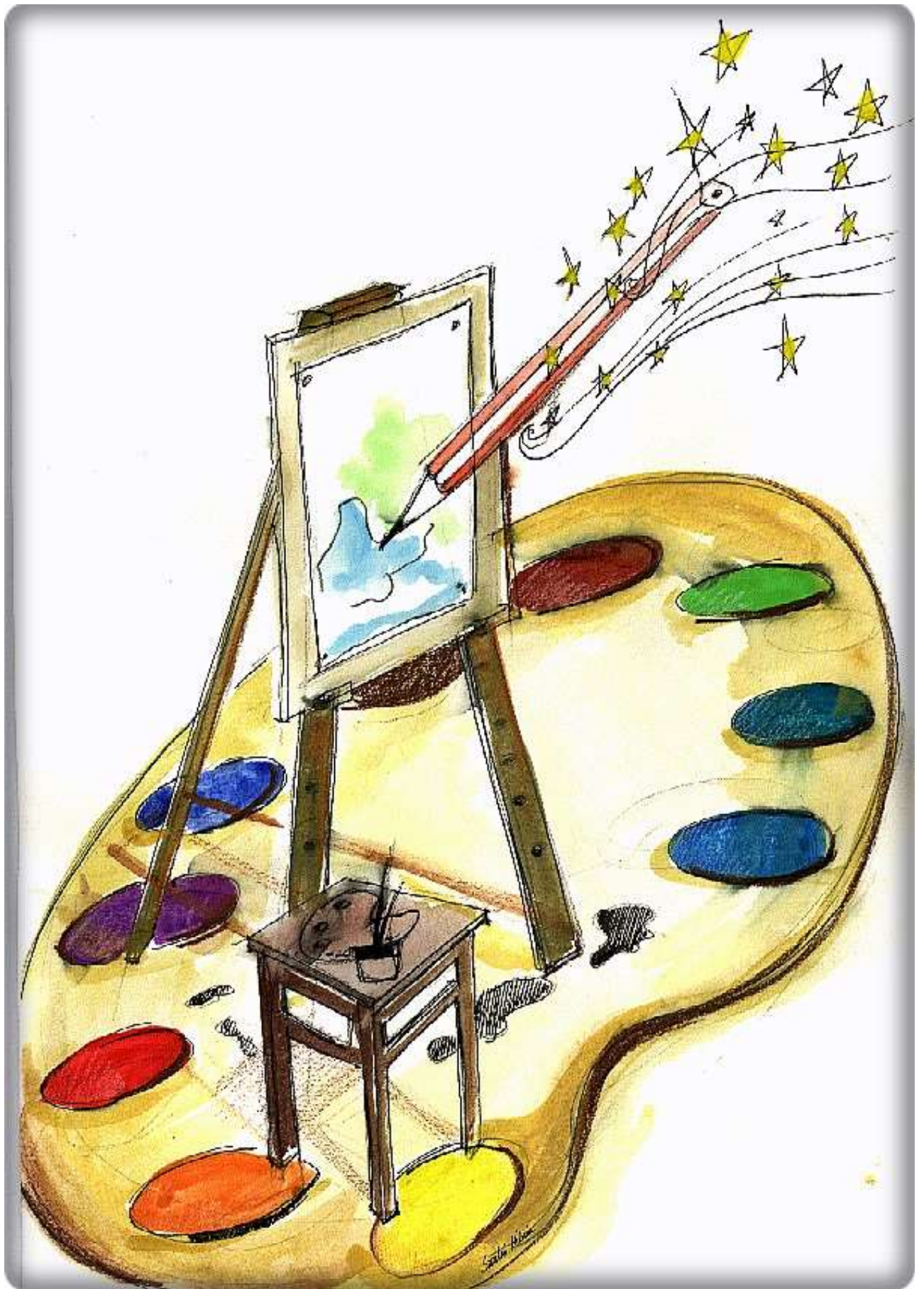
- a három nevelési évben hallott mondókákat, énekeket, énekes játékokat;
- az egyenletes lüktetés, dalritmus, motívumhangsúly érzékeltetésének csoportban alkalmazott formáit;
- a hallásfejlesztés és ritmusfejlesztés eszközeinek használatát;
- a zenei tevékenységek elfogadott szokás- és szabályrendszerét.

A gyermek képes:

- az énekes játékot lendületesen, harmonikus mozdulatokkal játszani;
- gátlások nélkül, egyedül énekelni;
- zenét elmélyülten hallgatni;
- a zenei fogalompárokot megkülönböztetni;
- ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni;
- az egyenletes lüktetést, a dalok ritmusát és a motívum hangsúlyát összekapcsolni;
- egyenletesen járni, alkalmazkodni társaihoz;
- finom, kifejező mozdulatokra;
- bármelyik társát elfogadni, választani a különböző szerepekben;
- a hívóképek alapján felidézni a mondókákat, az énekes játékokat és a műdalokat

A gyermek attitűdjére jellemző:

- élvezettel játszik énekes játékokat, melyben képes cinkosságot vállalni;
- szívesen énekel egyedül és kisebb csoportokban társaival;
- élvezettel hallgat értékes, neki való klasszikus zenét;
- örömet lel a ritmusok, dallamok, játékok rögtönzésében;
- gátlások nélkül dudorászik, énekel a csoportban;
- „AH” élménye megmutatkozik az ovikoncerteken.

13.4 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

„1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint a ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, – s ennek öröme – a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az *kreatív* önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettségekhez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és színeképzetének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, *festés*, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.”

A tevékenység célja: a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad, kreatív önkifejezése. A gyermekek tér- forma- szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Az ovigaléria programja adjon mindennapi lehetőséget a műalkotásokkal való találkozáshoz, hogy művészeti élményben részesüljenek mind a gyermekek, felnőttek, szülők az óvodában.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító, formáló tevékenységek tartalmának, minőségének folyamatos, differenciált fejlesztése.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során.

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum domináljon. Az alkotó-alakító tevékenységekhez a megfelelő hely, olyan tér legyen, ahol a mozgó gyerekektől védett az alkotók köre. Az óvodapedagógus a munkaszabályt úgy alakítsa ki, hogy maximum 8 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen és közel legyenek hozzá az alkotáshoz szükséges eszközök. Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen kapcsolódnak

be az alkotó munkába, az elrontott, sikertelen lépéseket javíthatják. Az óvodapedagógus a tevékenységhez biztosítson elegendő időt is, hogy a gyermekek lehetőleg addig alkossanak, ameddig kedvük tartja. **Az óvodapedagógus által irányított rajzos tevékenységekhez mindenkor biztosítsa az élmény- és tapasztalatszerzést, ezen belül a pontos, részletes megfigyelés lehetőségét,** hogy a gyermek inspirálva legyen az élményeinek, tapasztalatainak vizuális kifejezésére.

A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez tárolóeszközökre van szükség. **Az eszközök biztonságos kezelését az óvodapedagógus tanítsa meg a gyerekekkel.** A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, agyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez és műalkotással való ismerkedéshez az óvodapedagógus gondolja végig a feltételeket, s teremtsen meg a mindennapi szabad játékokban is.

Az alkotási folyamat nem sématanítás, hanem óvó, féltő nevelés, melynek eredménye a tanulás, végeredménye pedig a sokkal magasabb szintű alkotás örömmel és belső motivációval.

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító, formáló tevékenységek tartalma, minőségének folyamatos, differenciált fejlesztése

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő gyermekeknek tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségével. Kezdődjön el az esztétikum iránti érzékenység és értékelő képesség kialakítása – észre véetve, együttesen gyönyörködve a saját alkotásokban, a mű- és népművészeti szépségekben. A tevékenységek a rajzolás, festés mintázás, a plasztikai munkák és az építés köré rendelhetők. Ezek ne különüljenek el élesen egymástól.

A 3 éves gyermekekre még jellemző a firkaországok. A szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában még nem tervezhető a témajavaslat. A gyermekek az elkészült firkák után ugyanakkor, **fogalmazzák meg az óvodapedagógus segítségével, hogy mit alkottak.**

Az óvodapedagógus tervezze meg a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a téma. A gyermekeknek legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. A képalakítás jelenjen meg festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba, homokba karcollással, nyomattal. Az óvodapedagógus segítse a gyermekek képalakító készségeiknek a megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.

A kisebb óvodások fokozatosan ismerkedjenek a képalakítással, melynek célja a vizuális nyelv, a képi megjelenítés elemeinek (vonal, folt, szín) kompozíciós eljárásainak megismertetése.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban. Ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcollva stb. A gyermekeknek legyen biztosítva a mindennapi gyurmázás alkalmanként agyagozás.

Az óvodapedagógus a nagyobb gyermekek alkotó-alakító tevékenységét, gazdagítsa, bővítsen. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakító tevékenységet segítse élményeikhez, tapasztalataikhoz kapcsolódó témákkal, s azokhoz megfelelően illeszkedő technikával. Jelenjen meg a gyermekek rajzában az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használjanak ceruzát,krétát, filc- és rostironokat,

fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek alakítsanak képeket spárgából, fonalakból, textilből, termésekből.

A plasztikai munkák során legyenek képesek a formák tagolására. Tudjanak játékkukhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Használjanak különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához. A nagyobb gyermekek körében alakítsuk ki az ajándékkészítés igényét. Biztassuk őket, hogy ünnepekre, vendégek fogadására készítsenek ajándékot. Éljük át minél gyakrabban az ajándékozás örömét. **Az építés során variálják a teret,** az építés lehetőségeinek részletezését. Használjanak ehhez pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, berendezési tárgyakat.

A gyermekek segítsenek az eszközök előkészítésében, elrakásában. A nagyobb gyermekek alkotó - együttműködési készségét figyelembe véve az óvodapedagógus segítse a képi, plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A képalakítás során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket pl. batikok, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkarok, lenyomatok, makettek stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekek használjanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülő segítségével gyűjtsék az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. Legyenek megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. Vonják be szüleiket az óvoda szépítésébe.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze pl. búvóhelyeket, mobil színpadot stb. A térbeli tapasztalat segítse az eredeti megoldások kivitelezését is.

A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítsenek elő minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Az óvodapedagógus több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítsa.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Az óvodapedagógus egy héten át tudatosan irányított mikrocsoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezzen.

Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak maximum 8 gyermek vegyen részt a tevékenységben. Az óvodapedagógus teremtsen meg annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi plasztikai elképzelését. A gyermekek jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásai, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során

A vizualitás és a verbalitás növekvő kapcsolatát a gyermekrajzok, plasztikai munkák építés és a kézimunka fejlődése is tükrözi. Az alkotó, alakító tevékenységek erősítik a képi szemléletes gondolkodás kiteljesedését, amire épül a szóbeli logikai gondolkodás. Fokozza a gyermek tevékenységét kísérő monologikus beszédet. Kiváltja az óvodapedagógussal és a társakkal folytatott beszélgetést, eszmecserét, az ötletek és vélemények közös szóbeli megfogalmazását. Előkészít az olvasás és írás elsajátítására.

Tevékenység közben engedjük monologizálni, társával halkan társalogni a gyermekeket. Kommunikatív jelzésekkel ösztönözzük a további munkára, és éreztessük meg vele, hogy számíthat véleményünkre, kérheti a segítségünket. Adjunk lehetőséget, hogy a gyermek beszéljen az alkotásáról. Kérdezzük meg, mit láthatunk a rajzán, de ne túlozzuk el az ötletadást.

Jól irányított kérdésekkel, éreztessük meg a gyermekkel, hogy önállóan dönthet a kapott ötletek felhasználásáról.

A gyermek nyelvi képességének fejlesztése szempontjából elengedhetetlen a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységéhez kapcsolódóan az óvodapedagógus beszédének modellértéke: konkrétsága, érthetősége, tömörsége, egyszerűsége, ugyanakkor a szemléletessége is.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka eszközeit, technikáit;
- a tevékenység csoportban elfogadott szokás- és szabályrendszerét;
- a tevékenység eszközeinek rendeltetésszerű használatát és gondozását.

A gyermek képes:

- egyéni módon megjeleníteni élményeit, tapasztalatait, elképzeléseit;
- részletező, formagazdag, színeket egyéni módon alkalmazó képalkotásra;
- egyéni, részletező plasztikai alkotás létrehozására;
- közös téralakításra, építésre;
- beszélgetni saját és társai alkotásairól, és alkotásait elhelyezni a minigalériában;
- önállóan és csoportosan játékokat, ajándékokat, kellékeket készíteni;
- emberábrázolásra, a mozgást rajzaiban érzékeltetni, térben jelenségszerűen ábrázolni;
- gondozni és vigyázni az alkotáshoz szükséges eszközeire;
- a különböző technikák alkalmazására és ötvözésére.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- alkotásaihoz ragaszkodik, örül az egyénileg és a közösen elkészített kompozícióiknak;
- szívesen alkot, szívesen működik együtt téralakításban, építésben;
- szívesen dolgozik a különböző, érdekes technikákkal;
- gyönyörködni tud saját és mások alkotásában;
- „AH” élménye visszatükröződik az arcán

13.5 MOZGÁS

„1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodás kor a természetes hely-, helyzetváltozó- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésnek szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúlyuk kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

4. A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.”

A tevékenység célja: a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, **testi képességeinek fejlesztése játékos formában.** Cél továbbá a gyermekek komplex személyiségfejlesztése, tájékozódásának, alkalmazkodóképességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve és élménnyé váljon számukra a mozgásos tevékenység.

Az óvodapedagógus feladatai

- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgások, mozgásos játékok biztosítása a gyermekek harmonikus, összerendezett, ritmikus mozgásának kialakítása érdekében;
- Az irányított, mozgásos tevékenység gazdagítása a művészetek eszközeivel;
- Különböző szervezeti formák alkalmazása a gyermekek mozgás-szükségletének kielégítéséért, differenciált fejlesztéséért;
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység keretében.

A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgások, mozgásos játékok biztosítása a gyermekek harmonikus, összerendezett, ritmikus mozgásának kialakítása érdekében

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kuszás, mászás) jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér, mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák

többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit az óvodapedagógus mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezze.

Az óvodapedagógus a kisebb gyermekek irányított mozgásos tevékenysége során a nagymozgások fejlesztésére helyezze a hangsúlyt. Ismerkedjenek meg a futásgyakorlatokkal (pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformák gyakorlása). Játszanak ugrásgyakorlatokat (pl. szökdelések, sorozatugrások, rövid nekifutásból fellépés, majd leugrás). Ismerkedjenek a dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal (hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás, labda leütés-elkapás stb.)

A mozgásos játékok adjanak teret a támaszgyakorlatok gyakorlására is (csúszások, kúszások, mászások). A talajtorna eleme is jelenjen meg a játékokban. (Gurulás a test hossz tengelye körül.) A gyermekek játszanak minél több egyensúlyozó játékot. Az óvodapedagógus alkalmazzon többféle kéziszert a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. Késztesse a gyermekeket elvárható erő kifejtésre. Az óvodapedagógus rendszerint mutassa meg a helyes mintát, és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását. A csoportteremben legyen mozgásra készítendő eszköz (bordásfal, labda, karika, szivacs-szőnyeg stb.) Az óvodapedagógus ezeket az eszközöket cseréltesse a gyermekek érdeklődésének megfelelően.

A nagyobb gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a futásgyakorlatok (pl. fussanak három, négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.). Az óvodapedagógus szervezzen ugrásgyakorlatokat (egylábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás kétlábra és leugrás kétlábra, játékos helyből távolugró verseny). A dobásgyakorlatok során próbálgassák a célbadobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával, haránt-terpeszállásból. Minél gyakrabban játszanak labdagyakorlatokat, annál jobban tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani.

A tevékenység során gyakorolják a támaszgyakorlatokat (pl. csúszást, kúszást, mászást talajon és szereken).

A talajtorna anyagaként jelenjen meg a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlat "a csikórugdalozás". Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása. A gyermekek játszanak egyensúlyozó játékokat öt cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken. Az óvodapedagógus tervezzen lábboltozatot erősítő, tartást javító speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat. A csoportteremben legyen alkalma a gyerekeknek szabadidőben is ismételtetni a szervezett foglalkozáson megismert mozgáselemeket.

A nagyobb gyermekek mozgása már összerendezettebb, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit játékos formában szívesen ismételnék. Hangsúlyt kap ennél a korcsoportnál az észlelés, az alaklítás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztése a finommotorika alakítása és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Az óvodapedagógus minél gyakrabban tervezzen kisebb testrészekkel végzett mozgásokat.

Használjanak különböző kézi szereket, pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat, kendőket, karikákat.

A különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.

Végezzenek ugrásgyakorlatokat. Szökdeljenek páros és egy lábon haladással. Végezzenek sorozatugrásokat, különböző nagyságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépéses nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat. **Játszanak dobásgyakorlatokat.** Dobjanak egykezes, kétkezes, alsó és felső dobással célba 2 m magas kötél felett. A gyermekek játszanak labdagyakorlatokat. Vezessék a labdát járás, futás közben.

A gyermekek tudjanak párokban labdázni. Végezzenek támaszgyakorlatokat (pl. pók, rákjárás, talicskázás). Ismételjék az óvodában tanult talajtorna elemeket: gurulóátfordulást, a test hossz tengelye körül gurulást. Egyensúlyozzanak padon járással, fej- kar- és lábmozgásokkal összekötve. Lehet az óvodában a szülőkkel sportprogramot szervezni.

Az irányított mozgásos tevékenységek gazdagítása a művészetek eszközeivel

Az óvodapedagógus az irányított mozgásos tevékenységeket építse fel, hogy a gyermekek változatos mozgásos élményeket élhessenek át.

A tevékenység kezdetét a zene jelzi, amelyre a gyermekek folyamatosan bekapcsolódnak, és különböző járásgyakorlatokat végeznek az óvodapedagógust utánozva. Ezeket a járásgyakorlatokat úgy állítsa össze, hogy a gyermekeknek érdekes, változatos legyen. Minden járásgyakorlatot módosítson minden tevékenység alkalmával, hogy a monotonitást, az egyhangúságot elkerülje, és élvezzék a gyermekek. Az óvodapedagógus variálja a járásgyakorlatokat azzal is, hogy a járáshoz különböző eszközöket, (padokat, különböző alacsony és magas gátakat, kéziszerkeket stb.) használ.

A **zenés járásgyakorlatokat** a gyermekek utánzásos tanulással végzik, követik az óvodapedagógus mozgását.

A **futójátékok** sok örömet adnak a gyermekeknek, amelyeket az óvodapedagógus bátran kombináljon.

A **zenés gimnasztikai blokkok** a mozgások, mozdulatok esztétikájára, és a mozgások ritmikusságának fejlesztésére koncentrálnak. Az együtt végzett nyakgyakorlatok (fejbiccentés előre-oldalra, fejfördítés jobbra-balra), kargyakorlatok (karlengetés, forgatás, hajlítás, karkeresztelés), törzsgyakorlatok (hajlítás, fordítás, körzés, döntés) és a lábgyakorlatok (szökdelések, guggolások, lábemelések, lendítések, körzések, nyújtások) gazdag mozgáselemeket adnak a zenés gimnasztikai gyakorlatok összeállításához. A zenés gimnasztikának szépségét meghatározza a jó zene kiválasztása, és az esztétikus kézi eszközök használata, amely lehet kendő, szalag, nagyobb zsebkendő mindkét kézen, fabot, párna, zászló, babzsák, labda, és a gyermekek és felnőttek által készített egyéb kézre húzható díszített kesztyű stb.

A zenei betéteket maximum 5 percesekre tervezze. Ezekből is minden óvodapedagógus készítse el IKT eszközeit, hogy ezeket bármelyik tevékenységhez felhasználhassa, és bármikor rendelkezésére álljanak.

Az óvodapedagógus az **új vagy nehéz fő gyakorlatnál** úgy helyezkedjen el, hogy a gyermekeknek egyéni instrukciót, segítséget tudjon adni, ha szükségét látja.

A mozgásos **játék** egyetlen mozgásos tevékenységből sem maradhat ki, mert a játék lételeme minden óvodás gyermeknek. Az óvodapedagógus olyan játékokat gyűjtsön össze és találjon ki, ahol a gyermekek kooperatívak tudnak lenni.

A **levezető, mozgásos** fantáziajáték a mozgástevékenységben arra szolgál, hogy a felfokozott mozgásos állapotba került gyermekeket megnyugtassa, és az élménymegosztás létrehozását biztosítsa.

A különböző mozgásos szervezeti formák alkalmazása a gyermekek mozgásszükségletének és mozgásfejlesztésének biztosításáért

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játékokban és a séta során biztosítja.

Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak az óvodapedagógus heti egy alkalommal szervezze meg, differenciált formában, mindenkinek kijáró egyéni segítségnyújtással. A mindennapi testedzés mindhárom korosztálynak ajánlott, amelynek része lehet a "zenés, mozgásos percek" megszervezése, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak.

A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségeinek kielégítését. Az időjárástól függően a testnevelés foglalkozás a szabadban, a csoportszobában vagy a tornaszobában valósul meg.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a tevékenység során

A mozgásos élmények által kiváltott **kommunikáció változatos kommunikációs lehetőséget kínál a mozgás, mozgásos játék tevékenységben.**

A járásgyakorlatok zenére és a zenés gimnasztika mozgáselemben megerősödik a gyermekek nem verbális kommunikációja, amelyet az óvodapedagógus generál az utánzásos tanulási helyzettel.

A fő fejlesztési területen az óvodapedagógus egyénileg értékeli a gyermekeket, hogy tudják, mit csinálnak jól, és mit javítsanak. A gyengébb mozgású gyermekeket buzdítsa, bátorítsa, hogy ne veszítsék el a mozgáskedvüket. A fő fejlesztési terület keretjátékai és a mozgásos tevékenységek legvégén beiktatott fantáziajátékok stressz oldó helyzetei, gazdag kommunikációra, párbeszédre adnak lehetőséget.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- az irányokat;
- a természetes hely- helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékokat;
- a mozgástevékenység szokás- és szabályrendszerét;
- a mozgáshoz használt eszközök helyes fogásait.

A gyermek képes:

- térben tájékozódni, irányokat betartani;
- harmonikusan, összerendezett ütemtartással járni;
- a zenés gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan, jó testtartással végezni;
- csúszni, kúszni, mászni a különböző szereken is;
- helyben labdát vezetni, távolra és célba eldobni;
- az ugrásokat talajéréskor fékezni;
- kitartó, pontos feladatvégzésre;
- kooperatív játéokra;
- mozgáseszközök előkészítésére, elrakására.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban;
- élvezi és tetszik neki a zenés gimnasztika szépsége;
- élvezi a futást, kocogást,
- szeretettel segít kisebb, vagy mozgásfejlődésben elmaradt társainak;
- figyelmesen együttműködik társaival a mozgásos tevékenységben.

13.6 A KÖRNYEZET TEVÉKENY MEGISMERTETÉSE

„1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

2. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

4. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.”

A tevékenység célja: a gyermekek közvetlen majd tágabb környezetének felfedezése során pozitív érzelmi viszonyának alakítása a természeti, emberi és tárgyi értékek iránt. Ezáltal ismerje meg szülőföldjét, és annak helyi hagyományait, szokásait, a családi kultúra értékeit, hogy annak szeretetére, védelmére folyamatosan befogadóvá váljon.

Célunk továbbá a környezet felfedezése, kutatógatása, vizsgálódása közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli ismeretének gazdagítása, tapasztalatainak rendezése, melyet más körülmények között is fokozatosan alkalmazni tud. A gyermekek elemi ismeretének megalapozása a szülők segítségével.

Az óvodapedagógus feladatai

- A 3–6–7 éves korú gyermekek számára érthető, valós, helyi környezeti témakörök összeállítása, természetes helyzetben történő élmény- és tapasztalatszerzés biztosítása, amely számukra sokféle matematikai összefüggésben megvizsgálható, felfedezhető és feldolgozhatóvá válik;
- A tevékenység megszervezése, differenciált szervezeti formáinak megteremtése, és a művészetek integrálása az intellektuális érzelmek gazdagítása érdekében;
- A gyermekek kommunikációs képességének fejlesztése az átélt élmények, a közvetlen tapasztalatok, vizsgálódások, kísérletezések és azok feldolgozása során.

A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

A legkisebb gyermekek elsősorban ismerkedjenek meg az óvodával, az ott dolgozó felnőttekkel. Az óvodapedagógus tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a gyermekek megszerethessék az óvodájukat, a benne dolgozó összes felnőttet biztonságérzetük kialakításának érdekében.

A gyermekek a közvetlen környezetükben érzékeljék a környezet esztétikumát: hangokat, színeket, illatokat, formákat, az élet ritmikusságát.

Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket. Látogassák meg a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgessenek a család tagjairól. Ismerjék meg az óvoda utcáját, boltokat, fodrászüzletet, az ott található intézményeket, az utcában élő állatokat, növényeket, ha vannak, esztétikai alkotásokat is.

Beszelgessenek a környezetben látható formákról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőkről.

Az óvodapedagógus a téli időszakban tegye lehetővé, hogy a gyermekek a természetről, a vad és vadon élő állatokról videó felvételt tekintsenek meg (5-10 perc).

A legkisebb óvodások vegyenek részt, ismerkedjenek a hagyományörző jeles hetek programjaival, az óvodai ünnepélyekkel, rendezvényekkel, s a művészeti jeles napokkal.

Az óvodapedagógusok a nagyobb óvodások **projektjellegű** tapasztalat- és élményszerző sétáit szervezzék meg az óvoda utcáján túl, az óvoda tágabb környezetében. Törekedjenek a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

A gyerekek vegyék észre, figyeljék meg az évszakok szépségét, jelenségeit, az időjárás változását.

Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvodapedagógus segítségével. Végezzenek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtást. Közösén készítsenek albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Látogassanak el a családokhoz, nézegessenek képeket. A gyermekek tudják bemutatni a család tagjait, otthonukat, tudják szüleik nevét, lakásuk címét.

A gyermekek látogassanak el az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletbe, intézményekbe. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket.

Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat ismerjék meg.

A legnagyobb gyermekek ismerjék meg az óvoda tágabb környezetét. Figyeljék meg az évszakok szépségét, a színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

A gyermekek végezzenek egyszerű kísérletet a növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal (pl. földigilisztafarm, katicabogár altatása).

A gyermekek ismerjék meg a felnőttek munkáját, látogassanak el többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természet kincseit őrző sarokba a gyermekek osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítsanak. Az évszakokat bemutató tábla mellett legyen napszak-bemutató tábla is, amit a gyermekek önállóan kezeljenek.

Látogassanak el a középületekbe: múzeumba, színházba, kiállító terembe, építkezésekhez, óvodába, iskolába, vasútállomásra stb.

Legyen sok ismeretük a szárazföldi, a vízi, légi közlekedésről.

Látogassák meg környezetük háziállatait, figyeljék meg, hol élnek. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját.

Az óvodapedagógus mutassa be videó felvételen keresztül a vad- és vadon élő állatok környezetét, életmódját.

A gyermekeknek legyen lehetősége - érdeklődésük szerint - többször megnézni az állatokról szóló videó felvételeket.

A tevékenység megszervezése, differenciált szervezeti formáinak megteremtése és a művészetek integrálása az intellektuális érzelmek gazdagítása érdekében

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikrocsoportban történik, közvetlen tapasztalat és élményszerű udvari megfigyelések és séták alkalmával.

Az óvodapedagógus egy, két, háromhetes időintervallumban alakítsa ki a teljes projekttemakör, levezetését, feldolgozását.

Egy-egy témához kapcsoljanak irodalmi, zenei, képzőművészeti, népművészeti, iparművészeti vonatkozásokat.

Az óvodapedagógus hetente egy természeti - emberi - tárgyi környezeti téma megfigyelését terveze. A délutános óvodapedagógus megérkezése után a délelőtti óvodapedagógus a hét három délelőtti 8-10 gyerekkel megfigyelteti a tervezett témákat.

Az élmények egyeztetésére, az ismeretek rendezésére az ebéd előtti öltözködés, a gyűjtemények közvetlen megnézése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget.

Az óvodapedagógusok a projekttemák feldolgozásában nagy hangsúllyal tervezzék meg a **logikus gondolkodáshoz** szükséges gondolkodási műveletek sorát, mint a megnevezés, párosítás, felsorolás, kiválasztás, bizonyos sorrend kialakítása, különböző rendezőelvek használata, összehasonlítás, megkülönböztetés, azonosságok, hasonlóságok, következtetések, ítéletalkotások, analízis, szintézis, konkretizálás, általánosítás, csoportosítás és osztályozás, valamint a mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli jellemzők tudatos gyakorlásának lehetőségeit. Az óvodapedagógus az élményeket, tapasztalatokat igyekezzon hatékony, érdekes eszközökkel feldolgozni, amelyek biztosítják a logikai műveleti sorok alkalmazását.

A gyermekek kommunikációs képességének fejlesztése az átélt élmények, a közvetlen tapasztalatok, vizsgálódások, kísérletezések és azok feldolgozása során

A kiscsoportos problémafelvetések, élmény- és tapasztalatszerzések, témafeldolgozások lehetőséget adnak a gyermek-óvodapedagógus, gyermek-gyermek személyes okfejtő, összefüggéseket kereső beszélgetésére.

A változatos kérdések vonatkozhatnak adatok, tények megállapítására, problémafelvetésre, feladatok értelmezésére, fogalom megnevezésére, felsorolásra, ok-okozati összefüggések felfedezésére, elemi következtetések levonására, hasonlóságokra és különbségekre, és a szó jelentésének ismeretére.

A projektjellegű szervezeti formák kiválóan segítik a gyermekek szókincsének gazdagítását, mivel a projekt témakörökben, a gyűjtőmunkával együtt igen széles tapasztalati anyaggal dolgoznak, amelyek megsokszorozzák valóban a gyermekek szókincsét, és gyakorolhatják azokat a kontextusos beszédben. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy alkalmazzák, gyakorolják a viselkedés alapvető szabályait, a köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, az érzelmeik közvetítéseit, melynek hatására magabiztosabbá válnak a kommunikációs szituációkban.

Az óvodapedagógusnak arra kell törekednie, hogy a **projektjellegű tanulás során** adjon minél több lehetőséget a spontán beszéd formáinak széles körű gyakoroltatására, a

metakommunikáció egyre változatosabb megoldásaira, a kontextusos és az összefüggő beszéd alkalmazására.

A projektek tele vannak matematikai, logikai összefüggésekkel, melyet a gyermek játszva, a tapasztalatok logikus rendezésével sajátít el. A matematikai tapasztalatszerzés fontos alkotóeleme a gyermekek értelmi képességének, a beszéd és gondolkodás együttes fejlődésének. Ezért az óvodapedagógus a projekteknél a gyermekekkel tudatosan gyakoroltassa a matematikai kifejezéseket, a tő-, és sorszámneveket, a határozatlan számneveket, a halmazok összehasonlítását szín, alak, forma, helyzet, számosság szerint, becsléssel, párosítással, több, kevesebb ugyanannyi meghatározásával. A projektek feldolgozása során a gyermekek sajátítsák el a relációs szókincset: a kisebb, nagyobb, ugyanakkora, alacsonyabb, magasabb, ugyanolyan magas, rövidebb, hosszabb, ugyan olyan hosszú, keskenyebb, szélesebb, ugyan olyan széles, egész, fél, feleannyi stb. kifejezéseket. Fedezzék fel, ismerjék meg a sík-, és térmértani kifejezéseket: a kört, téglalapot, a négyzetet, a gömböt, a téglateetet, a kockát, a nyitott és zárt vonalakat, és a szimmetrikus alakzatokat stb.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

- a tevékenységhez szükséges viselkedés alapvető szabályait;
- azokat a magatartási formákat, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- a gyalogos közlekedési szabályokat;
- a környezetében lévő művészeket, mestereket, esztétikai alkotásokat;
- mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli formákat.

A gyermek képes:

- különbséget tenni az évszakok között, napszakok között;
- megszámlálni bármit legalább 10-ig, s azokat mennyiség, nagyság, forma, szín szerint rendezni és összehasonlítani;
- az irányokat, és a szófajokhoz társuló igekötőket, névutókat (leül, szék mellett) pontosan alkalmazni;
- betartani a gyalogos közlekedés szabályait;
- élményeit kontextusos helyzetben elmondani;
- a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető módon beszélni;
- az alapvető viselkedési szabályokat betartani;
- önállóan, otthonosan mozogni az óvoda egész területén.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- szereti a környezetét, gyönyörködik a szépségében;
- örömmel ismer rá a környezetében lévő intézményekre, szolgáltató üzemekre, művészeti alkotásokra, s azokra az emberekre, akiket ott megismert;
- fontosnak tartja a gyalogos közlekedés szabályait, amelyet igyekszik betartani, betartatni a kisebbekkel;
- törekszik azoknak a magatartási formáknak, szokásoknak betartására, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szeretetéhez szükségesek;
- élvezettel nézi a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült videó felvételeket, fotókat;
- érdeklődő, szívesen beszélget, kérdez a felnőttektől, társaitól egyaránt.

13.7 MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

**"A gyermek mindent megtanul, ha van, ki megtanítja."
(Kodály)**

„1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutat, munka és munka jellegű játékos tevékenység az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás stb.

2. A gyermeki munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelés igényel.”

A tevékenység célja: a gyermeki munkajellegű teendők megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermekek munkához való viszonyulását.

A sokféle munkajellegű teendők, tevékenységek biztosításával a gyermekek jussanak el odáig, hogy szívesen és örömmel végzik a munkafeladatokat.

Cél, hogy a gyermekeknek a munkavégzéséhez szükséges képességeik kialakulhassanak, ami közben formálódhat önálló felelősségük, társas együttműködésük, kooperatív, egymásra figyelő munkavégzésük.

Az óvodapedagógus feladatai

- A felnőttek mintáján keresztül a gyermekek pozitív beállítódásának, viszonyulásának megalapozása a munkajellegű tevékenységekhez;
- Különböző típusú munkajellegű tevékenységek biztosítása, munkafolyamatainak megismertetése, s azok feltételének megteremtése;
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a munkajellegű tevékenységek elvégzése során.

A felnőttek mintáján keresztül a gyermekek pozitív beállítódásának, viszonyulásának megalapozása a munkajellegű tevékenységekhez

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen végezzenek munkajellegű tevékenységet. Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtánál adjon mintát az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka

örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez. Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetgondozás.

Különböző típusú munkajellegű tevékenységek biztosítása, munkafolyamatainak megismertetése, s azok feltételének megteremtése

A legkisebb gyermekek az óvodapedagógust figyelve vegyenek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában figyeljék meg a veteményezést, a növények locsolását. Segítsenek a termések, falevelek elszállításában, a veteményezésben, a növények locsolásában, az érett gyümölcsök összeszedésében stb.

Az óvodapedagógus a legkisebb óvodásokat is vonja be az alkalomszerű munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő. A szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rendfenntartásért végzett tevékenységek (pl. a játékok elrakása, a terem díszítésében segítségnyújtás).

A nagyobb gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. (Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti.) E program megerősíti a naposi munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzésére ajánl. Az óvodapedagógus és a dajka közös megállapodás alapján gondolja végig a naposi munkát és alakítsa ki a gyermek összehangolt cselekvésláncát.

Alkalomszerű ismétlődő munka a játékok helyrerakása, a csoportterem átrendezése, a tevékenységekhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző és mosdó rendjének megőrzése.

Ezeket a munkákat a gyermekek együtt végezzék a felnőttek átgondolt, konstruktív vezetésével. Az óvodapedagógus tervezze meg az egyéni megbízások lehetőségeit (pl. információ közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok előkészítése stb.).

Az óvodapedagógus tervezze meg - a lehetőségeknek megfelelően - a gyermekek növény- és állatgondozását.

A gyermekek működjenek közre az élősarok gondozásában, a szobanövények átültetésében, a virágoskert megtervezésében és ápolásában, az óvoda udvar tisztántartásában, (fű gondozása, avar gyűjtése, öntözés) a veteményeskert megtervezésében.

Az óvodapedagógus segítségével a gyermekeknek legyen lehetősége gondozni az akváriumot és a madáretetőt. Az óvodapedagógus irányításával készítsék el a kisállatok, madarak étkeit.

A legnagyobb óvodások önállóan végzik a naposi munkát. Ízlésesen, esztétikusan megterítenek. Étkezés után szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek. Felsőprik a morzsákat, feltörölik az asztal környékét. Az alkalomszerű munkákat a gyermekek önálló vállalkozás alapján végezzék, soha ne alkalmazzon az óvodapedagógus kényszerítő eljárásokat. A gyakori dicséret, elismerés hatásával érje el, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában. Végezhetnek önállóan környezetszépítő munkát, segíthetnek a játékok tisztításában, egyszerű javításában, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítésében.

Rendszeresen segíthetnek a kicsik öltöztetésében, készíthetnek nekik meglepetéseket.

Az óvodapedagógus úgy alakítsa a növény- és állatgondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, karbantartják. A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezzék és végezzék a felnőttekkel.

Az óvodapedagógus minden munka jellegű tevékenység bevezetésekor **ismertesse** a gyerekeknek, hogy az eszközökkel **hogyan kell** bánni. **Segítsen abban,** hogy a munkaeszközök

használatát a gyermekek megtanulhassák. Ezt nagymértékben segíthetjük azzal, ha minden munka jellegű tevékenységnek kialakítjuk a szokásrendjét. Az óvodapedagógus **hívja fel** a gyermekek figyelmét a **munkaeszközökkel okozható balesetek forrásaira!**

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a munkajellegű tennivalók elvégzése során

A beszéd- és kommunikációs képességek fejlesztésének számos lehetőségét kínálják a munkajellegű óvodai teendők, melyek a gyermek-óvodapedagógus, a gyermek-dajka, gyermek-gyermek közötti kapcsolatteremtő, megismerő, együttműködő kommunikatív helyzetek.

Az önkiszolgáló tevékenységek fokozzák a gyermekek beszédaktivitását, közlékenységét, mert sokszor még segítségre szorulnak vagy meg szeretnék tanulni a munkafolyamatokat az étkezési, öltözködési, tisztálkodási szokásokat.

A munkajellegű tevékenységekben gyakran előforduló beszédhelyzetek a megszólítás udvarias formái, a szóbeli instrukciók, ténymegállapítások, tényközlések, kérések. Ha azt szeretnénk, hogy megkedveljék a gyermekek a munkajellegű tevékenységeket, nem maradhat el a buzdítás, dicséret, bizalomelőleg gyakori biztosítása sem.

A naposi munka több gyermek együttműködését várja el.

A segítség az óvodapedagógusoknak és a felnőtteknek, a megbízatások, a növény- és állatgondozás típusú munkákat nagyon szeretik a gyermekek, mivelhogy a felnőtt-gyermek között jön létre, és a felnőttek óvó, védő, szerető gondoskodásával folyik. Ezek a közös munkák az óvodapedagógusok és/vagy a dajkák modell értékű, utánzásra készítő viselkedésüknek az eredménye. Az óvodapedagógusok használják ki ezeket a gyermekek beszéd- és kommunikációs képességeinek fejlesztésére, amelyek tálcán kínálják a szövegprodukción, szókincsbővítés, kifejező mozgások (mimika, gesztusok, tekintetváltás), a beszéd prozódiai elemei (hangsúly, hanglejtés, szünettartás stb.) gyakorlásának a lehetőségeit.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

A gyermek ismeri:

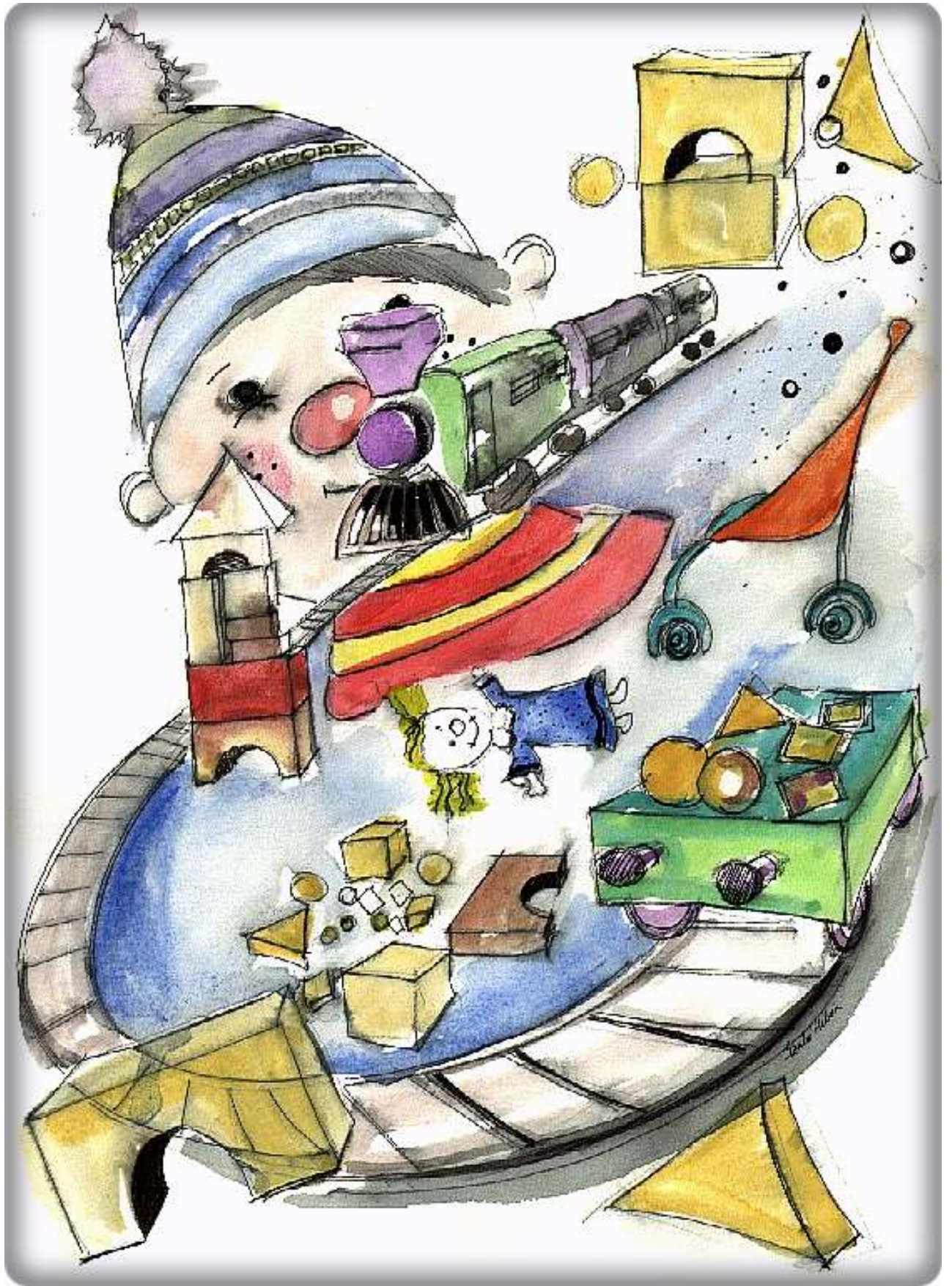
- a munkajellegű feladatokhoz szükséges eszközöket, és azok használati módját;
- a munkafolyamatokat, és azok szabályait.

A gyermek képes:

- az önkiszolgáló teendőit önállóan elvégezni;
- közösen, kooperatívan dolgozni párban és mikrocsoportokban;
- a naposi munkát közös megegyezéssel, kooperatívan, igényesen teljesíteni;
- az egyéni megbízatásokat felelősségteljesen teljesítésére;
- közreműködni a növények és állatok igényes gondozásában;
- a kitartó munkavégzésre, a kapott feladatok elvégzésére.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy

- örömmel dolgozik társaival;
- szívesen teljesíti kötelességeit, és szüleinek boldogan újságolja a munkavégzéseinek eredményeit;
- szeretettel elfogadja a felnőttek tanácsait;
- munkafolyamatokban szívesen segít a rászoruló társainak.

„1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős és részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek **képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése**. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes *élményeire*, tapasztalataira, ismereteire.

3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

az utánzásos, minta- és modellkövetés magatartás- és viselkedéstanulás szokások alakítása, a spontán játékos tapasztalatszerzés;

a cselekvéses **játékos, cselekvéses tanulás**;

a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;

az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;

a gyakorlati problémamegoldás.

5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.”

Kiegészítés a Köznevelési törvény szelleme és saját hitvallásunk szerint:

Az óvodáskorú gyermek az óvodai életben a vele való foglalkozás során egész nap tanul. Mindennapjait éppen ezért úgy kell megszervezni, hogy mindig legyen a közelében egy olyan társ, felnőtt vagy gyermek, óvodapedagógus vagy dajka, akitől lehet, tanulni érdemes.

A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzést is magában foglalja.

Az utánzásos, minta- és modellkövetés magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő. Később felerősödik a társak hatása is.

A program felfogása szerint a játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdhetnek. Egyetlen egy napon borul fel ez az alapelv, amikor az óvodapedagógus szervezett mozgástevékenységet tart.

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus az eljárásait változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékosság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg az a tevékenységben. Az élmények elmondása, az otthoni és óvoda megbízások adása a szülő, nagyszülők bevonása a tanulási folyamatba, az önálló feladatmegoldások önellenőrzésre, önértékelésre valló késztetés mind hasznos módszerei a programnak.

Az óvodapedagógus törekedjen módszertani kultúrájának kiművelésére.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeladten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerülje a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy, stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emelje ki. Az óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést.

Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, egyénileg, a csoport és a szülők előtt egyaránt.

Az óvodapedagógus tegyen meg mindent annak érdekében, hogy ne kerüljön sor az óvodában tárgyi jutalmazásra. (Kerülje a képek, pontok osztogatását.) **A büntetés teljes mértékben kerülendő a tanulási folyamatban,** mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. Az óvodapedagógus a tanulási szokásokat alakítsa úgy, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés, egy kérdés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

A tevékenységben megvalósuló tanulás

E program szélesan értelmezi a tanulást. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. **Ennek elsődleges terepe a játék és a mindennapi óvodai élet.** Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik.

A program feldolgozása szerint a játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak, úgy, hogy nincs közben játékelrakás.

A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdhetnek.

A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak. Ehhez

társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, amely a gyermekek ismeretszerzését is magába foglalja.

Az **utánzásos minta- és modellkövetés** magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvodapedagógus a főszereplő, aki tetteivel a legerősebb hatást gyakorolja a gyermekekre. A szokástanulást és az alapvető ismeretek elsajátítását **tervezze meg projektrendszerű tanulóssal,** aminek eredménye a szülők számára is követhető megerősített

vizuális jelekkel. E tanulási rendszerben felerősödik az információ áramoltatás és az együttnevelés.

A programban helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéni fejlesztés, amely számos probléma- és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermeknek.

A tanulás tervezése évszakprojektben történik, melynek minden elemét a szülők tájékoztatása érdekében hozzák nyilvánosságra. Az óvodapedagógusok a csoporthoz tartozó öltözőben helyezték ki.

A projekt kidolgozása a szülők számára legyen áttekinthető, esztétikus, könnyen olvasható és folyamatosan követhető. Ezért piktogramokkal jelöljék meg az aktuális tanítandó anyagokat.

15 KIEMELT DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSEK

15.1 A GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE

A **programunk célja**, hogy a gyermekeknek olyan egyéni fejlesztési rendszert biztosítson, amely minden gyermeknek a fejlődését félévenként nyomon követi, majd az eredmények függvényében minden gyermeknek egyéni fejlesztési tervet készít és biztosítja a program napirendjében a fejlesztési lehetőségek időkereteit.

Továbbá célja, hogy minden szülőnek félévenként a gyermeke fejlődéséről és a fejlesztés eredményeiről részletes tájékoztatást adjon a nevelőpartneri viszony erősítése érdekében.

A nevelőtestület feladatai

- A gyermekek egyéni fejlődésének és fejlesztésének folyamatszabályozása szerint: a nyomon követéshez szükséges dokumentumok előkészítése, a gyermekek megfigyelésének elindítása, fejlettségi mutatóinak folyamatos rögzítése, valamint a gyermek egyéni fejlesztési tervének elkészítése, a fejlesztés beindítása, elvégzése és annak értékelése;
- A szülők korrekt, empatikus tájékoztatása a gyermek megfigyelésekről és a fejlesztések tapasztalatairól;

A gyermekek egyéni fejlődésének és fejlesztésének folyamatszabályozása szerint a tennivalók értelmezése

A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációk a programban dolgozó kolléganőknek rendelkezésére állnak, melyet a csoportokba felvett gyermekeknek, személyre szólóan el kell készíteni egy dossziéba. A dokumentumok sora a gyermek anamnézisével kezdődik, amit a szülővel együtt töltenek ki az óvodapedagógusok, s közben értelmezik, hogy bizonyos kérdések megválaszolására miért van szükség a gyermekek fejlesztéséhez. Ez az eljárás kiválóan elindítja azt a felelősségteljes közös munkát, amely a gyermek folyamatos, tudatos, magas színvonalú egyéni fejlesztéséről szól.

A gyermekek befogadási időszaka az óvodapedagógiai programunkban december végéig tart, mert a gyermekeket jól meg kell ismerni ahhoz, hogy az első fejlődéséről szóló mutatóit rögzíteni tudják a csoportban dolgozó óvodapedagógusok. Az óvodapedagógus december

végéig kitölti a gyermek befogadási időszakáról szóló formanyomtatványt, és elvégzi a személyiségstruktúrában kidolgozott Gyermektükör első félévi fejlődési mutatóinak megállapításait, bejegyzéseit (mozgásfejlődés, érzelmi, szociális, értelmi – beszédfejlődés). Ennek függvényében elkészíti minden gyermeknek az egyéni fejlesztési tervét. A fejlesztés április végéig tart, melynek az eredményeit rögzíti a fejlesztési tervben található értékelésekben. Az óvodapedagógiai programban meghatározott teendőkkel, tevékenységekkel kapcsolatos megfigyeléseket a gyermek óvodába lépésétől kezdve elindítjuk, hogy nyomon követhetővé váljon a hároméves vagy négyéves óvodai fejlesztés egyéni jellemzőinek megismerése, azaz a gyermek fejlődési íve.

A gyermekek egyéni dokumentumaiban, amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, megtalálhatók a szakértői bizottság vizsgálati megállapításai, és a fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatai, amelyet az óvodapedagógus a fejlesztési tervében figyelembe vesz, és rögzíti a gyermek egyéni fejlesztéseit. Ehhez fűzi a további szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait is.

A szülő korrekt, empátikus tájékoztatása a gyermeke megfigyeléséről, és a fejlesztések tapasztalatairól

A egyéni fejlesztés folyamatszabályozásában minden félév zárásaként beépülnek „A szülő tájékoztatása a gyermeke fejlődéséről” szóló megbeszélések, amit az óvodapedagógus tart, aki a gyermek dokumentumait folyamatosan kezeli, és a megfigyeléseket, fejlesztéseket elvégzi. Ugyanis praktikusság alapján a két óvodapedagógus között a gyermekcsoport létszámát a betűrendnek megfelelően megfelelően megfelelnek, hogy mindkettőjükre azonos feladatok terhelődjenek. (Kritikus esetek megbeszélésénél mindkét óvodapedagógus részt vesz a tájékoztatáson.)

Az óvodapedagógus különös tekintettel készüljön fel ezekre a megbeszélésekre, és minden gyermeknek vigye el a Gyermektükrét a találkozásra, hogy a szülő átnézhesse a bejegyzéseket, amiket egyenként kísérvén pontos magyarázat.

A beszélgetés vezesse a szülőket egy olyan szemlélet felé, amit ha közösen szeretnének megoldani, az csak sikeres lehet.

16 GYERMEKEK TEHETSÉGGONDOZÁSA

A **programunk célja**, hogy olyan óvodapedagógiai tehetséggondozói rendszert adjon az óvodapedagógusok kezébe, mely a gyermekek teljes személyiségfejlesztésének pedagógiai folyamatába beágyazottan biztosítja, -a Nemzeti Tehetség Program általános alapelveinek betartásával-, a gyermekek tehetségigéretes adottságainak kibontakoztatását, a tanulás iránti érdeklődésének felkeltését, és a szülők megnyerését az óvodás kori tehetségügynek.

További célunk, hogy ebben az életkorban pozitív szemlélettel, minden gyermeknek esélyt adjunk az óvodában a legjobb, átlagon felüli adottságának és kreatív, motivációs adottságainak kibontakoztatásához úgy, hogy alkalmazzuk a tehetségelmélet legújabb elméletét és módszertanát.

A nevelőtestület feladatai

- A gyermekek tehetséggondozása a kidolgozott folyamatszabályozás szerint: a gyermekek átlagon felüli adottságainak kétéves időintervallumban történő azonosítása a csoportokban, és az adatok rögzítése a Komplex Gyermecktükörbe, a gyermekek beválogatása a tehetséggondozó műhelyekbe, a műhelyek beindítása és működtetése, a műhelymunkák hatásvizsgálatainak elvégzése, valamint a dokumentumok folyamatos kitöltése;
- A szülők tájékoztatása, bevonása a gyermekek tehetséggondozásába;
- Az óvodai szinten működtetett „tehetséggondozó team” alkotó munkájában együttműködés, együttgondolkodás megteremtése.

A gyermekek óvodai tehetséggondozásának értelmezése a kidolgozott folyamatszabályozás szerint

Az óvodai **tehetséggondozásban** a teljes nevelőtestület különböző szerepekben, feladatok elvégzésében vesz részt. Az óvodapedagógusok ellátják a csoportokba járó 3-4-5-éves gyermekek folyamatos megfigyelését a tehetségigéretes adottságaiknak azonosítása érdekében. Mindkét óvodapedagógus tudatosan keresi a tehetségigéretesekre jellemző személyiségjegyeket, és a speciális tehetségterületek képességjellemzőit, hogy kellő szakmai érveléssel tudják alátámasztani, hogy egy-egy gyermeket melyik műhelybe javasolnak. A döntésüket folyamatosan meghozhatják, de legkésőbb a gyermek öt éves korára ezt a döntést adminisztrálni szükséges.

A tehetségműhelyekbe a gyermekek beválogatását azok az óvodapedagógusok végzik, akiket a nevelőtestület a vezetővel közösen megerősített abban, hogy műhelyvezetőként dolgozhat az óvodában, szakmai érdeklődése és képessége, kompetenciája alapján.

A munkájukat műhelynapló alapján dokumentálják, melyben minden fontos információ megtalálható a tehetséggondozás elméletének és gyakorlatának szempontjából.

A szülők tájékoztatása, bevonása a gyermekek tehetséggondozásába

A szülők nagyon komoly partnerei a tehetséggondozó munkánknak, mert el szeretnénk érni, hogy megnyerjük őket a kora gyermekkori tehetségügynek. Ezért tudatosan felépítettük e területen a nevelőpartneri kapcsolatainkat.

Az óvodába felvett gyermekek szüleinek az óvodavezető ad elsőként tájékoztatást az intézmény tehetséggondozó munkájáról. Tisztázza e program társadalmi célját, elképzeléseit, a Nemzeti

Tehetség Program alapelveit, koncepcióját, és ebben az óvoda pozitív pedagógiai szemléletét, mely esélyt ad minden gyermeknek, hogy részt vehessen a tehetségigéreték gondozásában. A vezető óvodapedagógus bemutatja, hogy milyen tehetségműhelyeket működtetnek az óvodában, hogy minden gyermek érdeklődését le tudják fedni műhelytevékenységekkel. Ezért a komplex (nyelvi, a zenei, a téri-vizuális, a testi-kinesztetikus és a logikai, intra- és interperszonális) műhelyeket az óvoda minden évben megszervezi.

Az óvodai tehetségigéreték gondozásáról, a gyermekek beválogatásáról a műhelyvezetők tájékoztatják a szülőket. A szülőknél tájékoztatást adnak a tehetségprogramjukról és az egész éves munkatervükről, működésük feltételeiről.

A műhelyvezetők folyamatosan tájékoztatják a szülőket a műhelyben zajló munkáról, valamint lehetőséget adnak a szülőknél arra is, hogy év végén megtekinthessék a gyermekeik kreatív alkotó munkáját a tehetséggondozásban. A szülők részt vesznek egy hatásvizsgálatban, hogy az őszinte véleményük további segítséget adjon az új pedagógiai gyakorlat megerősítéséhez vagy továbbgondolásához.

Az óvodai szinten működtetett „tehetséggondozó team” alkotó munkájában együttműködés, együttgondolkodás megteremtése.

Óvodánkban a tehetséggondozó munka érdekében minden óvodapedagógus kollektíven együtt dolgozik. A tehetséggondozó műhelyek munkáját kijelölt műhelyvezetők koordinálják.

A nevelőtestület tehetséggondozó munkáját az óvodavezető irányítja.

A műhelyvezetők negyedévenként nevelőtestületi megbeszéléseken kéri ki kollégáik véleményét, tapasztalataikat, javaslatukat. Ezen megbeszélések alkalmával van lehetőség az értékelésre és a visszacsatolásra is. A hatásvizsgálatok feldolgozása a műhelyvezetők feladata, amelyeknek az eredményei adják a következő év tervezéséhez, fejlesztéséhez a feladatokat.

A tehetséggondozás hálózatos munka. Együttműködést vár el a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács és a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége azoktól az óvodáktól, akik regisztrálták magukat az országos tehetségpont térképén. Ezért cserébe, ingyenes hosszabb, rövidebb képzésekhez, pályázatokhoz, előadásokhoz, konferenciákhoz jutnak az intézmények, amelyek a Nemzeti Tehetség Program koncepciója szerint segítik az intézmények tehetséggondozását.

17 FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

„1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

A gyermek az óvodás kor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál; beszél, gondolatait, érzelmeit, mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az **óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak** az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek **kedvező iskolai légkörben** készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködése, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyerektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - *szükség szerint kreatív* - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az 3 éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A *kiemelt figyelmet igénylő gyermekek* iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyerekekkel szemben.”

18 AZ ÓVODAI GYERMEKVÉDELEM

Családban élő gyermekek akkor kerülnek kapcsolatba a gyermekvédelmi feladatot ellátó személyekkel és szervekkel, ha a családi élet működésében olyan mértékű zavarok keletkeznek, amelyek a gyermeket környezeti, magatartási, egészségügyi vagy anyagi okból külön-külön, vagy együtt veszélyeztetik.

Az utóbbi években rohamosan emelkedik a hatóságilag veszélyeztetetteknek nyilvánított gyermekek száma. A növekedés oka az életszínvonal differenciálódásából, az emelkedő munkanélküliségből az elszegényedő rétegek megjelenésében mutatkozik meg óvodánkban.

A veszélyeztetettség főleg a nagycsaládosokat érinti, de nem ritka a szülők alkoholizmusa miatti veszélyeztetettek száma is. Széles körben lehet tapasztalni, hogy a szülők fokozott munkaterheléséből és a külön élő generációk nevelési képességeinek csökkenéséből adódóan a gyermekek közösségi alkalmazkodóképessége, neveltségi szintje és szabadidős tevékenysége fokozatosan elmarad az adott életkornak megfelelő elvárásoktól.

A veszélyeztetett gyermekek felderítésével és jelzésével összefüggő feladatokat az elmúlt évekhez hasonlóan továbbra is a védőnők, gyermekorvos, óvodapedagógusink közösen egymást segítve igyekszünk megoldani.

Tiszteletben tartjuk a saját családban nevelés jogát. **Különleges védelmet biztosítunk a bántalmazás és az elhanyagolás ellen.**

Fokozott védelmet biztosítunk a fogyatékkal élő gyermekek számára.

Együttműködünk az egészségügyi és szociális intézményekkel.

A gyermeki jogok védelmét az óvoda minden dolgozója kötelességének tartja.

„Sajátos nevelési igényű az a gyermek, tanuló: aki a szakértő és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

Testi érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság esetén halmozottan fogyatékos.

Pszichés fejlődési zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl.: dyslexiai, disgraphia, discalculia, mutizmus, kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitás zavar).”

Az óvodai nevelést folytató családi nevelésnek, bizonyos esetekben új módon kiegészíti, korrigálja azt. Épít a korai fejlesztés, gondozás eredményeire.

Integrált nevelésünkben különös tekintettel vagyunk az alábbiakra:

- **Segítjük a sérült gyermekek harmonikus személyiségfejlődését**, eredményei, erényei, sikerei, próbálkozásai elismerésével, a különbözőség elfogadásával.
- Elvárásainkat a terhelhetőség, a biológiai állapot befolyásolja, egyes területek kiemelkedő teljesítménye, felismerése, gondozása kiemelten fontos számunkra.
- **A nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítása**, a sérülés arányában elvárható alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra való törekvés, együttműködés kialakulása érdekében annyi segítséget nyújtunk, hogy az önállóságot ne korlátozzuk.
- **A különleges gondozást az egész napos tevékenység során csoportos, kiscsoportos vagy egyéni foglalkozás formájában nyújtjuk a különleges igénynek megfelelően.**

A speciális segédeszköz elfogadtatása, következetes használata, megőrzése folyamatos feladat. Törekszünk arra, hogy a kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek. **A fejlesztés céljait és feladatait a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai – orvosi – pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisaira építjük.**

19 GYERMEKKÖZÖSSÉG

Óvodai csoportszerkezet

Az óvoda csoportszerkezetének kialakításakor figyelembe vesszük a gyermekek személyiségét, a szülők igényeit, a gyermekközösségek szociális összetételét, a köznevelési törvényt. (Beiskolázás.)

Az azonos életkor szerint szerveződő és vegyes életkorú csoportok szervezeti keretei a különböző fejlődési ütemű gyerekeknek egyaránt kedvező fejlődési környezetet nyújthat.

Jelenleg az óvodánkban hat csoport működik. A csoportszobák nagysága csoportonként változó.

Az óvodába lépés feltételei

„Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel.

Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.” (Nkt. 6. fejezet 8.§ 1. pont)

„A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A szülő – tárgyév május 25. napjáig benyújtott – kérelme alapján a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti, a Kormány rendeletében kijelölt szerv (a továbbiakban: felmentést engedélyező szerv) felmentheti az óvodai foglalkozáson való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, sajátos helyzete indokolja. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, csak az óvodavezető vagy a védőnő rendelhető ki, és a függő hatályú döntésben nem kell rendelkezni a kérelmezett jog gyakorlásáról.” (Nkt. 6. fejezet 8.§ 2. pont)

„A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik.

A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki, és a függő hatályú döntésben nem kell rendelkezni a kérelmezett jog gyakorlásáról. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség.

Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)–(6f) bekezdésében foglaltakat.” (Nkt. 45.§ (2))

„Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.” (Nkt. 45.§ (2a))

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermeket az Nkt. 8. § (2) bekezdésében meghatározottak szerint a felmentést engedélyező szerv az óvodai foglalkozáson való részvétel alól felmentette, **az óvoda a szülő részére**

- tanácsadást,
- konzultációt **biztosít**, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén **továbbirányít** a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez. (20/2012. (VIII. 31) EMMI-rendelet 75. § (5))

20 A PROGRAM ELLENŐRZÉSE, ELEMZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

"... testesítsd meg azt, amit tanítasz és csak azt tanítsd, amit megtestesítesz. Tartsd tiszteletben a többi embert. Add meg nekik először, amit akarnak, és azután egyszer talán némelyikük akarni fogja azt, amit adsz nekik."

(Danmillman – Szókratész)

A program sikerkritériumát "A fejlődés eredménye az óvodáskor végén" címmel kiemelt programelem tartalmazza. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, elemezhető, értékelhető a gyermekek fejlettségi szintje.

A programban meghatározott fejlődés és fejlesztés jellemzőit teljes mértékben nem mindig lehet teljesíteni. Az óvoda határozza meg - a gyermekek képességének, szociokulturális körülményeinek ismeretében - hogy egy-egy csoport esetében milyen teljesítményt fogad el sikeres fejlesztő munkának.

A programhoz a következő szakmai dokumentumokat készíthetjük el, amelyek segítik az ellenőrzést, elemzést, értékelést.

Az óvoda pedagógiai, működési munkaterve

Tervezési időkeret: egy év.

Ez a dokumentum hidat képez a program és az óvodapedagógusok gyermekcsoportokra elkészített terve között.

A gyermekcsoportok nevelési-fejlesztési terve

Tervezési időkeret: 2-3 hónap, majd folyamatos.

Ez a dokumentum tartalmazza a csoportra vonatkozó szokásszabályrendszereket, eseményeket.

Tevékenységi terv (éves terv)

Tervezési időkeret: fél év - egy év.

Ütemterv

Tervezési időkeret: egy hét vagy több, projekttől függő

Az egyéni fejlődés-fejlesztés dokumentumai

Tervezési időkeret: folyamatos.

Tartalmazza az óvodapedagógusok megfigyeléseit, a gyermekek képességszintjeit és a fejlesztési elképzeléseket.

Az óvodapedagógus elsősorban önmagát ellenőrzi és saját munkáját értékeli. Valamennyi problémás nevelési helyzetben az óvodapedagógus párjával együtt elemzi a történeteket.

A program ellenőrzésében, értékelésében - az óvodavezető irányításával - valamennyi óvodapedagógus részt vesz.

A program ellenőrzését, értékelését három fázisban tervezzük:

Első fázis

A program bevezetése előtt elemezzük, értékeljük az óvoda gyakorlatát, a nevelő-fejlesztő munkáját. Elemezzük:

a gyermekek ismeret- és képességszintjét, szokás- szabályrendszerét,
a szülők igényeit, elvárásait,
az óvoda tevékenységrendszerét, fejlesztési tartalmait,
a nevelőtestület felkészültségét, érdeklődését, szakmai állapotát,
az óvoda tárgyi feltételeit,
az óvoda dokumentumait.

Ezek a helyzetfeltáró értékelések lehetőséget adnak az óvoda önmeghatározására. Segítik felfedni az eredményeket, a hiányosságokat.

Segítik meghatározni a továbbképzési igényeket.

Második fázis

A program ellenőrzését, elemzését, értékelését az első nevelési év végén végezzük el. Elemezzük azt, hogy

a gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett nevelő, fejlesztő tartalmak, s azoknak milyen a hatása,
a program milyen eredményeket hozott a szocializáció terén, a megismerésben, kommunikációban, mennyire biztosítottak a tapasztalatszerzés játékos lehetőségei,
a nevelőtestület munkakedvét, pedagógiai kultúráját milyen mértékben befolyásolta a program, mit mutatnak a szülők visszajelzései.

A felsorolt szempontok ellenőrzéséhez, elemzéséhez, értékeléséhez az óvoda alkalmazza a dokumentumelemzést, a feltételek vizsgálatát, a nevelő-fejlesztő munka közvetlen megfigyelését.

Harmadik fázis

A program ellenőrzését bevezetése után 3-4 évenként tervezzük. Ez lehetne a kimenet orientált értékelés.

A program 3-4 éves ciklusra tervezett nevelési-fejlesztési elképzeléseinek eredményét vizsgálhatjuk. „A fejlődés eredménye az óvodáskor végére” című fejlettségi szint segítségével: a gyermekek „az egészséges életmód alakítása” terén elért fejlettségi szintjeit, az érzelmi és szocializáció terén elért fejlettségi eredményeit,

a gyermekek játékra jellemző fejlettségi szintjeit,
a gyermekek mesélése, éneklése, rajzolása, környezetismerete, mozgása, munkavégzése terén elért fejlettségi szintjeit a programban megfogalmazott sikerkritériumokkal.

A program ellenőrzési, értékelési feladatait, megvalósulását, az óvodavezető a munkaközösség-vezető segítségével végzi el.

Az óvoda vezetője az óvoda dokumentumelemzését, a nevelőmunka feltételének vizsgálatát, a nevelő-fejlesztő munka értékelését a közvetlen beszélgetések, az óvodapedagógusok önellenőrző, önelemző értékelései, közös szakmai beszélgetések és a szülők visszajelzései alapján végezhetjük el.

Az óvodavezető ellenőrzési tervében részletezésre kerül a dokumentumoknak a nevelőmunka feltételeinek, a nevelő-fejlesztő munka ellenőrzésének, elemzésének, értékelésének szempontjai, időpontjai.

"Az embernek először magában kell tudnia megállni, hogy képes legyen eredményesen együttműködni másokkal."

(R. W. Emerson)

A helyi programunkkal kapcsolatos ellenőrzésnek, elemzésnek, értékelésnek a célja, hogy a program biztosítja-e a gyermekek megfelelő fejlődését, megfelel-e a kitűzött céloknak.
A tevékenységek megfelelnek-e a célok, feladatok megvalósításának stb.

A gyermekek szempontjából, hogy a nevelésben jelentkeznek-e az előre elképzelt fejlesztési hatások.

A nevelőtestület szempontjából, hogy a program fejlesztette-e a nevelőtestület pedagógiai kultúráját.

Szülők szempontjából, hogy van-e bizalom az óvoda iránt? ez nőtt vagy csökkent a program hatására.

Gazdasági vonatkozásban, hogy a befektetett anyagi forrás megtérült-e, szükséges volt-e.

21 ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS

Az óvoda nevelési program érvényességi ideje:

2018. szeptember 15-től határozatlan ideig (visszavonásig).

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges okai:

- törvényi változások a programmal kapcsolatban,
- nevelőtestület jelentős kicserélődése,
- óvodával kapcsolatos igények változása (szülők, fenntartó),
- az óvoda átszervezése.

Az óvodai nevelési program felülvizsgálatának mechanizmusa:

**A bevezetést követően egy év múlva a tanév végén,
ezután három évenként (kimenet orientált értékelés).**

**Döntéselőkészítő - érdekegyeztető fórumok közül összehívjuk a módosítással foglalkozó
nevelőtestületet:**

- a nevelőtestület igénye, ill.
- a szülői munkaközösség javaslatára.

LEGITIMIZÁCIÓS ZÁRADÉK- A PEDAGÓGIAI PROGRAM MÓDOSÍTÁSÁHOZ

Legitimációs eljárás Az érvényességet igazoló aláírások	
Véleménynyilvánítók:	
_____ Győrikné Kargl Mária Nevelőtestület nevében	_____ Farkas-Tóth Ágnes Szülői Szervezet nevében
_____ Cseréné Marczal Zsuzsanna Intézményvezető Ph.	
Hatályos: 2018.09.15.	

22 FELHASZNÁLT IRODALOM:

1. **Az Óvodai nevelés országos alapprogramja** Magyar Közlöny, 1996. 71. sz.
2. **Az Óvodai Nevelés Programja** Bp. OPI, 1989
3. **Kiss Tihamér: A gyermekek érzelmei** Bp. Tankönyvkiadó 1995.
4. **Mérei Ferenc- V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan** Bp. Gondolat 1978.
5. **Kovács György - Bakos Éva: Játék az óvodában** Debrecen, szerzői kiadás 1995.
6. **Kósa - Szemerényi: Apáról fiúra** Bp. Móra kiadó 4. kiadás 1973.
7. **Kósa Csaba: Esztendő, te vígságszerző**
Bp. Móra Kiadó 1988
8. **Molnárné Lóczi Tünde: Drámajátékok az óvodában** Szeged, KOMA 1996.
9. **Forrai Katalin: Ének az óvodában** Bp. Editio Musica 1974.
10. **Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában** Bp. Zeneműkiadó 1982.
11. **Nagy Jenőné: Zenei nevelés az óvodában** Szolnok, JNSZ Pedagógiai Intézet, 1995.
12. **Balázsné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár?**
Bp. Alex Tipo Kiadó 1992.
13. **Kondacs Mihályné - Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában**
Bp. Calibra Kiadó 1993.
14. **Pedagógiai Füzetek: A környezetismeret és a szabadidő kapcsolata az óvodában**
Szolnok, JNSZ Pedagógiai Intézet, 1989.
15. **Dr. Tótszöllősné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában** Bp. FER-CO Kft. Váci
Ofszet Kft. 1994.
16. **Nagy Jenőné: Segédlet az óvodák nevelési programjának elkészítéséhez** Szolnok, 1996.
17. **Porkolábné Balogh Katalin: Szempontok az óvodáskorú gyermekek fejlettségének
megállapításához**
Szolnok, JNSZ Pedagógiai Intézet 1983.
18. **Epochális rendszerű tanulási folyamat az óvodában**
Hajdú - Bihar Megyei Ped. Intézet
Debrecen 1992.
19. **Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin: Játék - mozgás - kommunikáció óvodai
program**
Alcius Bt. 1996.
20. **Óvodavezetők kézikönyve 4. kötet**
OKKER Oktatási Iroda, felelős vezető: Dr. Novák István
21. **Pereszlényi Éva: A Helyi Óvodai Nevelési Program szakmai feltételrendszere**
Alcius Bt. Bp. 1997.
22. **Varanka Zoltánné: Az óvodai nevelés és tanulás tervezése a csoportnaplóban**
Adatbázis, Tevékenységek, képességfejlesztés, tervek
Litográfph
23. **Kósáné - Járó Katalin - Kalmár Magda: Fejlődéslélektani vizsgálatok** Tankönyvkiadó,
1986.
24. **Dr. Nagy Sándor: Az oktatáselmélet alapkérdései** Tankönyvkiadó, 1981.
25. **Dr. Nánási Miklós: Pedagógia** Tankönyvkiadó, 1971.
26. **Bakonyi Pál: Vezetés és pedagógia** Óvodai Nevelés, XXX. évf. 3. sz. 1977.
27. **Báthory Zoltán: Tanulók, iskolák, különbségek** Tankönyvkiadó, 1992.
28. **Buda Béla: Empátia - a beleélés lélektana** Gondolat, Bp. 1978.

29. **Nagy József:** *PREFER Preventív fejlesztésvizsgáló rendszer 4-7 éves gyermekek számára*
30. **1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról**
31. **1996. évi LXII. tv. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. tv. módosításáról**
32. **Nagy Jenőné:** *Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel*
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Szolnok, 1997.
33. **Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja**
Magyar Közlöny 164. szám 41894. oldaltól, jóváhagyási rendelet száma 255/2009. (XI.20) Kormányrendelet
34. **2003.LXI. törvénnyel módosított közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény 129 §-a**
35. **363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról**
36. **Nagy Jenőné:** *Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel*
Alternatív óvodapedagógiai program 4. kiadás 2017.
37. **137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról**
38. **275/2019 (XI.21.) Kormányrendelet az óvodába járással és tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról.**

23 ZÁRADÉK

A Perkáti ÁMK Szivárvány Óvoda Pedagógiai Programját 137/2018 (VII.25.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012 (XII.17.) kormányrendelet módosításáról kiadott kormányrendelet, valamint Nagy Jenőné Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel alternatív óvodapedagógiai program 4. kiadása alapján felülvizsgáltuk és a szükséges változtatásokat, kiegészítéseket elvégeztük.

A Perkáti Általános Művelődési Központ Szivárvány Óvoda intézményegység helyi nevelési programját megismertük.

Az óvoda nevelőtestülete:

	NÉV	ALÁÍRÁS
1.	Cseréné Marczal Zsuzsanna	
2.	Gálné Bölcskei Rita	
3.	Győrikné Kargl Mária	
4.	Kárász Ferencné	
5.	Kisné Böde Bernadett	
6.	Nagy Rita	
7.	Nagyné Czompó Anita	
8.	Rónás Ferencné	
9.	Südi Melinda	
10.	Vátkai Luca	
11.	Waller Vivien	

Perkáta, 2018. szeptember 14.

A nevelési program felülvizsgálata

A Perkátai ÁMK Szivárvány Óvoda nevelőtestülete a módosított Pedagógiai Programot felülvizsgálta, a céljainkat, alapelveinket, feladatainkat, tevékenységünket törvényi szabályozásnak megfelelőnek találta.

Az óvoda nevelőtestülete:

	NÉV	ALÁÍRÁS
1.	Cseréné Marczal Zsuzsanna	
2.	Gálné Bölskei Rita	
3.	Győrikné Kargl Mária	
4.	Kárász Ferencné	
5.	Kisné Böde Bernadett	
6.	Nagy Rita	
7.	Nagyné Czompó Anita	
8.	Rónás Ferencné	
9.	Südi Melinda	
10.	Vátkai Luca	
11.	Waller Vivien	

Perkáta, 2019. 06.11.

Törvényi változások

A Perkátai ÁMK Szivárvány Óvoda Pedagógiai Programját a 275/2019 (XI.21.) Kormányrendelet alapján felülvizsgáltuk és a szükséges változtatásokat, kiegészítéseket elvégeztük.

A Perkátai Általános Művelődési Központ Szivárvány Óvoda intézményegység helyi nevelési programját megismertük.

Az óvoda nevelőtestülete:

	NÉV	ALÁÍRÁS
1.	Cseréné Marczal Zsuzsanna	
2.	Gálné Böleskei Rita	
3.	Győrikné Kargl Mária	
4.	Kárász Ferencné	
5.	Kisné Böde Bernadett	
6.	Kovács Gabriella	
7.	Rónás Ferencné	
8.	Südi Melinda	
9.	Vátkai Luca	
10.	Waller Vivien	

Perkátá, 2020. január 14.

Törvényi változások

A Perkátai ÁMK Szivárvány Óvoda Pedagógiai Programját felülvizsgáltuk a Nemzeti Köznevelési Törvény és a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet alapján és a szükséges változtatásokat, kiegészítéseket elvégeztük.

A Perkátai Általános Művelődési Központ Szivárvány Óvoda intézményegység helyi nevelési programját megismertük.

Az óvoda nevelőtestülete:

	NÉV	ALÁÍRÁS
1.	Berente Andrea	
2.	Cseréné Marczal Zsuzsanna	
3.	Fekete-Biczó Boglárka	
4.	Fórizsné Südi Melinda	
5.	Gálné Bölcskei Rita	
6.	Győrikné Kargl Mária	
7.	Kakas Tiborné	
8.	Kárász Ferencné	
9.	László Józsefné	
10.	Pásztor Zsuzsanna	
11.	Rónás Ferencné	

Perkáta, 2022. szeptember 01.

Óvodai fejlesztő program

Készítette: Cseréné Marczal Zsuzsanna
óvodavezető

1. Törvényi szabályozás

- 20/2012 EMMI
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

1.1. Az óvodai fejlesztő program megszervezése

20/2012 EMMI 173. §

(1) Az óvoda a hátrányos helyzetű gyermekek számára a miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint óvodai fejlesztő programot szervez.

Az óvodai fejlesztő programban az a gyermek vehet részt, aki a Gyvt. 67/A. § alapján, figyelemmel a Gyvt. 161/Q. §-ában foglaltakra hátrányos helyzetűnek minősül.

Az óvoda vezetője felveheti az óvodai fejlesztő programba azt a gyermeket is, aki nem hátrányos helyzetű, feltéve, hogy a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül. Az így felvehető gyermekek létszáma azonban nem haladhatja meg – tört létszám esetén felfelé kerekítve – az adott csoportba felvett, óvodai felkészítésben részt vevő gyermekek létszámának tizenöt százalékát.

(2) Az óvodai fejlesztő program keretében – a gyermek igényéhez igazodva – biztosítja az óvoda

- a) a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- b) a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet,
- c) az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

(2a) A fejlesztő program keretében a pedagógus feladata az (1) bekezdésben foglalt programnak megfeleltethető tevékenységek megvalósítása, így egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő képességfejlesztés, együttműködést támogató, szociális képességeket fejlesztő módszerek alkalmazása a gyermekek nevelésében, a gyermek fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés, a gyermekek differenciált, fejlesztő értékelése, a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás.

(3) Az óvodai fejlesztő program szervezésének feltétele, hogy az adott nevelési évben az óvoda, tagóvoda felvételi körzetében élő, óvodás korú hátrányos helyzetű gyermekeknek korcsoportonként legalább hetven százaléka részt vesz az óvodai nevelésben, továbbá az óvodában, tagóvodában a hátrányos helyzetű gyermekek aránya – tört létszám esetén felfelé kerekítve – eléri a tíz százalékot.

(4) Amennyiben az óvodában, az adott feladatellátási helyen korcsoportonként több párhuzamos csoport működik, a hátrányos helyzetű gyermekek létszámának a csoportba járó gyermekek létszámához viszonyított aránya és a párhuzamos csoport ugyanezen aránya közti eltérés nem haladhatja meg a huszonöt százalékpontot. E rendelkezést vegyes csoportok között is alkalmazni kell abban az esetben, amennyiben az adott feladatellátási helyen több vegyes csoport működik.

Vegyes csoport esetében a vegyes csoportba járó hátrányos helyzetű gyermekek aránya és az óvoda, tagóvoda egészében a hátrányos helyzetű gyermekek aránya közötti eltérés nem haladhatja meg – tört létszám esetén felfelé kerekítve – a huszonöt százalékpontot.

(5) Az óvodai fejlesztő programban részt vevő gyermek – a miniszter által kiadott program szerinti egyéni fejlesztési terv alapján történő – haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az egyéni fejlesztésben részt vevő pedagógusok legalább háromhavonta értékelik. Az értékelésre meg kell hívni a gyermek szülőjét és indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság, valamint a nevelési tanácsadást végző pedagógiai szakszolgálat képviselőjét.

(6) Az óvodai fejlesztő programot az intézmény a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló miniszteri rendeletben erre kijelölt szervezet szakmai támogatásával szervezi meg. E szakmai szolgáltatás kiterjed az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a szerinti helyi esélyegyenlőségi program és a köznevelési esélyegyenlőségi intézkedési terv céljai összhangjának támogatására is. A szervezet az óvodai fejlesztő program vonatkozásában a 172. § (2) bekezdésében foglaltak szerint nyújt szakmai támogatást.

1.2. Köznevelési fogalom meghatározás

Hátrányos helyzetű

A Gytv. 67/A.§ (1) bekezdése alapján hátrányos helyzetű az a gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

A Gytv. 67/A.§ (2) bekezdése alapján hátrányos helyzetű az a gyermek, aki:

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

2. Helyzetelemzés

Perkátá 4200 lelkes nagyközség Fejér vármegyében. Óvodánkat 145 évvel ezelőtt 1878-ban alapították. A Szivárvány Óvoda jelenleg a Perkátai Általános Művelődési Központ tagintézménye. Óvodánk 6 csoportos, 2 épületben működik. Reggel 5.30-tól 17.00 óráig tart nyitva. Férőhely száma 147 fő, melyet évről évre a magas gyermeklétszám miatt 10%-kal meg kell emeltetni. Óvodánk épületei a falu központjában találhatók, közlekedési szempontból jól megközelíthető. A gyermekek kizárólag a faluból érkeznek.

A Régi Óvoda 1878-ban épült, 3 csoporttal működik.

Az Új Óvoda 1991-ben épült 2 csoport kapott benne elhelyezést. A Perkátá Nagyközség Önkormányzata által benyújtott TOP-1.4.1.-15-FEI-2016-00007 „A Perkátai Általános Művelődési Központ Szivárvány Óvodájának bővítése - 1 óvodai és 1 bölcsődei csoport létrehozása” című pályázat megvalósításával óvodánk egy új óvodai csoporttal, egy tornateremmel és tehetséggondozó szobával bővült. Ennek eredményeként be tudtuk indítani a 6. csoportunkat az intézményben. Az Új Óvoda 2018.09.01-től 3 csoporttal működik.

Intézményünkben a gyerekek nevelését, gondozását, képességeik fejlesztését 24 fő látja el. Az óvodapedagógusok végzettsége a törvényben előírtaknak megfelelő magas színvonalú főiskolai végzettség. 5 fő rendelkezik szakvizsgával (nyelv-és beszédfejlesztő pedagógus 2 fő, fejlesztő pedagógus 3 fő, 1 fő gyógytestnevelő végzettséggel). 6 fő szakképzett dajka segíti az óvodapedagógusok munkáját. 1 fő óvodatitkár és 2 fő pedagógiai asszisztens alkalmazása is munkánk hatékonyságát és eredményességét növeli. 2 fő konyhás biztosítja a gyermekek étkeztetését, amely melegítőkonyha rendszerben működik.

Elsődleges számunkra, hogy az óvodánkba járó gyerekek jól érezzék magukat, szeretet vegye őket körül, és minden segítséget megkapjanak képességeik fejlődéséhez, iskolai tanulmányaik megkezdéséhez. A gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelő differenciált bánásmódban részesülnek. Az integráció megvalósul az óvodában.

Sajnos növekvő tendenciát mutat az SNI-s és BTMN-es gyermekek száma. A szakszolgálat által előírt egyéni fejlesztések megvalósulnak az intézményben.

A beszédhibás gyermekek fejlesztését a Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Dunaújvárosi Tagintézménye által biztosított logopédus végzi.

Az SNI, BTMN fejlesztéseket az Érted Vagyunk Szakiskola és EGYMI gyógypedagógusa, logopédusa valósítja meg az óvodában.

Segítjük a kisebbségi gyermekek beilleszkedését, valamint különös figyelmet fordítunk a nevelőszülőknél elhelyezett gyermekekre, mivel számuk településünkön folyamatosan növekszik. Munkánk hatékonyabb végzése érdekében jó kapcsolatot ápolunk a gyermekvédelmi gyámokkal, segítjük a nevelőszülők munkáját.

2.1. Szociokulturális háttér

Az óvodánkba érkező gyermekek nagyon eltérő érzelmi, értelmi és szociális háttérrel rendelkeznek. Sajnos az elhanyagolt, szociálisan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek száma az elmúlt évekhez képest növekvő tendenciát mutat. Kognitív fejlettség területén is jelentős eltéréseket tapasztalunk. Egyre több a beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő, a sajátos nevelési

igényű gyermekünk. Csökkent a tudatos nevelésre odafigyelő családok aránya. A szülők sok esetben az óvodára hárítják gyermekük nevelését, gondozását. Az intézményben nő azoknak a gyerekeknek a száma, akik nevelőszülőknél vannak elhelyezve.

Iskolai végzettség alapján az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők gyermekei vannak nagyobb arányban.

A szülők közül sok a munkanélküli, valamint emelkedő tendenciát mutat a nevelőszülők száma is. A dolgozó szülők többsége ingázik Dunaújvárosba, Székesfehérvárra, Szabadegyházára, illetve kis százaléka helyben vállal munkát. A gyermekanyag kizárólag a faluból érkezik. Nagyon sokan költöznek Perkátára a jobb megélhetés reményében.

Fontos feladatunkká vált a családok életvitelének segítése, érzelmi oldalról való támogatása, az esélyegyenlőség biztosítása.

A szülőkkel való korrekt, partneri együttműködés elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

3. Pedagógiai munka

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Az óvodás gyermekek számára biztosítjuk az egyenlő bánásmódot, figyelünk egyéni érzékenységeikre, tiszteletben tartjuk emberi méltóságukat. Megfelelő eszközökkel és módszerekkel segítjük egyéni fejlődésüket.

Nagyon fontosnak tartjuk a gyerekek egyéni sajátosságainak figyelembevételét, a differenciált fejlesztést, tehetséggondozást, az esélyegyenlőség biztosítását annak érdekében, hogy minden gyermek a képességeinek megfelelően a leoptimálisabban fejlődjön.

Óvodánkban a gyermekek fejlesztése két síkon történik: óvodai csoportokban, napi tevékenységekbe ágyazva, illetve kiscsoportos kreativitást fejlesztő „tehetséggondozó foglalkozások” keretében. Tehetséggondozó munkánkat 3 tehetségműhelyben végezzük:

- A Manóvár Tehetségműhely keretében 2011-től komplex fejlesztést valósítunk meg.
- A Kisegerek Tehetségműhely keretében az informatikai tehetséggondozás 2012.01.02. óta valósul meg.
- A Bóbita gyermekjáték- és néptánc tehetségműhely 2014.09.01-től került bevezetésre óvodánkban.

A tehetségműhelyek munkája segíti az intézmény hosszú távú céljainak megvalósítását, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, hogy szellemileg kreatívabbak legyenek a későbbi életszakaszaikban.

A Pedagógiai Programunk megvalósításához, tehetséggondozó munkánkhoz valamint a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásához szükséges eszközállományunkat pályázatok és felajánlások segítségével bővítettük.

Célunk:

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény szellemében a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű valamint a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek társadalmi integrációjának elősegítése

- esélyegyenlőségének növelése
- a hátrányok csökkentése
- az egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztés
- az iskolai életmódra és az életpálya építésre való felkészítés

Feladatunk:

A valamilyen hátránnyal küzdő gyermekek számára személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programok szervezése. Kiemelt feladatunknak tartjuk, hogy a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében csökkentsük a hiányzások számát.

4. Kiemelt területek

4.1. Szervezési feladatok

Tevékenység	Módszer	Felelős, dokumentálás	Határidő	Eredményesség	Megjegyzés
1. A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, családok megismerése	Adatgyűjtés családlátogatás beszélgetés konzultáció, kapcsolattartás a védőnővel, tapasztalatcsere	Óvodavezető, óvodapedagógusok Dok.: Felvételi előjegyzési napló, csoportnévsorok, családlátogatások dokumentációi	Folyamatos	Az intézmény felvételi körzetében élő 3 éves, HH-s, HHH-s gyermekek megismerése.	Teljes körű óvodai fejlesztő nevelés biztosítása.
2. Integrációt elősegítő csoportalakítás	Adatgyűjtés, dokumentum elemzés	Óvodavezető Dok.: Felvételi és mulasztási napló, csoportnévsorok	Április, Május,	A gyermekek korosztályának és a reális szülői igényeknek megfelelő csoportbeosztás (tisztá és vegyes csoport).	Integráltan neveljük a SNI-s, BTMN-es, HH és HHH gyermekeket.
3. Igazolatlan hiányzások minimalizálása	Dokumentum elemzés, folyamatos figyelemmel kísérés, rendszeres családlátogatás azoknál a családoknál, ahol az óvodai	Óvodapedagógus, Óvodavezető Felvételi és mulasztási napló A távolmaradások igazolásának rendjét	Folyamatos	Indokolatlanul HH-s, HHH-s gyermek az óvodából ne hiányozzon.	Esetmegbeszéléseken áttekintjük a hiányzásokat. Az igazolatlan hiányzásokról beszámolnak az óvodapedagógusok és javaslatot tesznek további intézkedésre.

	hiányzás meghaladja a 25%-ot, kapcsolattartás gyermekorvossal, védőnővel, családsegítővel	házi rend tartalmazza			
4. Szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás, napi 11,5 óra	Szülői igényfelmérés beiratkozáskor	Óvodavezető Dok.: feljegyzés	Nevelési év kezdés előtt	A szülők munkavégzésének megfelelő nyitva tartás.	Szülői elégedettség.

4.2. Nevelőtestület együttműködése

Tevékenység	Módszer	Felelős	Határidő	Eredményesség	Megjegyzés
1. Nevelőtestületi értekezletek	Team munka, esetmegbeszélés, hospitálás, problémamegoldás, értékelő megbeszélések	Óvodavezető Dok.: Munkaköri leírás, intézményi munkaterv	Folyamatos 3 havonkénti értékelés	Gyors és személyre szóló információ áramlás.	Rendszeres hospitálás, információcsere, szakmai tanácskozások.
2. Helyzetelemzések	Felmérés, statisztika, dokumentum elemzés, ellenőrzés, értékelés	Óvodavezető Óvodapedagógusok	Folyamatos	Bizalomépítés a szülőkkel.	Októberi statisztikai létszám

4.3. Pedagógiai munka kiemelt területei

Tevékenység	Módszer	Felelős	Határidő	Eredményesség	Megjegyzés
1. Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (Gyermektükör - részletes anamnézis) környezettanulmány.	Beszélgetés, adatgyűjtés, kérdőív, beszoktatási, ismerkedési napok, családlátogatások	Csoportvezető óvodapedagógusok	Folyamatos, ismerkedés az óvodával - június	A gyermek minél alaposabb megismerése a szülői együttműködés segítségével.	A Gyermektükör és családlátogatás dokumentációban megtalálható

					ók az információk
2. Anyanyelvi és értelmi képességek fejlesztése. A PP a tanulási tevékenységek anyanyelv – kommunikáció, vers- mese, dramatikus játék fejezetében meghatározottak szerint alkalmazzuk.	Felmérés, megfigyelés, spontán beszélgetés, irányított beszélgetés, szókincsbővítés, példaadás, játékos tevékenységek, anyanyelvi játékok, bábozás, dramatizálás	Csoportos óvodapedagógusok	Folyamatoss	Tiszta, magyar nyelvű szabályok szerinti, egyéni és életkori sajátosságoknak megfelelő kommunikáció.	A logopédussal együttműködve, egyénre szabottan.
3. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés, szocializáció. Az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés a PP-ban foglaltaknak megfelelően.	Beszélgetés, személyes percek, bátorítás, példaadás, családlátogatás, közös élmények, programok, csoport hagyományai, ünneplés, ünnepi előkészületek.	Az óvoda összes dolgozója	Folyamatoss	A gyermekek egyéni tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normái alapján.	Kiemelt szerepet kapnak az óvodai élet hagyományai, ünnepei, a kapcsolatteremtő, kapcsolaterősítő, bizalmi játékok.
4. Egészséges életmódra nevelés. Egészségtudat kialakítása, táplálkozás. Az óvodai nevelés egyik legfontosabb feladata a gyermeki szükséglet kielégítése, a testi-lelki szükségletek harmonikus összehangolása, a napi és heti életritmus	Példamutatás, bemutatás, gyakoroltatás, beszélgetés, dicséret, pozitív példa kiemelése, ellenőrzés	Óvoda dolgozói	Folyamatoss	A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.	A hetirend a magaciklikusságával, ritmusával, a napirend, melynek keretén belül az étkezések, pihenés, mozgás, játék és egyéb tevékenység

kialakítása. A helyes higiéniai szokások kialakítása.					ek megvalósulnak. Projekt megvalósítások.
5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése. Az óvodai élet tevékenységformáiban keresztül: Játék Vers, mese dramatikus játékok Ének-zene, énekes játék Gyermektánc, zenehallgatás Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Mozgás A környezet tevékeny megismertetése Munka jellegű tevékenységek	Beszélgetés, bemutatás, magyarázat, cselekedtetés, buzdítás, dicséret, képek, képeskönyvek nézegetése, művészeti alkotások nézegetése, zeneművek hallgatása.	Óvodapedagógusok	Folyamatos	Egyéni képességfejlesztés, tehetséggondozás, az óvodai élet tevékenységformáiban. Önálló feladatvégzés egészséges énkép kialakítása.	Hagyományápolás
6. Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása az óvodában.	Építve a gyermek kezdeményezéseire, differenciálás, kooperatív technikák alkalmazása, a művészetek felhasználása, szülőkkel, partnerekkel való együttműködés.	Óvodapedagógusok	Folyamatos	Cél, hogy a nevelőtestület tudatosan alkalmazza a projektpedagógiát, drámapedagógiát. Kooperatív tanulási formát.	Nevelőtestületünk 5 óvodapedagógusa szakvizsgázott fejlesztőpedagógus. 1 fő gyógytestnevelő, 1 fő alapozóterápia végzettséggel rendelkezik.

4.4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

Tevékenység	Módszer	Felelős	Határidő	Eredményesség	Megjegyzés
1. Egészségügyi szűrővizsgálatok a gyermek fejlődésének nyomon követése Háziorvos, fogorvos, Védőnő	Egészségügyi vizsgálat, szűrővizsgálat	Háziorvos, védőnő, fogorvos, óvodavezető	Folyamatos	A gyermek egészséges testi fejlődésének nyomon követése, kontrollálása.	Rendszeres védőnői szűrővizsgálatok. Az óvoda háziorsosa együttműködve végzi teendőit a védőnőkkel. Szűrővizsgálatok: fizikai állapotvizsgálat, látásvizsgálat, hallásvizsgálat, iskolai alkalmassági vizsgálat. Fogászati szűrővizsgálatot évi 2 alkalommal valósul meg.
2. Óvodaorvosi, védőnői tanácsadás. Közös programok.	Előadás, tanácsadás, szülői értekezletek	Óvodavezető	Folyamatos	A szülők széles körének egészségügyi tanácsadás.	A védőnők a rendszeres szűrővizsgálatokon kívül sok segítséget nyújtottak az egészséges életmóddal kapcsolatos témaheteink, projektjeink megvalósításához. Szülői értekezleteken tájékoztatást tartanak a szülőknek az óvoda által kért aktuális

					témakörökben.
3. Gyermekjóléti szolgáltatások, kapcsolattartás. Esetmegbeszélések.	Beszélgetés, tanácsadás, segítségnyújtás	Óvodavezető Óvodapedagógusok	Folyamatos	Előadások szervezése, rendszeres kapcsolattartás, konzultáció, esetmegbeszélés. A HH-s, HHH-s családok segítése.	Kapcsolattartás a gyermekjóléti szolgálat munkatársaival. Előadások szervezése. Konzultációk, esetmegbeszélés, a rászorulóknak segítése.
4. A szociális ellátó rendszerrel való aktív együttműködés. A közösségekben a rászoruló családok és gyermekek érdekében dolgozó szakemberek együttműködésének segítése, közös programok szervezése.	Beszélgetés, konzultáció, bemutatás,	Óvodavezető, óvodapedagógusok	Folyamatos	Rendszeres kapcsolattartás, konzultáció, esetmegbeszélés. A HH-s, HHH-s családok segítése.	Széleskörű összefogás a rászoruló gyermekek megsegítésére.

4.5. Együttműködések kialakítása óvodán kívüli szervezetekkel

Tevékenység	Módszer	Felelős	Határidő	Eredményesség	Megjegyzés
1. Együttműködés külső partnerekkel	Beszélgetés, az óvodában folyó munka bemutatása, a szülők támogatása, erőforrások feltárása	Óvodavezető Óvodapedagógusok	Folyamatos	Cél az óvoda szűkebb – tágabb környezetéből partner keresése, megnyerése a közös munkára.	Az óvodában folyó munka bemutatása, partnerek megnyerése együttműködésre.
2. Védőnői hálózat	Esetmegbeszélés, adatbázis csere, tanácskozás	Óvodavezető, védőnők	Folyamatos	Eredményes, ha rendszeres a hospitálás, szűrővizsgálatok végzése,	A védőnők a rendszeres szűrővizsgálatokon kívül sok

				egészségügyi, és tisztasági ellenőrzések.	segítséget nyújtottak az egészséges életmóddal kapcsolatos témaheteink, projektjeink megvalósításához. Szülői tájékoztató szülői értekezletek alkalmával.
3. Pedagógiai Szakszolgálat	Konzultáció, fejlesztési tervek készítése,	Óvodavezető, óvodapedagógusok	Folyamatos	Hatékony vizsgálat és a szakemberek segítségével. Diszlexia prevenció, logopédiai ellátás.	Konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési tervek közös kidolgozása, szolgáltatások megtervezése és biztosítása, (logopédia, gyógytestnevelés).
4. Bölcsőde	Látogatások, tapasztalatcserek, rendezvények	Óvodavezető, óvodapedagógusok	Folyamatos	Óvoda-bölcsőde átmenet zökkenőmentessége tétele.	Szakmai tartalmi kapcsolat kialakítása, egymás nevelő munkájának segítése.
5. Közművelődési intézmények	Együttműködés, megbeszélés	Óvodavezető, óvodapedagógusok	Folyamatos	Intézményegységeink hatékony, eredményes együttműködése. Programok, pályázatok közös megvalósítása.	Az óvoda épít a könyvtár és Faluház, az időszakos és állandó kiállítások nyújtotta lehetőségekre.

				Egymás rendezvényeinek segítése. Részvétel az óvodai nevelést segítő programokon.	
6. Fenntartó	Bemutató, beszámoló, beszélgetés, konzultáció	Óvodavezető	Folyamatos	Hatékony, együttműködő, konstruktív kapcsolat.	Beszámoló az intézmény munkájáról, közösségi rendezvényeken részvétel, együttműködés a HH és a HHH-s gyermekek és családjaik segítségével.

4.6. Óvoda-iskola átmenet támogatása

Tevékenység	Módszer	Felelős	Határidő	Eredményesség	Megjegyzés
1. Iskolára felkészítő pedagógiai munka. A helyi Pedagógiai Program és a Nevelő fejlesztő program előírásai szerint.	Beszélgetés, bemutatás, gyakorlás, ellenőrzés, értékelés. Esetmegbeszélés.	Óvodavezető Óvodapedagógusok	Folyamatos	Óvoda-iskola átmenet segítése. Együttműködés az iskolával. Közös programok (nagy csoportos óralátogatások, óvónénik részvétele az elsősök tanóráin, rendezvényeken). Tájékoztatás az elsősök fejlődéséről.	Tanulási képességek megalapozása, tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, szociális érettség kialakítása.
2. Iskola választás. Együttműködés a szülő, az óvoda és az iskola között. Különös figyelemmel a HH és a HHH-	Beszélgetés, párbeszéd, meggyőzés.	Nagy csoportos óvodapedagógus, óvodavezető	Szükség szerint.	Általános Iskola bemutatása. Nagy csoportos beiratkozása.	A szülőknek segítséget, támogatást adunk az iskolai beíratáshoz, esetleges felmentés kéréséhez a

s gyermekek és az SNI-s gyermekekre.					további óvodai neveléshez.
3. Az óvoda-iskola átmenetet segítő program	Difer mérés, hospitálás, esetmegbeszélés, közös programok.	Óvodavezető, óvodapedagógus	Folyamatos	Az iskolaelőkészítő programon való részvétel minél nagyobb számban valósuljon meg.	Anamnézis lap, családlátogatás, bemeneti mérés 4 éves kortól,
4. A gyermek fejlődésének után követése az iskola első évében.	Beszélgetés, látogatás, közös programok, konzultációk.	Nagycsoportos óvodapedagógus,	Folyamatos	Látogatás az első osztályba. Beszélgetés az elsős tanítóval. Nyílt napok látogatása.	Feljegyzések látogatásokról, meghívók.
5. Szakmai konzultációk. Bemutató foglalkozások.	Beszélgetés Előadás bemutatás	Minden óvodapedagógus, alsós tanítónők	Folyamatos	Közös szakmai programok megvalósítása a pedagógiai munka fejlesztése érdekében.	Nevelési értekezletek, nyílt napok, bemutató foglalkozások látogatása iskolában, óvodában.
6. Az első osztályosok látogatása.	Beszélgetés, gyakorlás	Elsős tanítók, Nagycsoportos óvodapedagógusok	Ősszel és tavasszal	A tervezett program maradéktalanul megvalósul.	Az első osztályosok visszalátogatása az óvodában. Nagycsoportosok ismerkedése az iskolával.
7. A nagycsoportosok évvégé ünnepsége.	Beszélgetés, bemutatás.	Óvodavezető, csoportos óvodapedagógusok.	Tavaszi	A szülők és a leendő első osztályos tanítónénik részt vesznek a tervezett programban.	A nagycsoportosok ünnepi műsora.

4.7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

Tevékenység	Módszer	Felelős	Határidő	Eredményesség	Megjegyzés
1. Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel	Találkozás, beszélgetés, család látogatás	Óvodavezető Óvodapedagógusok	Folyamatos	Bizalom kialakítása. Elfogadás.	Ismerkedő találkozás június második vagy harmadik hete.
2. Egyénre szabott beszoktatási terv.	Beszélgetés, konzultáció	Csoportos óvodapedagógusok	Folyamatos	Gyermekbarát beszoktatás.	A beszoktatás, figyelembe veszi a kisgyermek igényeit, a szülő kéréseit.
3. Rendszeres tájékoztatás a gyermek fejlődéséről.	Beszélgetés, tájékoztatás, segítségnyújtás, tanácsadás.	Csoportos óvodapedagógusok	Folyamatos	Negyedévente vagy szükség szerint tájékoztatás a gyermek fejlődéséről.	A szülők betekintést nyerhetnek a gyermek óvodai munkájába, tájékozódhatnak fejlődéséről. Három havonként megbeszélés a gyermek fejlődéséről.
4. Egyéni beszélgetések a szülőkkel.	Beszélgetés, tapasztalatsere, segítségnyújtás, tanácsadás.	Csoportos óvodapedagógusok	Folyamatos	Minél nagyobb számban jelennek meg a szülők a csoportokban szervezett programokon.	Egyéni és réteg megbeszélések gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése. A család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése. A család erőforrásainak feltárása.
5. Szülői közösségek erősítése, rendezvények szervezése.	Közös ünnepek beszélgetés bemutatás kirándulás	Óvodapedagógusok	Folyamatos	A szülők minél nagyobb számban jelennek meg és vesznek részt ezek szervezésében.	Közös rendezvények: családi napok, anyák napja, évzáró, nyílt napok

6. Partnerközpontú működés, Szülői igények kiszolgálása.	Kérdőíves mérés beszélgetés interjú	BECS csoport óvodapedagógusok	Folyamatok	Ha a szülők önmaguk is kezdeményeznek és megfogalmazzák elvárásukat az óvoda felé.	A szülői igények nyomon követését. (kérdőív)
--	-------------------------------------	-------------------------------	------------	--	--

4.8. Befogadás-beszoktatás

Tevékenység	Módszer	Felelős	Határidő	Eredményesség	Megjegyzés
Beiratkozás	Beszélgetés bemutatás	Óvodavezető	Április-május		
Ismerkedés az óvodával	Látogatás bemutatás beszélgetés, közös játék	Óvodavezető Csoportos óvodapedagógusok	Június	A szülők minél nagyobb számban élnek a lehetőséggel.	Meghatározott időpontban lehetővé tesszük a szülők és gyermekek számára, hogy megismerkedjenek az óvodai élet szokásaival.
Egyeztetés az OH által küldött és a védőnői nyilvántartás alapján a faluban élő gyermekekről.	Adatgyűjtés dokumentum elemzés	Óvodavezető	Április 20. - május 20.	A listán szereplő óvodaköteles gyermeket beiratják a kijelölt határidőig.	Felderíteni az esetlegesen kimaradt vagy külföldön tartózkodó gyermekeket különös tekintettel a HH és HHH gyermekekre.
Családlátogatás	Beszélgetés bemutatás	Óvodapedagógusok	Folyamatok	A családokkal való jó kapcsolat kialakítása, a gyermek családi környezetének megismerése	Családlátogatások lebonyolítása. Ismerkedés a gyermekek szociokulturális környezetével.
Szülői értekezlet	Beszélgetés tájékoztatás az óvoda rendjéről	Óvodavezető, csoportos óvodapedagógusok	Szeptember	A szülők minél nagyobb arányban vegyenek részt a szülői értekezleteken.	Tájékoztató az óvoda napi- és heti rendjéről, a csoportok szokás rendszeréről az óvoda házirendjéről.

					A szülőket is érintő szabályzatok ismertetése.
A gyermekek fogadása	Igény szerinti befogadás	Óvodapedagógusok	Folyamatos		Lehetővé tesszük a, különböző kellékek (párna, cumi, pelus, stb.) használatát.
Nyílt napok	Ismerkedés, közös játék, beszélgetés	Óvodapedagógusok	Június 2. vagy 3. hete	A gyerekek beszoktatásának megkönnyítése.	Ismerkedés az óvodával, a csoportos óvodapedagógusokkal, dajkával, jelek választása, közös játék a csoportszobában, udvaron. Fogadó ajándék a gyerekeknek.

4.9. SNI, HH, HHH gyermekek integrációjának segítése

Tevékenység	Módszer	Felelős	Határidő	Eredményesség	Megjegyzés
Az intézmény körzethatárán belül lévő gyermekek felderítése	Adategyeztetés	Óvodavezető vezető-helyettes	Folyamatos	Az óvoda maximális kihasználtsága.	OH nyilvántartás alapján, valamint a védőnő segítségével és a helyi gyermekvédelmi szolgálat bevonásával.
Óvoda munkájának széleskörű bemutatása	Óvodai és községi ünnepeken részvétel, helyi újság, óvoda honlapja	Óvoda dolgozói	Folyamatos	Az óvoda vonzóvá tétele.	Mindenki számára elérhető figyelemfelkeltés az óvodai megmozdulásokról.
Beíratás	Beszélgetés bemutatás, adatfelvétel	Óvodavezető, helyettes	Május 20.	Minden óvodaköteles gyermeket a kijelölt	Együttműködés és a védőnőkkel azoknak a

				határidőig beíratnak.	szülőknek a felkutatásában, akik a kijelölt időpontokban nem íratják gyermeküket.
Családlátogatás	Beszélgetés	Óvodapedagógusok	Folyamatos	Együttműködés a családokkal.	A család, családi környezet megismerése. Szülői igények, értékrendek, elvárások, nézetek összehangolása.
Csoportbeosztás	Dokumentum elemzés	Óvodavezető óvodapedagógus, helyettes	Május 30.	Integrációt elősegítő csoport alakítás	A reális szülői igények figyelembe vétele.
Rendelkezésre álló adatok, dokumentumok alapján a HH, HHH helyzet megállapítása.	Dokumentum elemzés, felmérés, együttműködés	Óvodavezető, óvodapedagógusok	Szeptember 15.	A HH, HHH gyerekek fejlesztésének megalapozása.	Ismerkedés a gyermekek szociokulturális helyzetével, körülményeivel. A gyámügy, gyermekjóléti és családsegítő szolgálat és a védőnő bevonása.
A rászoruló családoknak segítségnyújtás a hivatalos ügyek intézéséhez.	Beszélgetés tájékoztatás, segítségnyújtás	Óvodavezető óvodapedagógusok	Folyamatos	Szülői bizalom és elégedettség.	Rendszeres gyermekvédelmi támogatás kérésének módja, egyéb támogatási lehetőségekről tájékoztatás nyújtás.
Az óvodai fejlesztő program alkalmazása.	Egyéni és kiscsoportos fejlesztő programok	Óvodapedagógusok, fejlesztő pedagógusok	Folyamatos	Eredményes fejlesztés	Egyéni fejlesztési programok elkészítése,

	fejlesztési tervek készítése, szülői tájékoztatás, segítségnyújtás, esetmegbeszélés.	, pedagógiai szakszolgálat szakemberei.			dokumentálás a a Gyermektükör dokumentumban.
Társas kapcsolatok erősítése.	Közös tevékenységek, példaadás, beszélgetés, magyarázat, együttműködés, élménynyújtás.	Az óvoda dolgozói	Folyamat os	A gyerekek egyéni tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.	Tevékeny, élmény gazdag óvodai élet megszervezése. Stabil szokás normarendszer kialakítás.
Óvodai és csoport hagyományok kialakítása az egymás iránti szeretet, tisztelet erősítése.	Óvodai és csoport ünnepek, kirándulások, sportnapok	Az óvoda dolgozói	Folyamat os	A gyermekek pozitív kapcsolatainak kialakulása.	Az óvodai élet hagyományainak ápolása és csoportok által szervezett programok. Figyelünk az ünnepélyes hangulat külső megjelenítésére is.
Fogadóóra	Beszélgetés, tanácsadás, segítségnyújtás	Óvodapedagógusok	Előre egyeztetett időpontban	Szülői bizalom és elégedettség.	Egyéni beszélgetések a gyermekek fejlettségével kapcsolatban, a gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek közelítése.
Nyílt napok	Őszinte légkör kialakítása	Óvodai dolgozók	A munkaterv szerint	Aktív részvétel az óvoda életében.	Partnerközpon tús működés, szülői igények megismerése és

					kiszolgálása. A szülő is érezze magáénak az óvodát.
Óvoda iskola átmenet	Hospitálás esetmegbeszélés, tapasztalatcsere, órák és óvoda látogatások	Óvodapedagógusok	Folyamatos	Óvoda-iskola átmenet magasabb szakmaiságának megvalósulása.	A leendő első osztályos tanítónéni látogatást tesznek az óvodában, nagycsoportos órálatogatáson vesznek részt az iskolában, óvónéni a volt nagycsoportosokat meglátogatják az iskolában. Közös rendezvények. A tanítónéni visszajelzéseit felhasználjuk pedagógiai munkánk fejlesztésére.
Difer mérés-óvoda-iskola átmenetet segítő program	Mérés, értékelés	Óvodapedagógusok	November, december	A HH, HHH gyerekek fejlesztési szintjének megismerése - a fejlesztés megalapozása, a meglévő hiányosságok leküzdése, sikeres iskolakezdés.	HH, HHH gyermekeknél 4 éves korban végezzük az első mérést.

LEGITIMIZÁCIÓS ZÁRADÉK:

A nevelőtestület elfogadó nyilatkozata, aláírása.

Aláírással igazolom, hogy az Óvodai Fejlesztő Programot megismertem és az abban foglaltakkal egyetértek.

Kelt: Perkáta, 2023.09.01.

.....
intézményvezető

Név	Aláírás
Cseréné Marczal Zsuzsanna	
Fekete-Biczó Boglárka	
Fórizsné Südi Melinda	
Gálné Bölskei Rita	
Győrikné Kargl Mária	
Kakas Tiborné	
Kárász Ferencné	
Kisné Böde Bernadett	
László Józsefné	
Pásztor Zsuzsanna	
Póth Ágota	
Reha Ilona	
Rónás Ferencné	

TARTALOM

1	Törvényi összefoglaló.....	2
2	AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI.....	6
3	HELYZETKÉP - HELYZETELEMZÉS.....	7
4	BEVEZETŐ.....	9
5	A PROGRAM CÉLFEJEZETE.....	11
5.1	Nevelésünk alapelvei	12
6	GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	15
6.1	A program rendszerábrája.....	17
7	AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI	18
7.1	Az erkölcsi – szociális érzelmek alakításának feladatai	19
7.2	Az esztétikai érzelmek alakítása	20
7.3	Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai	20
8	A NEVELÉS KERETEI.....	22
8.1	Az egészséges életmód alakítása	22
8.2	Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok	26
9	A PROGRAM TARTALMA	31
9.1	Néphagyományőrzés, népszokások, jeles napok	31
9.2	A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységi formákban	31
10	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	35
10.1	Személyi feltételek.....	35
11	AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	39
11.1	Hetirend	39
11.2	A szervezett tanulás formái.....	40
11.3	A program ajánlott napirendje	40
12	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	43
12.1	Alapelveink és a kapcsolattartás formái	43
13	AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI ..	49
13.1	Játék	49
13.2	Vers, mese, dramatikus játék	56
13.3	Ének-zene, énekes játék, gyermektánc, zenehallgatás	61
13.4	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	66
13.5	Mozgás.....	71
13.6	A környezet tevékeny megismertetése.....	76
13.7	Munkajellegű tevékenységek.....	81

14	A TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	85
15	KIEMELT DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSEK.....	87
15.1	A gyermekek egyéni fejlesztése.....	87
16	GYERMEKEK TEHETSÉGGONDOZÁSA	89
17	FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	91
18	AZ ÓVODAI GYERMEKVÉDELEM	92
19	GYERMEKKÖZÖSSÉG.....	93
20	A PROGRAM ELLENŐRZÉSE, ELEMZÉSE, ÉRTÉKELÉSE.....	95
21	ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉS	98
	LEGITIMIZÁCIÓS ZÁRADÉK- a Pedagógiai Program módosításához.....	99
22	Felhasznált irodalom:	100
23	Záradék	102
24	Pedagógiai program kiegészítés	106